

Ontwikkelopgave Natura 2000

Jaarverslag 2021

Disclaimer:

Deze bijlage maakt geen onderdeel uit van de accountantscontrole op het jaarverslag 2021

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Ontwikkelopgave Natura 2000	3
Verbetervoorstellen	4
Samen werkt beter	4
Provinciaal natuurbeleid	5
De Resultaten	7
Belangrijkste resultaten 2021	7
Organisatie	7
Gebiedsprocessen	11
Ruimtelijke planvorming	12
(Herstel)maatregelen bestaande natuur	16
Beschikbaarheid gronden	18
Financiën	20
Communicatie	22
Maatregelen per gebied	25
Voortgang ontwikkelopgave	29
Gemeente Dinkelland	30
Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek	31
Bergvennen en Brecklenkampse Veld	33
Lemselermaten	35
Gemeente Haaksbergen	37
Buurserzand en Haaksbergerveen	38
Witte Veen	40
Gemeente Raalte	41
Boetelerveld	42
Landschap Overijssel	44
Aamsveen	45
Lonnekermeer	47
LTO Noord	49
Engbertsdijkvenen	50
Springendal en Dal van de Mosbeek	52
Natuurmonumenten	54
Natuur en Milieu Overijssel	55
Ijsseluiterwaarden	56
Overijssels Particulier Grondbezit	58

Provincie Overijssel	59
Landgoederen Oldenzaal	60
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	63
Wieden en Weerribben	66
Wierdense Veld	70
Staatsbosbeheer	72
Borkeld	73
Dinkelland: Punthuizen-Stroothuizen	74
Olde Maten en Veerslootslanden	75
Sallandse Heuvelrug	77
Waterschap Vechtstromen	79
Dinkelland: Dinkeldal	80
Vecht Beneden Regge	82
Rijkswaterstaat	84
Ketelmeer en Vossemeer	85
Veluwerandmeren	86
Zwarte Meer	87
Resultaten per verbetervoorstel	88
Barsbekerbinnenpolder	89
Beneden-Dinkel en Ottershagen (inclusief Wiemsel)	90
Cellemuiden	91
Deldenerbroek	92
De Ruiten	93
Ijsseluiterwaarden Fabrieksweg	94
Kuiperberg	95
Landgoed Het Lankheet	96
Landgoed Schultenwolde	97
Reestdal Vledder en Leijerhooilanden	98
Regge	99
Reutum	100
Stuwwal Oldenzaal	101
Bestuurlijke en juridische verplichtingen	102
Meer informatie	103
Colofon	104

Voorwoord

Ik had mijn voorwoord willen beginnen met een terugblik op wederom een jaar waarin corona ons leven beheerste. Maar die opening moet plaats maken voor een verschrikkelijke gebeurtenis waarvan we allemaal dachten dat die zich nooit meer voor zou doen. De inval van Rusland in Oekraïne en een oorlog in Europa. Op het moment dat ik dit schrijf bereiken ons dagelijks verschrikkelijke berichten en beelden. Over doden en gewonden, kapotgeschoten steden en dorpen en de grootste vluchtelingenstroom sinds de Tweede Wereldoorlog. Welke gevolgen de oorlog en hoe het Westen en Rusland nu tegenover elkaar staan op onze samenleving hebben we nog niet. Maar dat ons leven er ingrijpend door zal veranderen staat vast. Bijvoorbeeld als het gaat om onze energievoorziening maar ook het effect van de terugvallende graanexport vanuit Oekraïne en Rusland op de wereldwijde voedselvoorziening.

Bij dit alles besef ik hoe dankbaar we mogen zijn dat we in vrede en vrijheid aan onze Natura2000 opgave mogen werken. Ondanks alle beperkingen door corona kunnen we terugkijken op mooie successen in 2021. Ik noem er een paar. Twee gebieden zijn dit jaar opgeleverd: Zunasche Heide en Boetelerveld. Provinciale Staten van Overijssel heeft de PIP's voor het Witte Veen en Regge-Eerderhooilanden vastgesteld. Verder zijn onze voorstellen voor financiering vanuit het Programma Natuur door het Rijk gehonoreerd. Voor de periode 2021-2023 krijgen we 87 miljoen euro. Daarmee nemen we extra maatregelen voor de meest stikstofgevoelige natuur in een aantal Natura 2000-gebieden. Een deel van het geld zetten we in voor de aanleg van bos ter compensatie van kap in Natura 2000-gebieden. Dat is onderdeel van de bossenstrategie waarvan de provincie in juli 2021 de uitgangspunten heeft vastgesteld. En de uitwerkingsgebieden van het Wierdense Veld en Engbertsdijkvenen zijn uitgebreid met de bijbehorende financiering. We hebben in het afgelopen jaar door onze gezamenlijke inzet weer flinke stappen gezet.

En ik kijk ook even vooruit. We hebben een nieuw kabinet met een ambitieus plan: het nationaal programma landelijk gebied dat vertaald wordt in 12 provinciale plannen. Daarmee wil het Rijk in de periode tot 2035 de stikstofproblematiek aanpakken, de natuur versterken en de transitie van de landbouw een stevige impuls geven door perspectief te bieden op een duurzaam verdienmodel voor natuurinclusieve (kringloop)bedrijven. Voor dit plan is 25 miljard gereserveerd. Bepaald geen gemakkelijke opgave, want het gaat om de toekomst van het platteland in Overijssel. Het raakt alle inwoners en partijen in het landelijk gebied en het gaat ook veel inzet vragen. Daarom is het essentieel dat iedereen erbij betrokken wordt en we er gezamenlijk met de (agrarische) ondernemers en andere betrokkenen de schouders onder zetten. Onder het motto niet praten over elkaar, maar praten met elkaar en gezamenlijk zoeken naar goede oplossingen.

De Ontwikkelopgave zetten we, zoals gepland, gewoon voort. Maar het wordt natuurlijk stevig verankerd in ons provinciale programma landelijk gebied en de gebiedsgerichte aanpak die daar bij hoort. De Samen werkt beter partners werken nu al meerdere jaren succesvol samen. We delen ervaringen, kennis en kunde en een warm hart voor het landelijk gebied. Daarmee hebben we niet alleen een stevige basis om door te gaan met de Ontwikkelopgave maar ook voor het Overijssels programma landelijk gebied. En ik hoop dat 2022 Oekraïne vrede, veiligheid en vrijheid mag brengen.

Gert Harm ten Bolscher

Gedeputeerde Landbouw en Natuur

Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel

Inleiding

Geschiedenis natuurbeleid in Overijssel

In heel Europa wordt geïnvesteerd om bijzondere plant- en diersoorten en hun leefomgeving te behouden. De Europese Unie heeft hiervoor de Vogel- en Habitatrichtlijnen vastgesteld. Op grond hiervan heeft het Rijk Natura 2000-gebieden aangewezen die bijzondere natuur bevatten. In Nederland zijn circa 160 van die bijzondere natuurgebieden aangewezen. Daarvan liggen er 24 in Overijssel.

De weg naar de Natura 2000 kent een lange voorgeschiedenis. Al in de jaren zeventig ontstond bewustzijn dat een landsgrens overstijgende aanpak nodig is om vogels te beschermen (de Vogelrichtlijn, 1979). Een kleine 15 jaar later werden ook de leefgebieden van bijzondere soorten vastgelegd die op internationale schaal bijzonder zijn (de Habitatrichtlijn, 1992). Alle lidstaten van de Europese Unie moeten maatregelen nemen om leefgebieden te beschermen. Hierdoor kan biodiversiteit in stand blijven en verbeteren.

In het dichtbevolkte Nederland kwam al snel het besef dat een belangrijke oplossing ligt in het verbinden van natuurgebieden. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is bedoeld als ruggengraat van de Nederlandse natuur; een verbinding van bijzondere gebieden met veel natuurwaarden. Hiermee voorkomen we het uitsterven van planten en dieren. Daarbij proberen we zo goed mogelijk de natuurdoelen te combineren met het versterken van de landbouw, regionale economie en duurzaam waterbeheer.

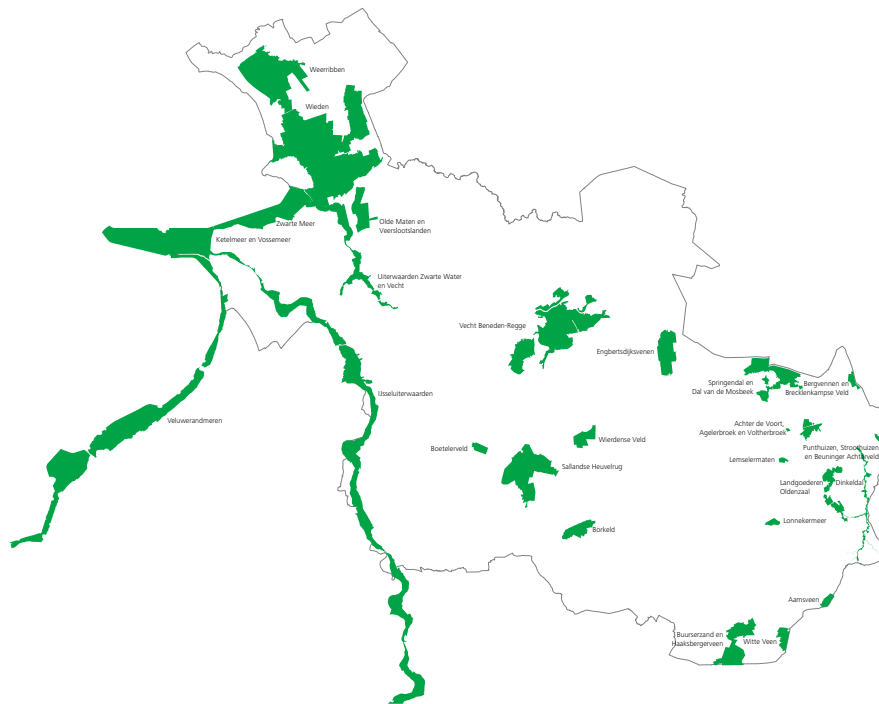
Na de eeuwwisseling ontstond steeds meer aandacht voor de impact van stikstof op de natuur. In Natura 2000-gebieden is er een overschot aan stikstof. Dit is schadelijk voor de natuur. Daarom nam het Rijk in 2015 samen met de provincies het initiatief om deze stikstofproblemen aan te pakken. In het Programma Aanpak Stikstof (PAS) werkten overheden en maatschappelijke partners samen om de stikstofuitstoot te verminderen.

Ondanks dat het PAS na een rechterlijke uitspraak in 2019 is vervallen, blijft de noodzaak bestaan de natuurherstelmaatregelen uit te voeren. De wettelijke bescherming van de gebieden geldt immers onverkort. Daarom is besloten om de uitvoering van deze herstelmaatregelen voort te zetten.

Ontwikkelopgave Natura 2000

Voor het realiseren van de natuurherstelmaatregelen is de provincie eindverantwoordelijk. De Ontwikkelopgave, zoals die voortvloeit uit de beheerplannen Natura 2000, is opgenomen op de NNN-kaart in de Omgevingsvisie (PS besluit 3 juli 2013). De gebieden met maatregelen buiten de bestaande natuurgebieden zijn met een gele kleur op de NNN-kaart opgenomen. Dit noemen we de externe maatregelen. Het betreft ongeveer 4.200 hectare, verspreid over de Natura 2000-gebieden. Daarnaast moeten ook tal van (herstel)maatregelen worden uitgevoerd binnen de bestaande natuur, de zogenoemde interne maatregelen.

Op de kaart hieronder zijn de Overijsselse Natura 2000-gebieden met hun officiële begrenzing weergegeven.

Wij zetten de benodigde middelen en instrumenten in om onze opgave te realiseren. Deze instrumenten zijn voornamelijk vrijwillig, maar wanneer er geen overeenstemming kan worden bereikt, zullen ook dwingende instrumenten (gedoogplicht of onteigening) worden ingezet. Wij hanteren daarbij de vergoedingssystematiek van de Onteigeningswet of de regeling Nadeelcompensatie Natura 2000. De mate van impact van een maatregel bepaalt welke systematiek wordt gehanteerd waarbij altijd het uitgangspunt is dat een eigenaar, binnen de kaders van staatssteun, goed wordt gecompenseerd.

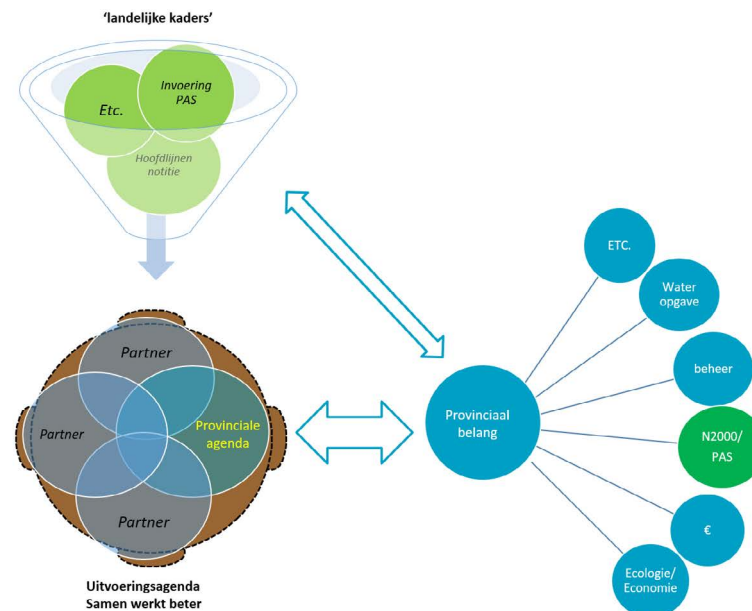
Verbetervoorstellen

Naast het maatregelenpakket om de Natura 2000-doelen te realiseren, is bij de begrenzing van het NNN ook circa 500 hectare begrensd voor zogenaamde verbetervoorstellen (nieuwe natuur). Door realisatie van deze verbetervoorstellen wordt het NNN afgerond. De uitvoering van de verbetervoorstellen is vrijwillig en afhankelijk van de partners die ze hebben aangedragen. De financiering van de provincie is aanvullend op de financiële inzet van de Samen werkt beter-partners. Voor de verbetervoorstellen koopt de provincie aangeboden gronden alleen aan tegen marktwaarde.

Samen werkt beter

In 2013 is het akkoord Samen werkt beter gesloten. Veertien Overijsselse organisaties zetten zich in om een balans te vinden op het terrein van economie en ecologie. Dit bestuurlijke platform is van groot belang voor de realisering van de Ontwikkelopgave Natura 2000. In de aanpak in elk gebied zijn de partners van Samen werkt beter vertegenwoordigd: bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden, en deze voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk. De partners van Samen

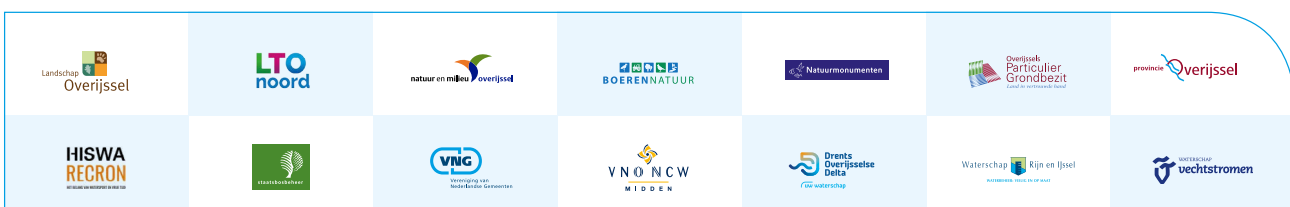
werkt beter willen ondernemers, bewoners en belanghebbenden in gebieden uitdagen, de ruimte geven en faciliteren om de opgaven voor economie en ecologie voortvarend op te pakken en doorbraken te realiseren. Iedere organisatie draagt hieraan bij vanuit haar eigen rol en verantwoordelijkheid en allen brengen hun eigen deskundigheid in. Het platform wordt ook ingezet voor de Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof en andere opgaven in het landelijk gebied.

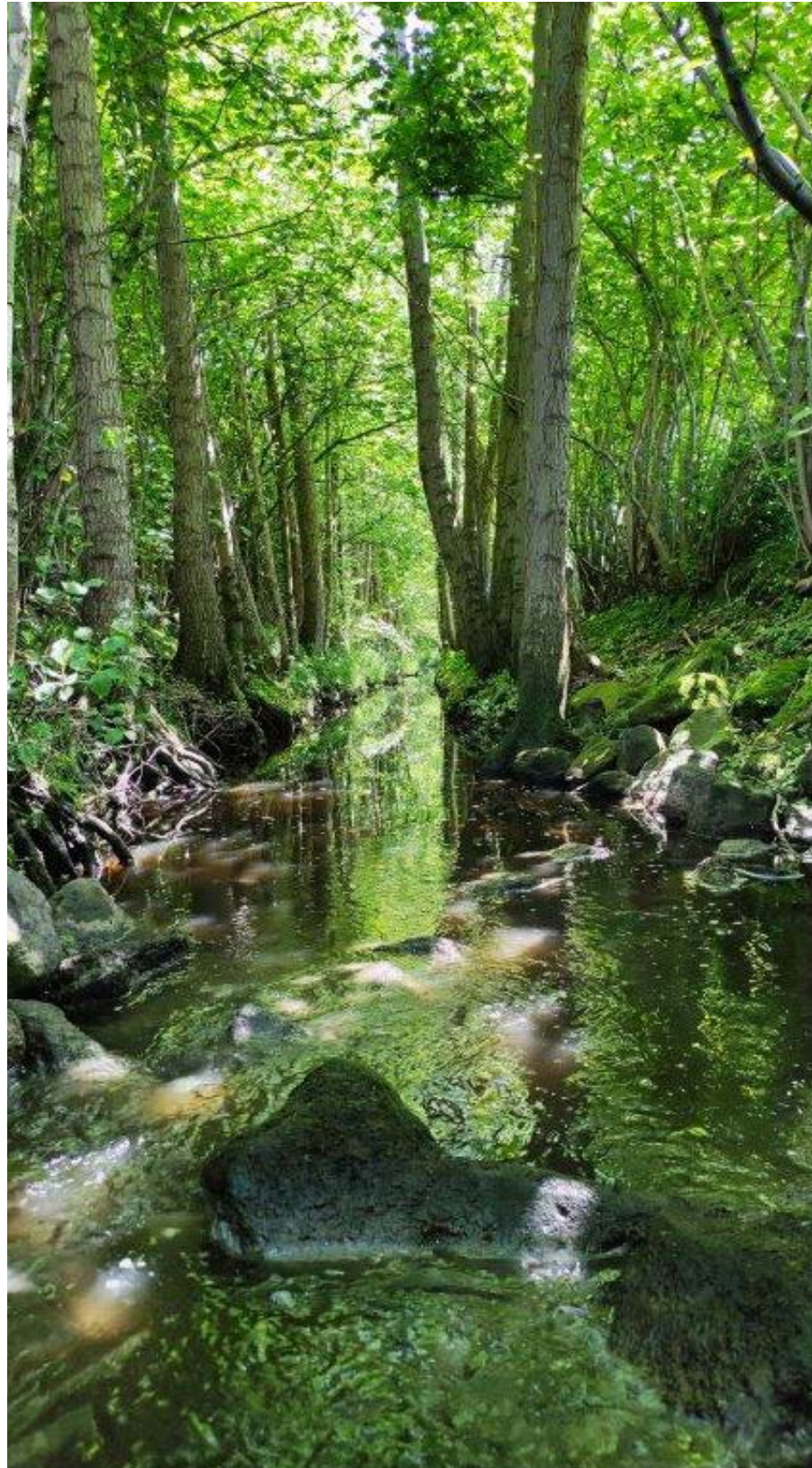
Provinciaal natuurbeleid

Provincies zijn sinds 2013 verantwoordelijk voor het natuurbeleid. Sinds de decentralisatie geven we prioriteit aan het op orde brengen van de basis van ons natuurbeleid. Deze basis bestaat uit de uitvoering van onze wettelijke taken en de afspraken die wij met het Rijk maakten in het Natuurpact. We hebben het Natuurnetwerk in Overijssel begrensd en hebben beheerplannen vastgesteld voor Natura 2000-gebieden.. Provinciale Staten stelden de middelen beschikbaar die nodig zijn om het nog te ontwikkelen deel van het Natuurnetwerk te realiseren, de gebiedsmaatregelen uit te voeren en het natuurnetwerk te beheren.

Met de realisatie van het Natuurnetwerk en het programma Ontwikkelopgave zorgen we ervoor dat we onze natuurdoelen realiseren en ruimte creëren voor economische ontwikkeling. Daarnaast geven we met onze partners invulling aan het agrarisch natuurbeheer en de uitvoering van onze wettelijke taken, zoals het verlenen van ontheffingen voor faunabeheer. Dankzij al deze inspanningen staat de basis van ons natuurbeleid nu stevig. Deze basis is opgenomen in onze Omgevingsvisie, die sinds 2016 eveneens de status heeft van provinciale natuurvisie.

We hebben nieuwe afspraken gemaakt met het Rijk. Vanuit het landelijk programma Natuur komt extra geld om aanvullende maatregelen te nemen voor de versterking van de kwaliteit van de stikstofgevoelige natuur. In de Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof vindt afstemming plaats en waar mogelijk integratie en optimalisatie van natuurherstel- en bronmaatregelen, en van deze maatregelen met andere gebiedsopgaven.

De Resultaten

Op programmaniveau zijn in 2021 resultaten geleverd ten aanzien van:

- **Organisatie**
- **Gebiedsprocessen**
- **Beschikbaarheid gronden**
- **Financiën**
- **Communicatie**

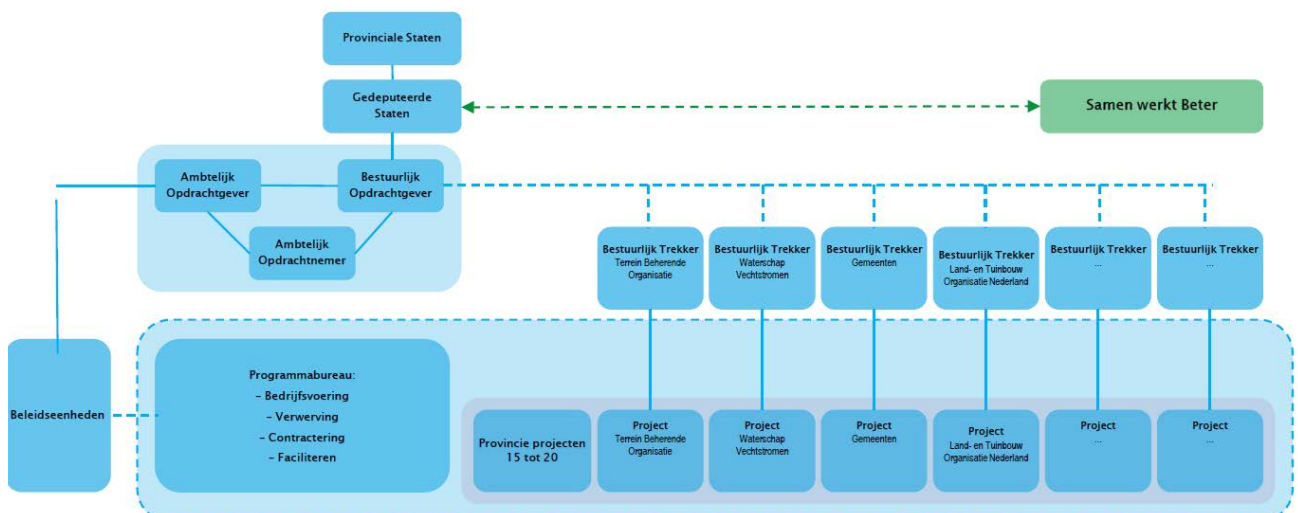
Belangrijkste resultaten 2021

In 2021 is met volle inzet gewerkt aan de afronding van de planvorming en de uitvoering van de herstelmaatregelen. De belangrijkste resultaten in 2021 waren:

- Planvorming: 2 Provinciale Inpassingsplannen vastgesteld door Provinciale Staten (2020: 5).
- Uitvoering externe maatregelen: in 3 gebieden afgerond, in 1 gebied vrijwel afgerond en in 5 gebieden in uitvoering (2020: 6 gebieden in uitvoering).
- Uitvoering interne maatregelen (gepland voor 2015-2021): in veel gebieden afgerond (2020: in uitvoering).
- Afgeronde overeenkomsten grond: per eind 2021 circa 380 overeenkomsten van de ca 770 situaties die door de Ontwikkelopgave worden geraakt (2020: circa 300).
- Bestedingen Ontwikkelopgave incl. de verbetervoorstellen: € 25 miljoen (2020: € 57 miljoen).

Organisatie

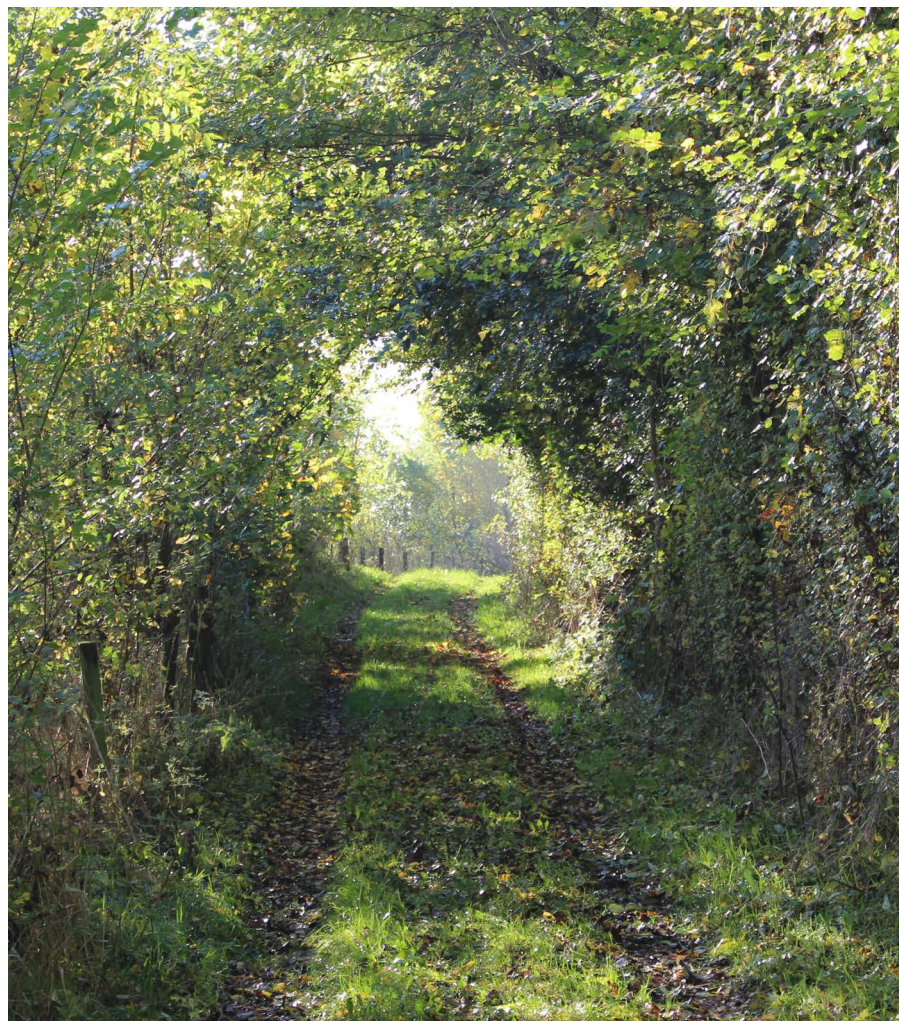
Voor de realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000 is een programma opgesteld. Aan dit programma wordt gewerkt door medewerkers van de provincie Overijssel en de partnerorganisaties. De gedeputeerde voor Landbouw, Natuur en Facilitair is bestuurlijk opdrachtgever (BOG), het hoofd eenheid Natuur en Milieu is ambtelijk opdrachtgever (AOG). De besluitvorming die nodig is voor de uitvoering van de Ontwikkelopgave Natura 2000 vindt plaats door Gedeputeerde Staten. Provinciale Staten hebben de kaders voor de uitvoering vastgesteld (PS/2013/412 en PS/2014/62), bewaken de voortgang op hoofdlijnen en zijn toezichthouder. De ambtelijk opdrachtnemer (AON) is de programmamanager en vanuit die functie verantwoordelijk voor de verschillende gebiedsprocessen die worden doorlopen.

Eventuele kansen en knelpunten ten aanzien van de samenhang tussen natuur en economie worden besproken in Samen werkt beter. Samen werkt beter vormt een afstemmingsoverleg en klankbord voor Gedeputeerde Staten bij de uitvoering van de opgave. De Provincie Overijssel opereert als één van de partners binnen Samen werkt beter en wordt hierin vertegenwoordigd door twee gedeputeerden met de portefeuilles Landbouw, Natuur en Facilitair en Energie, Milieu en Arbeidsmarkt.

De gebiedsprocessen bevinden zich deels in de planuitwerkingsfase en deels in de realisatiefase. Ieder gebiedsproces valt onder de verantwoordelijkheid van een bestuurlijk trekker. Voor de uitvoering van het gebiedsproces heeft deze trekker een projectleider aangesteld. De projectleider heeft een plan van aanpak opgesteld dat is goedgekeurd door de bestuurlijk trekker en de provincie Overijssel. Het plan van aanpak vormt de basis voor het toekennen van budget door middel van een subsidie (voor de partnerorganisaties) of door het vastleggen van het plan van aanpak als het proces wordt getrokken door de provincie zelf.

Binnen de provincie Overijssel is er een team Natuur en Milieu Projecten Uitvoering waarin medewerkers direct werkzaam zijn voor het programma Ontwikkelopgave Natura 2000. Daarnaast zijn deskundigen van andere beleidseenheden eveneens betrokken bij de gebiedsprocessen en wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van hun expertise. Ook de Samen werkt beter-partners hebben veel mensen ingezet op het programma. Niet alleen vanwege hun rol als bestuurlijk trekker van een gebiedsproces; ze leveren ook capaciteit en (gebieds)kennis voor de nadere uitwerking en voorbereiding van de maatregelen in de andere gebieden waar zij betrokken zijn.

Bestuurlijk trekkers

Organisatie	Bestuurder	Gebied	Fase*
Gemeente Dinkelland Klik hier voor meer informatie	Benno Brand	AVAV	Planuitwerking
		Bergvennen en Brecklenkampse Veld	Realisatie (voorbereiding)
		Lemselermaten	Planuitwerking
Gemeente Haaksbergen Klik hier voor meer informatie	Jan Herman Scholten	Buurserzand-Haaksbergerveen	Realisatie (voorbereiding)
		Witte Veen	Realisatie (voorbereiding)
Gemeente Raalte Klik hier voor meer informatie	Wout Wagenmans	Boetelerveld	Beheer
Landschap Overijssel Klik hier voor meer informatie	Michael Sijbom	Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en realisatie
	Michael Sijbom	Aamsveen	Planuitwerking
	Michael Sijbom	Lonnekermeer	Beheer en realisatie (uitvoering)
LTO Noord Klik hier voor meer informatie	Klaas de Lange	Engbertsdijkvenen	Planuitwerking
	Klaas de Lange	Springendal & Dal van de Mosbeek	Realisatie (voorbereiding)
Natuurmonumenten Klik hier voor meer informatie	Marjet Korf	Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en realisatie
Natuur en Milieu Overijssel Klik hier voor meer informatie	Matthijs Nijboer	Ijsseluitwaarden	Planuitwerking (voorbereiding)

* voor de gebiedsprocessen geldt dat het moment van overgang naar de realisatiefase gekoppeld is aan het GS-besluit over de planuitwerking.

Bestuurlijk trekkers

Organisatie	Bestuurder	Gebied	Fase*
Overijssels Particulier Grondbezit Klik hier voor meer informatie	Max van Rechteren Limpurg	Herstelmaatregelen bestaande natuur particuliere eigenaren	Planuitwerking
Provincie Overijssel Klik hier voor meer informatie	Gert Harm ten Bolscher	Landgoederen Oldenzaal	Realisatie (uitvoering)
		Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	Realisatie (uitvoering)
		Wierden Weerribben	Planvorming en realisatie (voorbereiding en uitvoering)
		Wierdense Veld	Planuitwerking
Staatsbosbeheer Klik hier voor meer informatie	Susan Bonekamp	Borkeld	Planuitwerking
		Punthuizen-Stroothuizen	Realisatie (voorbereiding en uitvoering)
		Olde maten en Veerslootlanden	Beheer
		Sallandse Heuvelrug	Beheer
		Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en realisatie
Waterschap Vechtstromen Klik hier voor meer informatie	Nettie Aarnink	Dinkeldal	Noord: Planuitwerking
	Wim Stegeman	Vecht- en Beneden-Reggegebied: Benoorden de Vecht	Zuid: Realisatie (uitvoering)
	Nettie Aarnink	Vecht- en Beneden-Reggegebied: Reggedal	Planuitwerking
Rijkswaterstaat is bevoegd gezag Klik hier voor meer informatie		Ketelmeer & Vossemeer	Planuitwerking
		Zwarte Meer	
		Veluwerandmeren	

* voor de gebiedsprocessen geldt dat het moment van overgang naar de realisatiefase gekoppeld is aan het GS-besluit over de planuitwerking.

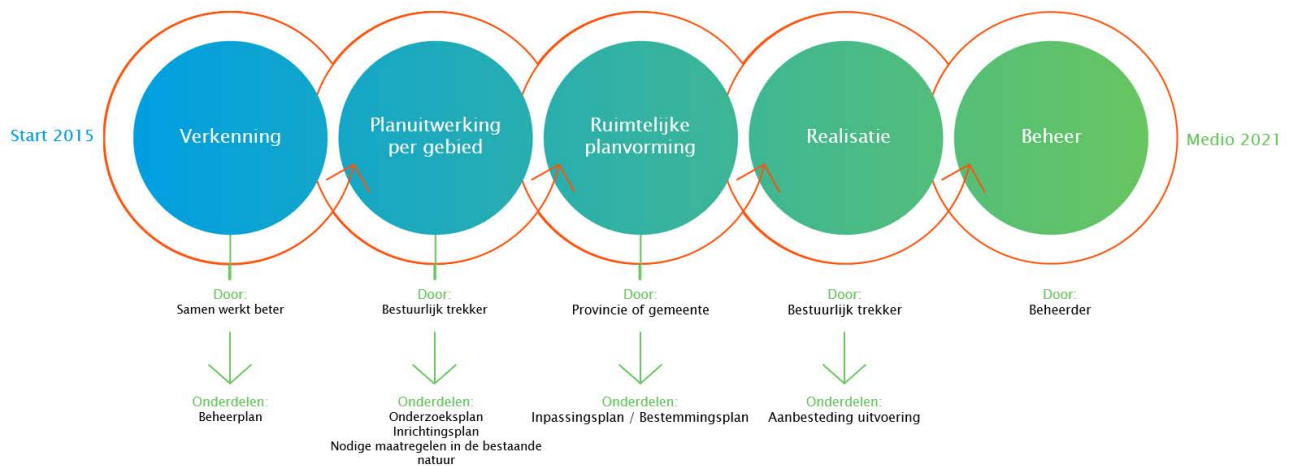
Gebiedsprocessen

Zoals opgenomen in het Akkoord 'Samen Werkt Beter', hebben de partners binnen Samen Werkt Beter in 2014 afspraken gemaakt over een gebiedsgerichte uitwerking van de Ontwikkelopgave Natura 2000.

In de gebiedsprocessen worden de volgende fasen onderscheiden:

- Quick Scan
- Verkenning
- (Plan)uitwerking (voorbereiding ruimtelijke plannen, voorafgaand aan de realisatiefase)
- Realisatie (inclusief alle wettelijke procedures, vergunningen en dergelijke)
- Beheer

Fasering gebiedsprocessen

Quick Scan

De Quick Scan is eind 2013 uitgevoerd in opdracht van Samen Werkt Beter en heeft geleid tot een programmeringsvolgorde voor de verkenningen van de gebieden. Alle quick scans zijn afgerond.

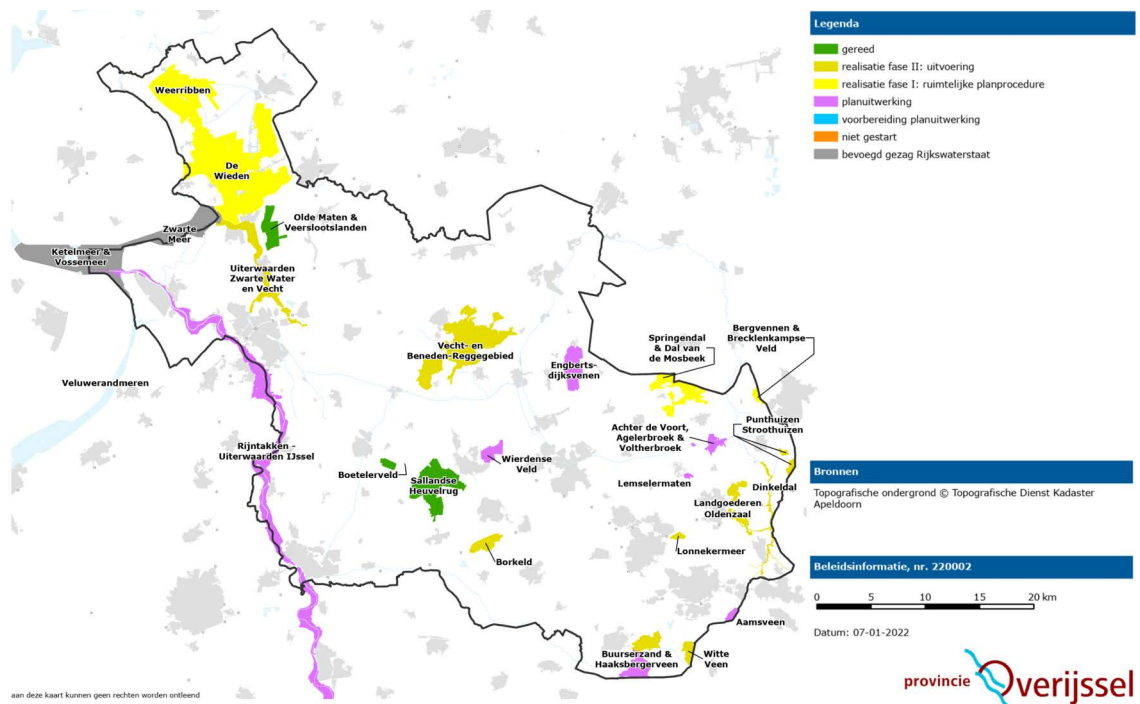
Verkenning

De verkenningen vonden plaats onder verantwoordelijkheid van de onafhankelijke voorzitter van Samen Werkt Beter. In 2014-2016 zijn bijna alle verkenningen vastgesteld. De verkenning van het Wierdense Veld is in 2017 als laatste afgerond.

Planuitwerking

De planuitwerkingsfase volgt op de verkenning. De provincie is zelf verantwoordelijk voor een aantal gebieden en heeft voor veel gebieden een partner van Samen Werkt Beter gevraagd de verantwoordelijkheid voor deze fase op zich te nemen. Uitgangspunt voor de planuitwerking per gebied zijn beheerplannen van het betreffende Natura 2000-gebied.

Voortgang Ontwikkelopgave

Realisatie (voorbereiding en uitvoering)

In de realisatiefase worden de benodigde procedures doorlopen en wordt het plan volgens het vastgestelde inrichtingsplan uitgevoerd. In 2021 hebben er uitvoeringswerkzaamheden plaatsgevonden in Boetelerveld, Dinkeldal-Zuid, Landgoederen Oldenzaal, Lonnekermeer, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Vecht- en Beneden Regge en Zunasche Heide. In de gebieden Bergvennen en Brecklenkampse Veld, Buurserzand-Horsterveen, Witte Veen en Springendal / Dal van de Mosbeek wordt de uitvoering voorbereid. In Punthuizen / Stroothuizen en Wieden / Weerribben is de uitvoering deels gestart, en verder loopt daar de voorbereiding van de uitvoering.

Beheer en monitoring

Na het uitvoeren van de nodige maatregelen is het van belang om de bereikte kwaliteiten en de behaalde resultaten blijvend te borgen. Er worden afspraken gemaakt over het beheer of het eindgebruik, de (financiële) exploitatie en de monitoring van de natuur in de gebieden.

Ruimtelijke planvorming**Provinciale Inpassingsplannen**

Als de maatregelen gevolgen hebben voor de bestemming van gronden en/of het gebruik ervan, dan wordt de bestemming of het gebruik gewijzigd en in een ruimtelijk plan vastgelegd. Dit kan in de vorm van een gemeentelijk bestemmingsplan of een Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Percelen waar geen maatregelen getroffen worden of waar na uitvoering van de maatregelen de functie landbouw gehandhaafd kan blijven worden uit het NNN gehaald.

Op basis van de reacties van de gemeenten hebben Gedeputeerde Staten op 27 september 2016 besloten om in samenwerking met de betrokken gemeenten en bestuurlijk trekkers voor 16 Natura 2000-(deel)gebieden een PIP voor te bereiden. De gemeenten Ommen, Hardenberg en Twenterand (Vecht Beneden Regge, bij Twenterand ook Engbertsdijkvenen) hebben destijds besloten om gemeentelijke

bestemmingsplannen voor te bereiden. Voor de deelgebieden Karshoek-Stegeren en Rheezermaten aan de Vecht zijn deze inmiddels vastgesteld. Eind 2018 heeft de gemeente Ommen de provincie gevraagd om voor de andere gebieden bij de Regge toch Provinciale Inpassingsplannen voor te bereiden. Ook de gemeente Twenterand heeft verzocht om voor de Natura 2000 gebieden Vecht Beneden Regge en Engbertsdijksvenen Provinciale Inpassingsplannen voor te bereiden. Op 2 april 2019 (Vecht- en Benedenregge) en 19 mei 2020 (Engbertsdijksvenen) hebben Gedeputeerde Staten hiertoe besloten.

In een aantal situaties is daarnaast een Milieueffectrapport (MER) nodig. Een MER brengt de gevolgen voor het milieu in kaart, voordat er een besluit wordt genomen over de uitvoering van maatregelen of plannen. Afhankelijk van de omvang en het type maatregelen op de huidige gronden, moet een MER worden uitgevoerd. Voor de start van deze MER-procedure wordt een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld. Een NRD beschrijft op welke wijze het uiteindelijke MER opgesteld zal worden. Waar geen MER opgesteld hoeft te worden, wordt wel een m.e.r. beoordeling opgesteld. Hierin worden eveneens de milieueffecten in beeld gebracht, maar minder gedetailleerd.

In 2021 heeft besluitvorming plaatsgevonden met betrekking tot de volgende ruimtelijke plannen:

2 februari:	GS stemmen in met het O PIP Springendal en Dal van de Mosbeek
31 maart:	PS stellen opnieuw het PIP Regge-Eerderhooilanden vast
11 mei:	GS stemmen in met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau Engbertsdijksvenen externe maatregelen
30 juni:	PS stellen het PIP Witte Veen vast
16 november:	GS stemmen in met het O PIP Bergvennen en Brecklenkampse Veld
21 december:	GS stemmen in het O PIP Weerribben – Noordmanen

Beroepsprocedures

Op dit moment zijn er 11 PIP's vastgesteld door Provinciale Staten voor de Natura 2000 opgave. Tegen 8 PIP's zijn beroepen ingediend. Inmiddels heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State voor 2 PIP's een uitspraak gedaan (Landgoederen Oldenzaal en Punthuizen, Stroothuizen en Beuning Achterveld) en een tussenuitspraak voor het PIP Dinkeldal Zuid. Hieronder is een overzicht opgenomen van de status van de beroepsprocedures. De stand van zaken is als volgt:

Nummer	Naam PIP	Status	Opmerkingen
1	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	Onherroepelijk	Geen beroepen ingediend
2	Sallandse Heuvelrug	Onherroepelijk	1 beroep ingediend, die is niet ontvankelijk verklaard en daarmee niet behandeld
3	Landgoederen Oldenzaal	Deels onherroepelijk	Een deel is door de uitspraak van de Raad van State vernietigd. Hiervoor wordt een nieuw PIP voorbereid
4	Punthuizen Stroothuizen en Beuning Achterveld	Deels onherroepelijk	Een deel is door de uitspraak van de Raad van State vernietigd. Hiervoor wordt een nieuw PIP voorbereid
5	Boetelerveld	Onherroepelijk	Geen beroepen ingediend
6	Dinkeldal Zuid	In werking	Tussenuitspraak gedaan. Er loopt nog 1 beroepszaak. Verwachting uitspraak voor zomer 2022
7	Engbertsdijksvenen – interne maatregelen	In werking treding geschorst	In een uitspraak op de voorlopige voorziening heeft de Raad van State de in werking treding geschorst. De inhoudelijke beroepsprocedure loopt. Verwachting uitspraak rond de zomer van 2022
8	Buurserzand-Horsterveen	In werking	Meerdere beroepen ingediend, procedure loopt. Verwachting uitspraak rond de zomer van 2022
9	Regge-Eerderhooilanden	In werking	Zitting heeft plaatsgevonden eind 2021. Verwachting uitspraak voorjaar 2022.
10	Wieden Fase 1	In werking	Zitting verwacht in het najaar van 2022. Uitspraak verwacht rond jaarwisseling 2022 / 2023
11	Witte Veen	In werking	Beroepsprocedure loopt. Zitting verwacht in het najaar van 2022. Uitspraak verwacht rond jaarwisseling 2022 / 2023

De Raad van State heeft uitspraak gedaan over de PIP's Landgoederen Oldenzaal en Punthuizen, Stroothuizen en Beuninger Achterveld. Volgens de Raad van State bestaat er geen discussie over de nut en noodzaak van de maatregelen in de plannen om de natuurdoelen te halen. Ook zijn er voldoende alternatieven onderzocht. Echter, de Raad van State heeft toch voor een aantal gronden de PIP's vernietigd.

Gecoördineerde vergunningen

Voor de uitvoering van de beoogde maatregelen zijn naast de ruimtelijke plannen, vaak ook meerdere (overheids)besluiten, zoals vergunningen noodzakelijk. Elk van deze besluiten kent een eigen voorbereidingsprocedure en termijn(en). Om de beoogde maatregelen tijdig te kunnen nemen is het noodzakelijk om deze besluiten en bijbehorende procedures zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Op 9 november 2016 hebben Provinciale Staten een coördinatieverordening vastgesteld. Hierdoor is het mogelijk dat de bevoegde gezagen voorbereiding, behandeling en bekendmaking van deze besluiten coördineren op alle percelen waar deze maatregelen nodig zijn.

Bij een aantal PIP's hebben andere besluiten gecoördineerd meegelopen in 2021. Bij het PIP Witte Veen betreft dit de ontgrondingsvergunning. Bij het Bergvennen en Brecklenkampse Veld betreft dit het beheerplan. Bij het Ontwerp PIP Weerribben-Noordmanen betreft dit het peilbesluit.

Inrichtingsplan is leidend voor de keuze van de bestemming

Voor de ruimtelijke plannen en vergunningen van de Ontwikkelopgave Natura 2000 geldt dat het inrichtingsplan leidend is. Dit inrichtingsplan is in lijn met de afspraken uit Samen Werkt Beter opgesteld door een bestuurlijk trekker. Het ruimtelijk plan is de juridisch planologische vertaling ervan. Dus concreet gaat het om het vastleggen van de bestemmingswijzigingen van gronden of de wijzigingen in functie. Hiervoor wordt de volgende provinciale lijn gehanteerd (deze lijn is in 2021 bestuurlijk bekrachtigd):

Gronden houden de agrarische bestemming:

- Als er geen maatregelen voorzien zijn op de agrarische gronden, dan houden deze gronden de agrarische bestemming. Deze gronden worden niet in het PIP opgenomen.
- Als op agrarische gronden maatregelen voorzien zijn, maar deze gronden nog wel agrarisch te gebruiken zijn, eventueel met beperkingen, dan behouden ze de agrarische bestemming. Dit wordt dan een agrarische bestemming met natuurwaarden.

Gronden krijgen een natuurbestemming:

- Als de gronden ingericht moeten worden ten behoeve van een specifieke natuursoort (dus uitbreiding van habitatype) krijgen de gronden een natuurbestemming. Bijvoorbeeld de kievitsbloemhooilanden bij UZV, stroomdalgrasland bij Dinkeldal, etc. Voor deze gronden is het overduidelijk dat ze als natuur gebruikt zullen worden.
- Als op de gronden een geheel bemestingsverbod komt te liggen (eventueel na uitmijnen), krijgen deze gronden een natuurbestemming. Een geheel bemestingsverbod wordt alleen op de gronden gelegd als dit nodig is om de Natura 2000 doelen te halen. Dit wordt vastgelegd in het inrichtingsplan.
- Als de gronden niet meer normaal agrarisch gebruikt kunnen worden vanwege een combinatie van maatregelen, krijgen deze gronden een natuurbestemming. Dit is een grijs gebied. De afweging wanneer de gronden niet meer normaal agrarisch gebruikt kunnen worden, ligt bij het project samen met de grondeigenaren.
- Als de grondeigenaar aangeeft een natuurbestemming te willen, dan krijgen de gronden een natuurbestemming. Deze mogelijkheid geldt alleen zolang de PIP procedure loopt. Nadat het PIP is vastgesteld door GS voorafgaand aan PS vaststelling, is deze optie niet meer mogelijk.

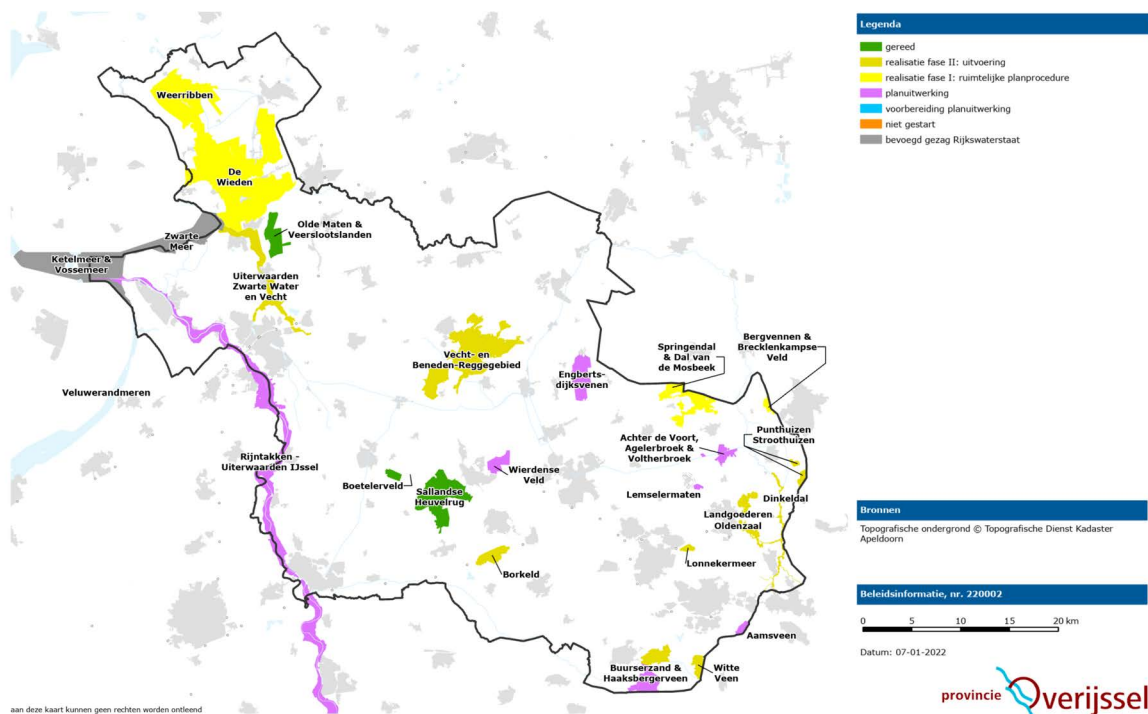
Hieronder is dit schematisch weergegeven:

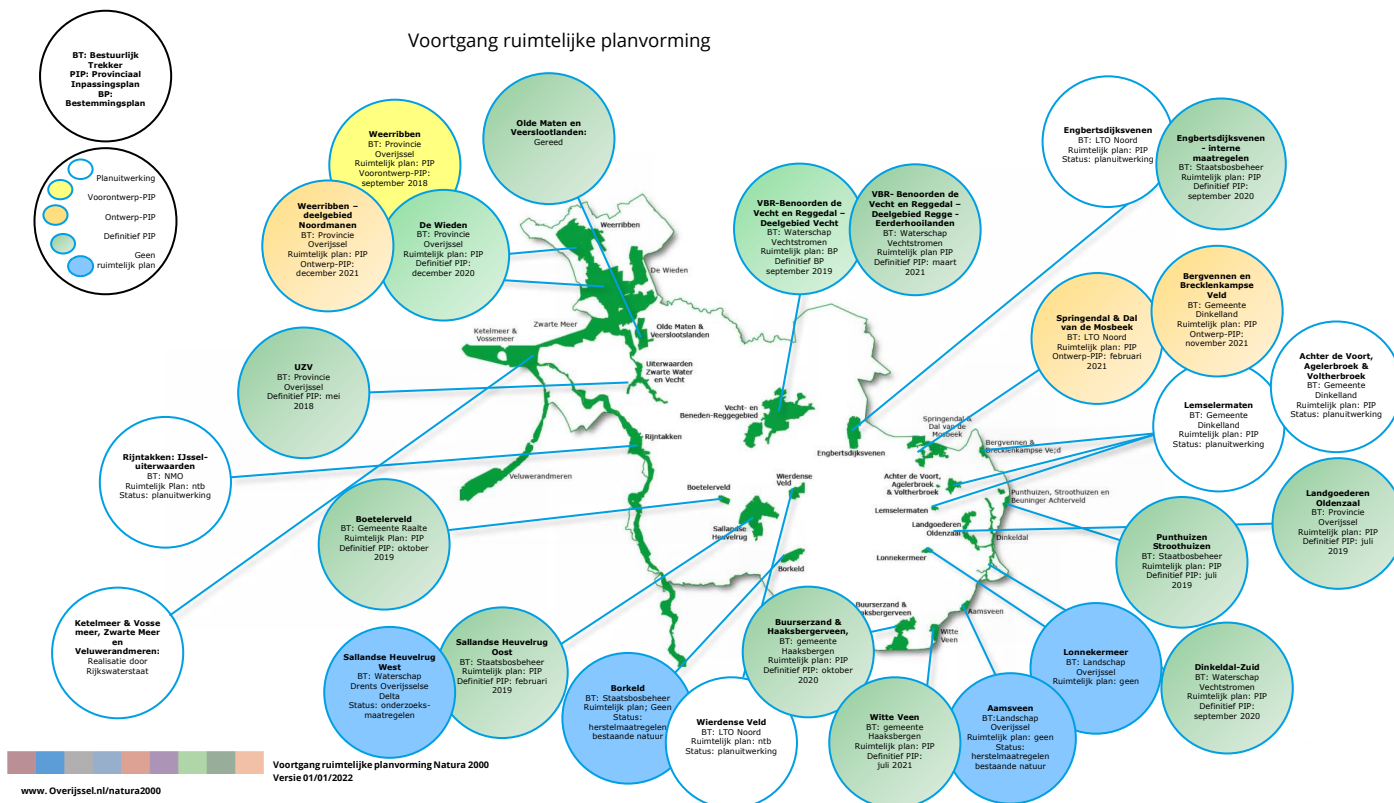
Tijdens de planuitwerking heeft afstemming plaatsgevonden over de bestemming en functie van gronden met de betrokken gebiedspartners én de grondeigenaren en -gebruikers. In iedere fase van het ruimtelijk plan vindt een periode van terinzagelegging plaats. In deze periode zijn het (voor)ontwerp-PIP inclusief bijlagen of (ontwerp)-besluiten vergunningen beschikbaar en kan een inspraakreactie of zienswijze worden ingediend.

Omdat de gemeenteraden gewend zijn om ruimtelijke plannen, zoals de bestemmingsplannen, vast te stellen voor hun gemeente, zorgen we dat de Colleges van Burgemeester en Wethouders en de gemeenteraden goed worden geïnformeerd over de voortgang van de gebiedsprocessen en de ruimtelijke plannen. Bij de terinzagelegging van een ontwerp-PIP heeft de provincie de wettelijke taak de gemeenteraden te horen. In deze fase kunnen de gemeenteraden besluiten wel of geen zienswijze in te dienen.

Voortgang ontwikkelopgave

Voortgang ruimtelijke planvorming

(Herstel)maatregelen bestaande natuur

(Herstel)maatregelen bestaande natuur moeten worden gerealiseerd binnen de Natura 2000-gebieden. De gebieden liggen verspreid door de provincie Overijssel en zijn voor het merendeel in eigendom van de terreinbeherende organisaties Staatsbosbeheer, Landschap Overijssel en Natuurmonumenten. Voor de realisatie hebben deze partijen eind 2014 met de provincie een overeenkomst gesloten. Omdat een aantal maatregelen op gronden van particulieren liggen is het Overijssels Particulier Grondbezit gevraagd ook een rol te spelen.

De (herstel)maatregelen bestaande natuur worden uitgevoerd in 22 Natura 2000-gebieden. Het betreft meer dan 300 maatregelen en worden conform de beheerplannen uitgevoerd. Veel maatregelen zijn in uitvoering of gerealiseerd. In een aantal Natura 2000-gebieden is er een koppeling met de externe maatregelen door de hydrologische afhankelijkheid. Dit bepaald mede de voortgang.

Daar waar mogelijk zijn de beheermaatregelen opgestart. Al deze maatregelen hebben als doel om de natuurgebieden beter tegen achteruitgang te beschermen. Door plaggen, maaien, kappen, herinrichting van beken, graven van petgaten of het verhogen van het waterpeil, enzovoort worden omstandigheden van planten en dieren verbeterd.

Door de boskap voor bijvoorbeeld de maatregel 'omvormen van bos naar heide' komen veel vragen bij de terreinbeherende organisaties en de provincie. Door het intensieve omgevingsmanagement over de boskap is de omgeving geïnformeerd. De meeste reacties komen op het moment dat de werkzaamheden uitgevoerd worden. In de communicatie wordt de afweging voor de boskap uitgelegd en de uitbreiding van het bosareaal vanuit de landelijke bossenstrategie toegelicht.

De (herstel)maatregelen bestaande natuur worden uitgevoerd in 22 Natura 2000-gebieden. Het betreft meer dan 300 maatregelen en worden conform de beheerplannen uitgevoerd. Veel maatregelen zijn in uitvoering of gerealiseerd. In een aantal Natura 2000-gebieden is er een koppeling met de externe maatregelen door de hydrologische afhankelijkheid. Dit bepaald mede de voortgang.

Daar waar mogelijk zijn de beheermaatregelen opgestart. Al deze maatregelen hebben als doel om de natuurgebieden beter tegen achteruitgang te beschermen. Door plaggen, maaien, kappen, herinrichting van beken, graven van petgaten of het verhogen van het waterpeil, enzovoort worden omstandigheden van planten en dieren verbeterd.

Door de boskap voor bijvoorbeeld de maatregel 'omvormen van bos naar heide' komen veel vragen bij de terreinbeherende organisaties en de provincie. Door het intensieve omgevingsmanagement over de boskap is de omgeving geïnformeerd. De meeste reacties komen op het moment dat de werkzaamheden uitgevoerd worden. In de communicatie wordt de afweging voor de boskap uitgelegd en de uitbreiding van het bosareaal vanuit de landelijke bossenstrategie toegelicht.

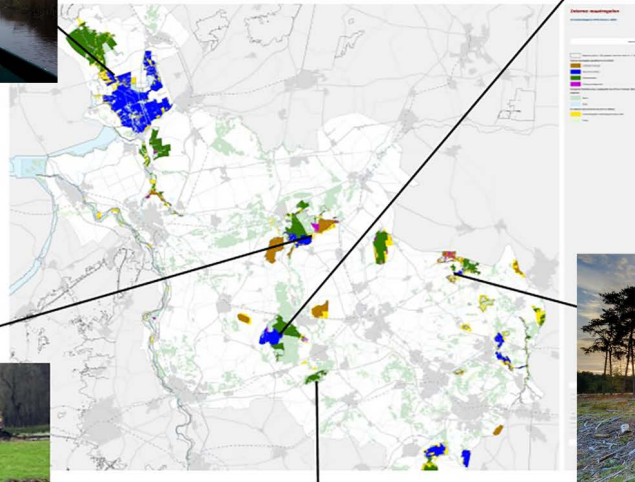

Inrichting: graven petgaten

Inrichting: kappen bos voor ontwikkeling heide

Inrichting: verondiepen en dempen sloten

Aanvullend beheer: begrazing

Aanvullend beheer: extra plaggen

In 2021 liep de eerste PAS-periode af. Hoewel de PAS niet meer van kracht is, vormde dit ook de deadline voor de uitvoering van maatregelen in diverse gebieden. Er is dan ook in veel verschillende Natura2000 gebieden gewerkt in het afgelopen jaar. Om er een aantal te noemen, zonder compleet te zijn: Aamsveen, Borkeld, Haaksbergerveen, Buurserzand en Uiterwaarden Zwarte Water-Vecht.

Een mooie mijlpaal om te benoemen is het plan voor het Witte Veen waarbij we erin geslaagd zijn veel verschillende geldstromen aan 1 project te koppelen en zo een goed en uitvoerbaar plan te maken.

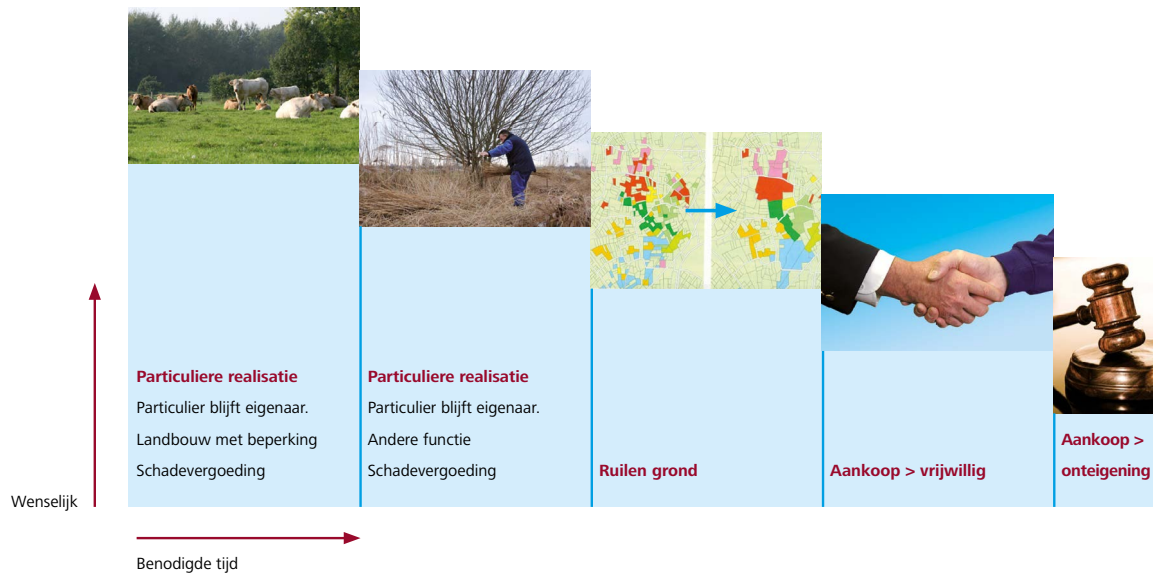
Diverse onderzoeksmaatregelen uit de beheerplannen zijn in de afgelopen jaren afgerond. Uit deze onderzoeken komen vaak aanvullende interne maatregelen die nodig zijn voor de instandhoudingsdoelen. In 2021 zijn de maatregelen vastgelegd in addenda en ter inzage gelegd. Als deze in 2022 worden vastgesteld maken de maatregelen onderdeel uit van de beheerplannen.

Ondertussen gaat het werk in de Natura2000-gebieden door. Bijzonder in omvang is het afgraven van het Elsenerveen in De Borkeld. Hier worden de condities gecreëerd voor een zuur ven, met als 'bijvangst' goede condities voor diverse andere habitats.

Beschikbaarheid gronden

De (herstel)maatregelen voor de bescherming van de natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden kunnen gevolgen hebben voor grondeigenaren in het 'Uitwerkingsgebied Ontwikkelopgave Natura 2000'. Provincie Overijssel zorgt er voor dat deze grondeigenaren schadeloos worden gesteld. Hierbij wordt, in nauw overleg met de betreffende grondeigenaar, gestreefd naar oplossingen op maat. Het uitgangspunt is dat in alle gevallen de grond in bezit kan blijven bij de eigenaar, maar indien de grond een natuurbestemming krijgt moet de eigenaar wel bereid zijn om het gewenste natuurbeheer te willen voeren.

In de onderstaande interventieladder is dit schematisch weergegeven.

Per 1 november 2021 zijn, van de ruim 770 eigenaren die betrokken zijn bij de ontwikkelopgave, met bijna 600 eigenaren gesprekken gevoerd om te komen tot een minnelijke overeenkomst over de schadeloosstelling. Met de overige eigenaren is eveneens contact geweest, maar dit gebeurde meestal door de projectleider of het deskundigenteam. In deze overleggen is met name gesproken over de uit te voeren maatregelen. Zodra dit duidelijk is, kan worden gesproken over de mogelijkheden om te komen tot een schadeloosstelling.

Er is met 380 eigenaren overeenstemming bereikt over de schadeloosstelling. In de gebieden Boetelerveld, Sallandse Heuvelrug-Zunasche Heide, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht en Aamsveen zijn alle gronden die nodig zijn voor de inrichtingsmaatregelen beschikbaar gekomen en zijn alle grondeigenaren schadeloos gesteld.

Ruilen van gronden

Veel grondeigenaren geven aan dat zij bereid zijn om hun gronden beschikbaar te stellen voor de te treffen inrichtingsmaatregelen, op voorwaarde dat zij vervangende grond krijgen ter compensatie van productieverlies. Hoewel het compenseren met ruilgrond geen primair doel is, kan het wel de sleutel zijn voor het bereiken van overeenstemming. In totaal is er in de afgelopen jaren een oppervlakte van ruim 1.000 hectare ruilgrond aangekocht. Het gaat hierbij om ruilgrond waarvan vooraf beoordeeld is dat deze goed inzetbaar is ter compensatie voor eigenaren met grond binnen de begrenzing. Hiervan is een oppervlakte van 300 hectare weer verkocht.

Actualisatie verwervingsplannen

Via de Provinciale Inpassingsplannen (PIP's) die dit jaar in procedure zijn gebracht en zijn vastgesteld ontstaat er duidelijkheid over de inrichtingsmaatregelen en de impact daarvan op de gebruiksmogelijkheden voor de eigenaren. De betreffende verwervingsplannen zijn geactualiseerd en voor vaststelling aan GS aangeboden

Dwingend instrumentarium

Wij spannen ons maximaal in om met grondeigenaren tot minnelijke overeenstemming te komen over de schadeloosstelling waarmee de gronden beschikbaar komen om de inrichtingsmaatregelen uit te kunnen voeren.

Bij het uitblijven van overeenstemming kan in de uiterste situatie kan een dwingend instrument worden ingezet. Bij percelen waarbij via het PIP de functie is gewijzigd naar natuur en waarbij het beheer gericht is op deze natuurfunctie, kan onteigening als uiterste middel worden ingezet. Artikel 2.6 van de Wet Natuurbescherming biedt aan GS de mogelijkheid tot het opleggen van de gedoogplicht voor het kunnen uitvoeren van inrichtingsmaatregelen op landbouwpercelen. In 2021 is het nodig gebleken om bij één grondeigenaar de gedoogplicht op te leggen.

Subsidieregeling Verplaatsing agrarische bedrijfsgebouwen (SVab)

De subsidieregeling Verplaatsing agrarische bedrijfsgebouwen (SVab) biedt agrarische bedrijven de mogelijkheid om met gebruikmaking van subsidie te verplaatsen. Een belangrijke voorwaarde om voor deze subsidie in aanmerking te komen is dat het bedrijf een sleutelpositie inneemt om te komen tot oplossingen. De ligging van het bedrijf is dusdanig dat verplaatsing cruciaal is. In 2021 heeft één bedrijf gebruik gemaakt van deze regeling.

Financiën

In april 2014 is in het Statenvoorstel Uitvoeringsreserve EHS (PS/2014/62) de raming vastgesteld voor het beleid dat via de Uitvoeringsreserve EHS/Natura 2000 wordt uitgevoerd. Dat betreft:

- de Ontwikkelopgave Natura 2000
- de verbetervoorstellen NNN
- het (eind)beheer natuur
- een aantal reguliere posten (uitvoeringskosten en bestuurlijk/juridische verplichtingen)

In 2021 is de jaarlijkse actualisatie van de financiële prognose uitgevoerd. U bent daarover geïnformeerd via de Perspectiefnota 2022. Deze Actualisatie wordt hieronder gehanteerd, de uitkomsten van de Actualisatie 2022 worden gepresenteerd bij de Perspectiefnota 2023.

In de onderstaande tabel staat de financiële realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000 (inclusief verbetervoorstellen) over het jaar 2021 en voor de gehele periode 2014-2021. De realisatie is binnen de beschikbare middelen gebleven.

In 2021 zijn voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 de middelen onder andere besteed aan het beschikbaar krijgen van grond (€ 7,9 miljoen). Het betreft met name afwaardering van gronden die een natuurbestemming krijgen en schadeloosstelling van eigenaren. Daarnaast is onder deze post de hogere waardering van de geactiveerde (ruil) gronden verwerkt. Voor de voorbereiding resp. uitvoering van inrichtingsmaatregelen belangrijke kostenposten (€ 2,2 resp. € 11,1 miljoen).

Per saldo is in 2021 € 26,1 miljoen minder besteed dan begroot. Er zijn zowel minder uitgaven gedaan voor aankoop van grond en vergoeden van schade aan grondeigenaren als minder uitgaven gedaan voor inrichting. Opnieuw blijkt dat het bereiken van overeenstemming met eigenaren meer tijd kost dan verwacht omdat er per situatie maatwerk nodig is. Er is vertraging opgetreden in de processen als gevolg van rechtszaken bij en uitspraken van de Raad van State en door corona.

De kosten van de ophoging van de formatieruimte voor de programma-organisatie Ontwikkelopgave Natura 2000 (maximaal 15 fte overeenkomstig het Statenvoorstel PS/2015/687) zijn in 2021 uitgekomen op € 1,05 miljoen. Het begrote budget was € 1,1 miljoen. Deze kosten worden gedekt uit de uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland, en zijn hieronder niet meegenomen.

Financiële realisatie Ontwikkelopgave Natura 2000 (in € miljoen)				
	Raming Actualisatie 2021	Realisatie Cumulatief 2014 / 2021	Begroting 2021*	Realisatie 2021
Projecten Ontwikkelopgave	540,1	216,0	45,8	22,7
Proceskosten	11,7	10,5	1,4	1,5
Kosten inrichting	329,4	119,7	24,4	13,3
Kosten verwerving**	199,1	85,8	20,0	7,9
Projecten Verbetervoorstellen	25,5	13,9	5,4	2,4
Indexatie	34,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	599,6	229,9	51,2	25,1
Risicovoorziening	24,8	0,0	0,0	0,0
Totaal inclusief risico's	624,4	229,9	51,2	25,1

* na 2e monitor 2021

** saldo uitgaven en inkomsten (incl. zelfrealisatie, afwaardering en schadeloosstelling)

In 2021 hebben wij voor het Programma Natuur een uitvoeringsprogramma ingediend. Op basis van de programma hebben wij een Specifieke Uitkering (SPUK) Natuur 2021-2023 ontvangen van € 70 miljoen. De uitvoeringsperiode loopt tot en met 2025. In 2021 is een bedrag van € 0,5 mln. besteed aan inrichtingsmaatregelen. Dit bedrag is opgenomen in de realisatiecijfers in de overzichten in dit hoofdstuk. De niet bestede middelen blijven de komende jaren beschikbaar voor de uitvoering van de Ontwikkelopgave Natura 2000.

Specificatie naar gebieden Ontwikkelopgave Natura 2000 (in € miljoen)

Bij de behandeling van het jaarverslag 2020 hebben PS verzocht om een overzicht van de ramingen en bestedingen per gebied. Als beantwoording van deze vraag van PS is toen een financieel overzicht per gebied verstrekt. Eenzelfde overzicht is nu standaard in het jaarverslag opgenomen. De ramingen en bestedingen voor verwerving en inrichting zijn cumulatief gegeven.

in € mln	Verwerving en Inrichting Raming o.b.v. Actualisatie 2021	Verwerving en Inrichting Realisatie	Verwerving en Inrichting Realisatie
	2014 - 2032	2014-2021	2021
Gebied			
Gebiedsoverstijgend	14,4	3,9	-1,5
Aamsveen	7,9	3,1	0,1
Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek	22,7	5,0	0,4
Bergvennen Brecklenkampseveld	19,4	5,0	0,9
Boetelerveld	11,3	9,2	0,5
Borkeld	6,0	2,5	0,1
Buurserzand-Haaksbergerveen	31,8	14,3	2,5
De Wieden	114,2	15,2	1,0
Dinkelland-Dinkeldal	20,4	4,5	1,4
Punthuizen-Stroothuizen	37,3	13,6	0,2
Engbertsdijksvenen	41,8	17,6	3,3
Landgoederen Oldenzaal	20,8	11,3	0,7
Lemselermaten	12,0	3,1	0,2
Lonnekermeer	3,0	2,1	-
Olde Maten & Veerslootslanden	-	-	-
Sallandse Heuvelrug	26,1	13,5	0,5
Springendal en Dal van de Mosbeek	44,7	21,3	3,9
Uiterwaarden IJssel	13,5	0,7	-
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	15,5	12,7	2,9
Beerzerveld	18,5	3,1	0,0
Benoorden de Vecht	9,5	3,0	0,2
Vecht&Reggedal	10,4	11,7	1,1
Weerribben	-	15,7	1,0
Wierdense Veld	22,1	11,4	1,1
Witte Veen	5,4	1,7	0,7
Totaal	528,5	205,5	21,1

Communicatie

Samen met de partners van Samen Werkt Beter en andere partners in de gebieden nemen we onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van de leefomgeving van dieren en planten te verbeteren, voor nu en in de toekomst.

In 2021 is opnieuw gebleken dat de Ontwikkelopgave Natura 2000 een complexe opgave is, niet alleen omdat de belangen in en nabij de Natura 2000-gebieden verschillen. Ook de context en kaders waarbinnen we onze opgave vorm proberen te geven stonden dit jaar vol in de schijnwerpers vanwege onderwerpen als bomenkap en stikstof.

Ook daarom is er in ieder gebiedsproces dan ook veel aandacht voor het vinden van een passende oplossing voor de toekomst van agrariërs en bewoners, en kiezen we voor een zorgvuldige aanpak waarbij alle consequenties en (on)mogelijkheden goed in kaart zijn gebracht.

Juist omdat binnen deze opgave de belangen groot zijn en soms ver uiteen liggen, is er maar één richting mogelijk de vereiste natuurdoelen te realiseren. Samen met onze partners, die de verschillende perspectieven inbrengen en verschillende belangen behartigen samen bouwen aan vertrouwen. Naast de primaire doelgroep van 'de grondeigenaren in en nabij de Natura 2000-gebieden' komen ook steeds meer andere omwonenden in beeld nu de uitvoering gestart is.

Overkoepelende communicatiestrategie

Ook in 2021 is verder gewerkt volgens de lijn van de overkoepelende communicatiestrategie. Drie kernwaarden **Samen, Duidelijk en Beleving** staan centraal in de communicatiestrategie en werken door in de wijze waarop we onze doelgroepen informeren en betrekken. Afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van de bomenkap en de ontwikkeling van nieuw stikstofbeleid, de besluitvorming rond PIP's en de uitvoering bestaande natuur in een aantal gebieden. Tevens speelde de coronacrisis natuurlijk een nadrukkelijke rol. Dat betekent dat we steeds meer in contact zijn met de secundaire doelgroepen. Begin dit jaar was er bijvoorbeeld veel te doen rond het thema bomenkap. De partners merkten buiten in het veld dat hier veel onvrede over was.

Ook hier investeren onze partners veel tijd en energie in zorgvuldige communicatie. Soms in de vorm van 1-op-1 gesprekken, vaak ook door het organiseren van extra excursies om met experts het gebied in te gaan. Excursies bij uitvoeringsprojecten worden goed bezocht en reacties laten zien dat een goede uitleg bijdraagt aan het begrip voor onze opgave. Vanwege de coronacrisis waren deze echter maar beperkt mogelijk. De set afspraken die voor uitvoeringscommunicatie gemaakt zijn, bieden een behulpzaam kader.

Doelgroepen

De opgave geven we als provincie niet alleen vorm. De partners van Samen Werkt Beter zien we als medeverantwoordelijk voor deze opgave. Op gebiedsniveau worden aanvullend vaak nog andere partners betrokken die bijvoorbeeld vertegenwoordigd zijn in het projectteam.

In de communicatie zijn de partners in het gebied altijd samen de afzender en voorafgaand aan publicaties en andere uitingen wordt afstemming gezocht waar nodig.

Voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 worden verschillende doelgroepen onderscheiden. Naast de betrokken partners gaat het met name om de grondeigenaren en -gebruikers binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied en de Uitwerkingsgebieden Natura 2000, andere direct belanghebbenden/ belangenorganisaties, omwonenden, recreanten en passanten en overige geïnteresseerden, al dan niet via de media.

Communicatiemiddelen

Voor wat betreft de communicatiemiddelen blijft het programma faciliteren in ondersteunend materiaal, zoals draaiboeken, banieren, brochures, formats voor bijvoorbeeld nieuwsbrieven en overig digitaal informatiemateriaal. In 2021 zien we dat onze partners een steeds bredere middelenmix inzetten die past bij hun gebied. Ook zijn een aantal bouwboarden geplaatst bij de gebieden waar uitvoering gestart is. Op de overkoepelende website www.overijssel.nl/thema's/natuur-en-landschap/ ontwikkelopgave is meer informatie te vinden over NNN en Natura 2000 in het algemeen, en de schadeloosstelling voor grondeigenaren, de besluitvorming en de procedures in het kader van de ruimtelijke planvorming. Daarnaast heeft ieder gebied ook een eigen website die rechtstreeks te benaderen is. De adressen voor deze websites zijn terug te vinden bij de resultaten per gebied. De website is in 2019 vernieuwd om beter aan te sluiten bij de laatste eisen ten aanzien van leesbaarheid en digitale toegankelijkheid.

Ook persoonlijke communicatie via keukentafelgesprekken, veldbezoeken, informatiebijeenkomsten, themabijeenkomsten en werkbezoeken blijft een cruciale pijler onder de communicatieaanpak. Persoonlijke communicatie biedt de mogelijkheid om maatwerk te bieden en nog duidelijker toe te lichten over het hoe en waarom van de opgave. Bovendien is de situatie ook daadwerkelijk zichtbaar als het gekoppeld wordt aan een bezoek in het gebied of op grond van één van de betrokkenen. De keukentafelgesprekken en informatiebijeenkomsten worden ondersteund met informatiemateriaal zodat alles terug te lezen is.

In 2021 is ook veel aandacht besteed aan communicatie rond de ruimtelijke plannen. Extra informatiesessies voor omwonenden en raadsleden hebben bijgedragen aan een beter begrip van zowel de doelen als de bijbehorende procedures. Veel bijeenkomsten en werkbezoeken hebben wij dit jaar noodgedwongen via digitale weg georganiseerd.

Werkbezoeken

Met werkbezoeken aan de diverse Natura 2000-gebieden is het mogelijk om goed inzicht te verkrijgen in de stand van zaken en het verloop van het gebiedsproces. In 2021 organiseerden we werkbezoeken voor Gert Harm ten Bolscher als bestuurlijk verantwoordelijke samen met de betreffende partners van Samen Werkt Beter, voor de bestuurlijk trekkers, voor Gedeputeerde Staten en voor Provinciale Staten.

Datum (in 2021)	Werkbezoek	Natura 2000-gebied
5 februari	Gedeputeerde Ten Bolscher	Lemelerberg (Vecht- en beneden Regge) - digitaal
30 april	Gedeputeerde Ten Bolscher	Zunasche Heide (Sallandse Heuvelrug) - digitaal
12 mei	Provinciale Staten en raadsleden	Bergvennen en Brecklenkampse Veld - digitaal
4 juni	Gedeputeerde Ten Bolscher	Werkbezoek Dinkeldal vervallen- Dit zou in september vervangen worden door een grotere bijeenkomst '6 jaar N2000', maar deze verviel ook. Uiteindelijk is het vervangen door een uitgebreide nieuwsbrief.
29 september	Provinciale Staten en SWB	Weerribben – fysiek veldbezoek
3 oktober	Provinciale Staten en raadsleden	Bergvennen – fysiek veldbezoek
29 oktober	Gedeputeerde Ten Bolscher	Ijsseluitwaarden – fysiek veldbezoek
10 december	Gedeputeerde Ten Bolscher	Boetelerveld - digitaal

Maatregelen per gebied

De (herstel)maatregelen bestaande natuur, ook wel interne maatregelen genoemd, zijn inrichtingsmaatregelen binnen de natuur gericht op herstel van de habitattypen. Naarmate de omstandigheden voor de habitattypen binnen het Natura 2000-gebied beter op orde zijn, wordt er minder ingegrepen in het natuurgebied. Dat betekent dat grondeigenaren buiten de natuurgebieden mogelijk minder effect ervaren.

Externe maatregelen

De externe maatregelen zijn (herstel)maatregelen buiten het natuurgebied. Deze zijn veelal gericht op vernatting van de omliggende gronden van het Natura 2000-gebied, het beperken van de bemestingseffecten of een combinatie ervan. Per gebied zal worden nagegaan of het al dan niet mogelijk is de noodzakelijke externe maatregelen te combineren met (aangepast) landbouwkundig gebruik. Samen met ondernemers en eigenaren in het gebied wordt gezocht naar passende oplossingen. Als (aangepast) landbouwkundig gebruik niet meer mogelijk is (te nat en/of geen bemesting meer mogelijk) dan krijgt het gebied een andere functie, bijvoorbeeld een natuurfunctie.

Natuurbeheerplan

Op 20 april 2021 hebben Gedeputeerde Staten het Natuurbeheerplan 2022 vastgesteld. Het Natuurbeheerplan geeft aan voor welke gebieden ambities zijn vastgesteld en voor welke gebieden subsidies kunnen worden aangevraagd. Hierdoor is het mogelijk om subsidies te verstrekken voor de afronding van het NNN én de uitvoering van de (herstel)maatregelen in de Natura 2000-gebieden. Wij hanteren voor de externe maatregelen onze eigen subsidieregeling, paragraaf 9.1 uit ons Uitvoeringsbesluit Subsidies (2016: paragraaf 9.24). De Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur- en Landschapsbeheer (SKNL) biedt het kader voor het verstrekken van subsidies voor de functieverandering van landbouwgrond naar natuur en voor het inrichten en verbeteren van natuur. Deze regeling zal door TBO's worden gebruikt. Het Natuurbeheerplan is tevens het toetsingskader voor de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer (SNL) waarmee het beheer in de gebieden wordt gefinancierd.

Onderzoeken

Het programma heeft een kleine 120 onderzoeksopgaven in beeld. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de onderzoeken is, afhankelijk van de aard van de onderzoeksmaatregelen, door het programma belegd bij de gebiedstrekkers, de terreinbeheerders en de provincie. Het programma ziet toe op de voortgang van de onderzoeken en op de kwaliteit ervan. Specifiek onderzoek is verricht naar mogelijke effectieve bemestingsmaatregelen. Dit heeft geleid tot een Handreiking Bemesting die de gebiedsprocessen ondersteuning biedt bij het formuleren van de noodzakelijke maatregelen. Afgelopen jaar is naast diverse hydrologische- en waterkwaliteitsonderzoeken specifiek onderzoek verricht naar het omgaan met overgangsbeheer. Dit heeft geleid tot een eenduidige werkwijze voor alle gebieden binnen de ontwikkelopgave.

Omwisselbesluiten

De doelen van Natura 2000 zijn leidend. De maatregelen die daaruit voortvloeien, zijn opgenomen in de gebiedsanalyses die ook worden opgenomen in de beheerplannen die Gedeputeerde Staten vaststellen. De wet natuurbescherming, biedt Gedeputeerde Staten echter de mogelijkheid om afzonderlijke (herstel)maatregelen 'om te wisselen' voor andere maatregelen.

Aan zo'n 'omwisselbesluit' is een aantal randvoorwaarden verbonden.

Belangrijke randvoorwaarden:

- De doelen van Natura 2000 worden niet ter discussie gesteld.
- De alternatieve maatregel heeft per saldo een vergelijkbaar of beter effect op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.
- De alternatieve maatregel leidt niet tot minder ontwikkelingsruimte.
- De alternatieve maatregel is in het kader van 'haalbaar en betaalbaar' in tijd en geld uitgedrukt minimaal even effectief en efficiënt als de oorspronkelijk voorgenomen maatregel uit de PAS-gebiedsanalyse.

Voortgang 2021 natuurherstelmaatregelen							
Gebied	Maatregelen (Aantal)	Gereed (%)	Uitvoering (%)	Planvorming (%)	Prognose gereed (Jaar)	Einde Beheerplan (Jaar)	Gereed 2020 %
Aamsveen	16	63%	6%	31%	2022	2022	31%
Achter de Voort, Agelerbroek, Voltherbroek	21	38%	19%	43%	2026	2022	17%
Bergvennen Brecklenkampse Veld	21	24%	67%	10%	2026	n.n.b.	23%
Boetelerveld	18	100%	0%	0%	2021	2022	50%
Borkeld	13	77%	23%	0%	2022	2022	29%
Buursezand en Haaksbergerveen	19	32%	58%	11%	2023	2023	32%
De Wieden	42	45%	40%	14%	2023	2023	12%
Dinkeldal	12	33%	67%	0%	2023	2022	0%
Punthuizen/Stroothuizen	22	36%	64%	0%	2028	2022	19%
Engbertsdijkvenen	21	48%	5%	48%	2026	2022	29%
Landgoederen Oldenzaal	21	76%	19%	5%	2023	2022	55%
Lemselermaten	22	14%	27%	59%	2026	2022	9%
Lonnekermeer	31	94%	6%	0%	2021	2022	90%
Oldematen - Veerslootlanden	16	100%	0%	0%	2021	2022	69%
Sallandse Heuvelrug	40	70%	30%	0%	2022	2022	54%
Springendal en Dal van de Mosbeek	61	46%	46%	8%	2025	2025	20%
Uiterwaarden IJssel (Rijntakken)	10	60%	40%	0%	n.n.b.	2025	10%
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	33	73%	27%	0%	2023	2023	32%
Vecht Beneden Regge, Benoorden de Vecht	46	48%	43%	9%	2024	2023	30%
Weerrribben	35	34%	37%	29%	2025	2023	6%
Wierdense Veld	19	32%	5%	63%	n.n.b.	n.n.b.	15%
Witte Veen	12	33%	42%	25%	2024	2022	25%
Totaal	551	53%	32%	15%			30%

N.n.b. betekent dat de data voor "prognose gereed" of "einde beheerplan" nog niet bekend zijn.

Toelichting

Binnen en nabij 24 Natura 2000-gebieden worden interne en externe (herstel) maatregelen uitgevoerd. Met interne maatregelen wordt bedoeld maatregelen in bestaande natuur. Met externe maatregelen wordt bedoeld maatregelen die buiten de bestaande natuur worden getroffen. Deze maatregelen bestaan uit inrichting, beheer, monitoring en onderzoek. In bovenstaande tabel geven wij de voortgang per 31-12-2021 op gebiedsniveau weer. Het betreft de gebieden waar wij verantwoordelijk voor zijn, en de maatregelen die voor de periode 2015-2021 geprogrammeerd stonden. De percentages zijn tot stand gekomen door een weging van de interne en externe maatregelen.

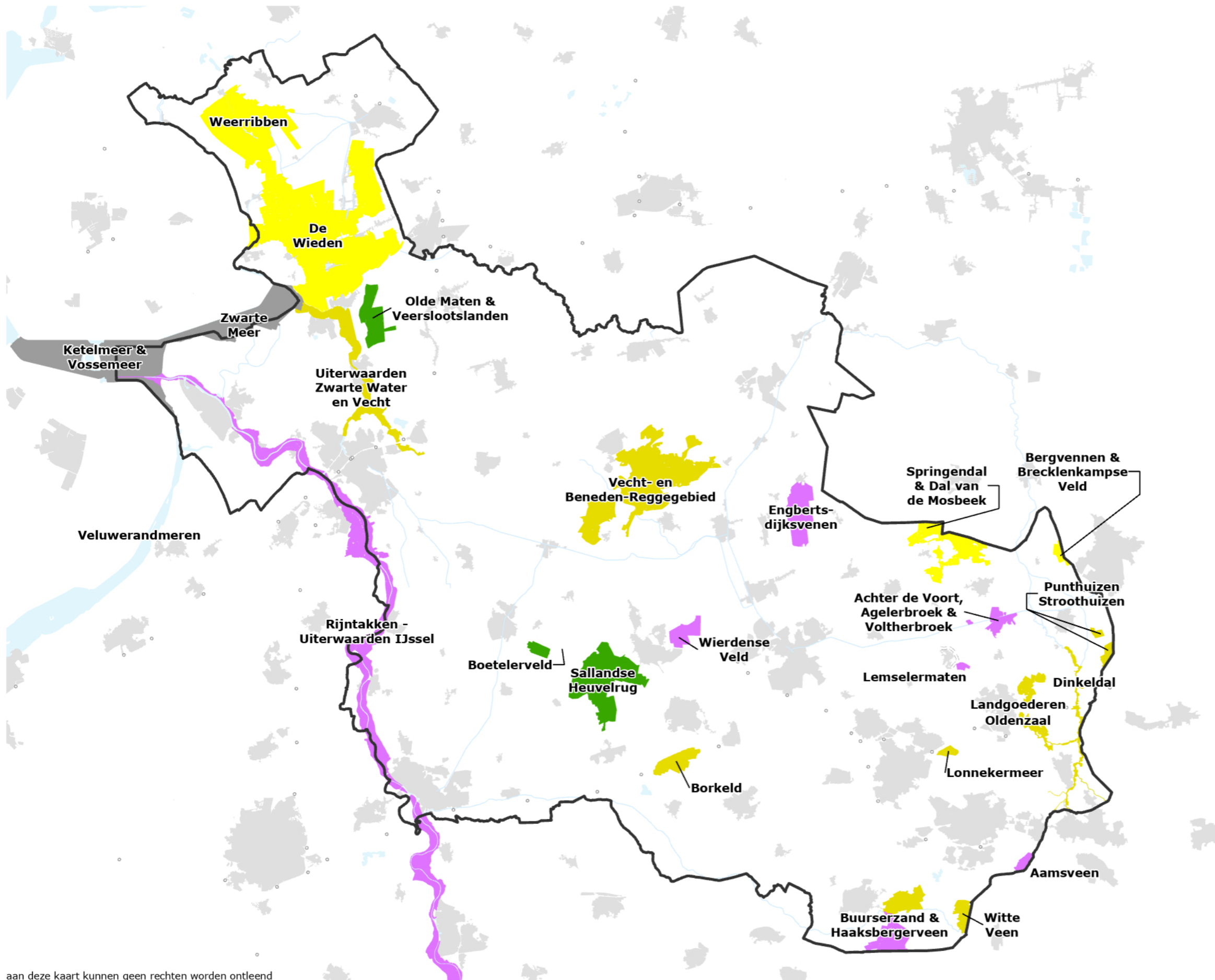
De toename van afgeronde maatregelen is vooral toe te schrijven aan de interne maatregelen. Daarnaast zijn de externe maatregelen in enkele gebieden afgerond (o.a. Boetelerveld, Sallandse Heuvelrug – Zuna en Karshoek-Stegeren).

Sinds de start van het programma Ontwikkelopgave zijn er van de oorspronkelijke scope (600 maatregelen bij het begin van het programma) 22 maatregelen doorgeschoven naar een volgende beheerplanperiode en 27 maatregelen zijn niet meer noodzakelijk om uit te voeren. In beide gevallen ligt onder deze keuzes een ecologische onderbouwing.

De bovenstaande tabel is gebaseerd op de natuurherstelmaatregelen welke in de eerste beheerplanperiode moeten worden afgerond. De gegevens zijn op dezelfde wijze verzameld als voorgaande jaren, via de systematiek voor de voortgangsrapportage over de uitvoering van de herstelmaatregelen ten behoeve van BJJ12 met als peildatum 31-12-2021. Om te bepalen of een maatregel in de uitvoeringsfase zit, is voor externe maatregelen als ijkpunt het GS-besluit op het Ontwerp PIP gekozen. Voor de interne maatregelen is als ijkpunt gekozen het moment dat een inrichtingsplan is vastgesteld. De maatregelen die nu in uitvoering zijn zullen niet allemaal voor het einde van de beheerplanperiode gereed zijn.

Natura 2000-gebieden

Fase gebiedsproces

Legenda

- gereed
- realisatie fase II: uitvoering
- realisatie fase I: ruimtelijke planprocedure
- planuitwerking
- voorbereiding planuitwerking
- niet gestart
- bevoegd gezag Rijkswaterstaat

Bronnen

Topografische ondergrond © Topografische Dienst Kadaster Apeldoorn

Beleidsinformatie, nr. 220002

Datum: 07-01-2022

Gemeente Dinkelland

De gemeente Dinkelland is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek, Bergvennen & Brecklenkampse Veld en Lemselermaten.

Benno Brand, wethouder gemeente Dinkelland:

“Op alle drie de Dinkellandse projecten konden in 2021 belangrijke bestuurlijke mijlpalen worden bereikt.

Voor Bergvennen en Brecklenkampse Veld bracht de Bestuurlijke Adviesgroep (BAG) in september een positief advies uit aan GS over het ontwerp-PIP. In december werd hierover de gemeenteraad gehoord onder grote belangstelling van betrokken agrariërs uit het gebied. De zorgen die zij verwoordden over hun toekomst nam de raad serieus door die te verwerken in een zienswijze.

Voor Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek stelde de BAG in oktober het inrichtingsplan vast. Daarvan zijn vervolgens de gesprekken met eigenaren gestart om met hen de gevolgen te bespreken voordat een ontwerp-PIP in procedure wordt gebracht.

Bij Lemselermaten blijkt een serieus sulfaatprobleem te bestaan in relatie tot de daar aanwezige habitats. Vanwege de relatief grote impact van de maatregelen die hiertegen kunnen worden getroffen volgt de BAG hierover een zorgvuldig afwegingsproces dat hopelijk begin 2022 tot een afronding komt. Dan kan ook hier het inrichtingsplan worden vastgesteld en een planprocedure worden gestart.”

Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek

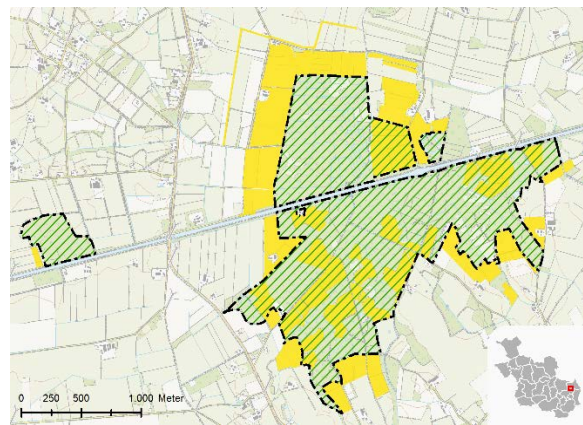
Peildatum 01.01.2022

Fase: Planuitwerking: gemeente Dinkelland

Gemeente Dinkelland

Oppervlakte: Natura 2000: 323 ha
Uitwerkingsgebied: 181 ha

Het Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek (AVAV) ligt tussen de stuwwal van Ootmarsum en de stuwwal van Oldenzaal. Het kanaal Almelo-Nordhorn doorkruist het natuurgebied. Het gebied AVAV is een van de grootste aaneengesloten broekbossen van Nederland. Door de plaatselijke aanwezigheid van kalkrijk leem in de ondergrond en door de waterhuishouding is dit vanouds een zeer soortenrijk gebied.

De habitattypen die in dit gebied beschermd moeten worden zijn vochtige alluviale bossen, eikenhaagbeukenbossen, blauwgrasland en zwakgebufferde vennen. Daarnaast worden maatregelen getroffen ten behoeve van de zeggekorfslak en de kamsalamander. De belangrijkste knelpunten in AVAV zijn een gebrek aan een goede doorstroming van regen- en kwelwater in het natuurgebied en de negatieve invloed van stikstof, fosfaat en sulfaat.

De belangrijkste maatregelen hebben vooral betrekking op de Tilligterbeek en het Vree. Deze beken hebben namelijk een verdrogende werking op het Agelerbroek en het Voltherbroek. Door deze beken te verleggen, verondiepen en verbreden, kunnen we de invloed van de kweldruk verbeteren. Verder dempen en verondiepen we kleinere watergangen en verbinden we de natuurgebieden Voltherbroek en Agelerbroek met elkaar.

Op de locaties waar het mogelijk is om blauwgraslanden uit te breiden, verwijderen we opgaande beplanting en gaan we plaggen. In het Voltherbroek leggen we tevens diverse poelen aan om het leefgebied van de kamsalamander te vergroten en waar mogelijk herstellen we vochtige heide.

Daarnaast worden nieuwe watergangen gegraven en verbinden we het natuurlijke watersysteem van Voltherbroek met Agelerbroek. Het kanaal Almelo-Nordhorn is nu nog een hindernis, de Roelinksbeek wordt door het kanaal geleid. Met deze maatregelen bereiken we de natuurdoelen en zorgen we dat we zo min mogelijk effect hebben op de omliggende (landbouw)gronden.

Aan de hand van een bemestingsmaatregelenwijzer is in kaart gebracht wat de invloed is van beweiden en bemesten en welke aanpassingen in de bemesting nodig zijn om de Natura 2000-doelen te kunnen realiseren. De beperking van beweiding en bemesting wordt van toepassing op diverse locaties nabij AVAV. Waar het stoppen met bemesting noodzakelijk is, wordt de bestemming van een perceel omgezet in Natuur.

Mijlpalen en bijzonderheden

Begin 2021 zijn de modellen afgerond waarmee de effecten van de hydrologische herstelmaatregelen op natuur en landbouw beter kunnen worden voorspeld. In samenhang hiermee is het ontwerp van enkele maatregelen verfijnd. Tevens is de bestemming van een aantal percelen met bemestingsmaatregelen gewijzigd naar natuur.

Op 6 oktober 2021 heeft de Bestuurlijke Adviesgroep ingestemd met het concept-ontwerp Inrichtingsplan en vrijgegeven voor eigenarengesprekken. Deze startten in het najaar en gaan over de gevolgen van de maatregelen op de gronden van de betreffende eigenaar en de schadecompensatie die hiervoor in geld of grond wordt geboden. Parallel hiermee is de vertaling van het inrichtingsplan naar een provinciaal inpassingsplan gestart. Dit moet de wettelijke basis gaan vormen voor de uitvoering van de maatregelen en de schadecompensatie. Naar verwachting gaat het ontwerp-PIP in de eerste helft van 2022 in procedure.

Bergvennen en Brecklenkampse Veld

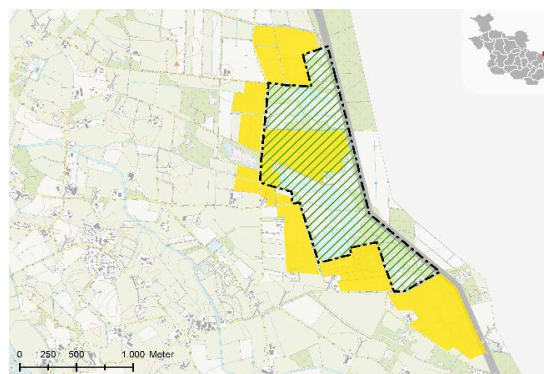
Peildatum 01.01.2022

Fase: Realisatie (voorbereiding): gemeente Dinkelland

Gemeente Dinkelland

Oppervlakte: Natura 2000: 133 ha
Uitwerkingsgebied: 138 ha

Het Natura 2000-gebied Bergvennen en Brecklenkampse Veld ligt tegen de Duitse grens en heeft een oppervlakte van 133 hectare. Tussen de twee deelgebieden ligt een landbouwenclave, die ook binnen de begrenzing van dit Natura 2000-gebied valt. De Bergvennen is een heidegebied op dekzandruggen met daarin een aantal grote, zwakgebufferde vennen. Langs de vennen liggen smalle gordels met overgangen van natte naar droge heide. Langs één van de vennen groeit gagelstruweel. Het Brecklenkampse Veld ligt direct ten noorden van de Bergvennen en betreft een glooiend landschap met dekzandruggen. Ook komen hier vochtige eikenberkenbossen voor. Op de flanken van de ruggen ligt heischraal grasland en blauwgrasland.

De externe maatregelen bestaan vooral uit het verondiepen en dempen van watergangen. In het gebied ten zuiden van het Natura 2000-gebied wordt een slenk aangelegd en deels afgegraven met als doel het herstel van de zeer zwak gebufferde zuidelijke vennen. Ook de landbouwenclave, die binnen de Natura 2000-begrenzing ligt, wordt voor een belangrijk deel afgegraven.

Dit landbouwgebied is als gevolg van sterke vernatting en bemestingsbeperkingen verminderd geschikt voor landbouwkundige doeleinden, terwijl in het gebied wel kansen liggen voor het realiseren van uitbreidingsdoelstellingen. Tevens kan met het realiseren van uitbreidingsdoelstellingen in dit gebied een robuustere verbinding worden gerealiseerd tussen enerzijds de Bergvennen en anderzijds het Brecklenkampse Veld.

Met deze sterkere verbinding wordt ook de biodiversiteit bevorderd. Daarnaast wordt een nieuwe watergang gegraven, zodat het water afkomstig van de landbouw kan worden gescheiden van het natuurlijke kwelwater.

De interne maatregelen zijn vooral gericht op het herstel van de vennen en de waterhuishouding in het Brecklenkampse Veld. De vennen willen we herstellen om met name de condities voor de waterlobelia te verbeteren. Dat doen we door de kwel te verbeteren en door de onderlinge verbinding tussen de vennen weer te herstellen, zodat de noodzakelijke doorstroming weer kan plaatsvinden. Daarnaast moet een belangrijk deel van de ontstane opslag van dennen en berken die zich in de loop der tijd ontwikkelen, worden verwijderd.

Een belangrijke aandachtspunt bij dit Natura 2000-gebied is de afstemming met Duitsland. Uit het hydrologisch onderzoek is duidelijk gebleken dat maatregelen aan de Duitse zijde van de grens significant bijdragen aan het herstel van zowel de Bergvennen als het Brecklenkampse Veld. Deze maatregelen betreffen het sterk verondiepen van enkele watergangen en het omvormen en wijzigen van de afwatering in een bosgebied.

Mijlpalen en bijzonderheden

Inspraakreacties en besteksvoorbereiding

Begin 2021 is veel tijd besteed aan het aanpassen van het inrichtingsplan naar aanleiding van een aantal ontvangen inspraakreacties. Met name het ontwerp voor het Lattropse Veen is gewijzigd om tegemoet te komen aan de reactie van de agrarische initiatiefgroep Genoeg = Genoeg. Tevens zijn maatregelen ontworpen voor het herstel van het zwemven op de camping waar in de inspraak aandacht voor was gevraagd. Parallel aan de Reactienota is gewerkt aan het detailleren van het ontwerp waarvoor bureau MUG is gecontracteerd.

Eerste kapwerkzaamheden uitgevoerd.

In het najaar is een eerste belangrijke herstelmaatregel uitgevoerd. Op gronden van Landschap Overijssel rondom camping Bergvennen is tachtig procent van de dennenbomen gekapt. Zo kan in de winter meer regenwater de bodem bereiken. Dit is van belang om de bovenste grondwaterstand te verhogen en daarmee de vennen beter op peil te krijgen. In de zomer zijn omwonenden met veldexcursies op de bomenkap voorbereid. In samenspraak met de campingontwikkelaar is aanplant van een singel aan weerszijden van de eigendomsgrens in voorbereiding.

Vaststellen ontwerp Provinciaal InpassingsPlan

Op 16 november hebben GS het Ontwerp-Beheerplan, het Ontwerp-PIP en het MER vastgesteld. De ter inzagelegging hiervan liep van 7 december tot 17 januari 2022. Behandeling in de gemeenteraad op 21 december heeft tot een zienswijze op het O-PIP geleid waarin aandacht wordt gevraagd voor de belangen van de omliggende grondeigenaren.

Duitsland

Inmiddels wordt met alle partijen aan Duitse zijde gesproken over de uitvoering van noodzakelijke maatregelen op hun gronden die van invloed zijn op de instandhoudingsdoelen voor de habitats aan de Nederlandse zijde. Met enkele partijen bestaat reëel zicht op het gewenste resultaat. Het blijkt, dat het al dan niet kunnen verwerven van geschikte ruilgrond in Duitsland een belangrijke factor bij gesprekken is. Het wettelijk afdwingen van de maatregelen aan Duitse zijde is op basis van Nederlandse wetgeving niet mogelijk.

Lemselermaten

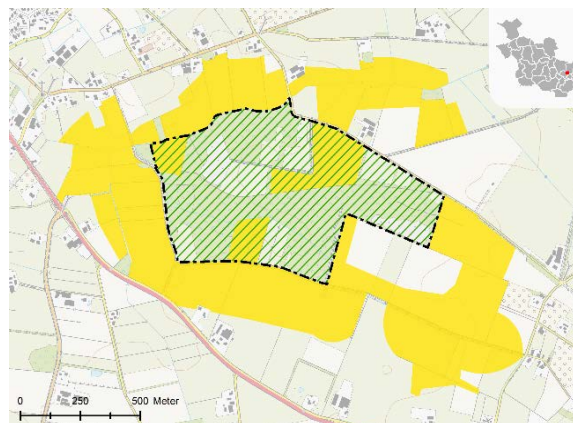
Peildatum 01.01.2022

Fase: Planuitwerking: gemeente Dinkelland

Gemeente Dinkelland

Oppervlakte: Natura 2000: 55 ha
Uitwerkingsgebied: 100 ha

Lemselermaten ligt ten zuidoosten van Weerselo, tussen de Weerselerbeek en Dollandbeek. Het gebied is bijzonder vanwege zijn kalkmoerassen en overgangs- en trilvenen. Maatregelen die zich richten op versterking c.q. uitbreiding van deze habitattypen mogen echter niet leiden tot een achteruitgang van de leefomgeving van de zeldzame zeggekorfslak.

De opgave in het Natura-gebied Lemselermaten bestaat uit het herstel van met name heischrale graslanden en vochtige beekbegeleidende bossen. Daarnaast wordt in dit gebied gewerkt aan vochtige heiden, blauwgraslanden, pioniersvegetaties met snavelbiezen en kalkmoerassen. Met de maatregelen bereiken we de natuurdoelen en zorgen we dat we zo min mogelijk effect hebben op de omliggende (landbouw)gronden.

De interne en externe maatregelen om de kwetsbare natuur te herstellen, zijn op elkaar afgestemd. De maatregelen bestaan vooral uit het verondiepen en dempen van watergangen en het kappen van bomen (opslag). In en nabij het Natura 2000-gebied geldt een beperking van bemesting, zodat er geen schadelijke stoffen van mest vanaf de omliggende percelen in het natuurgebied stromen. Daarnaast worden nieuwe watergangen gegraven, zodat het water afkomstig van de landbouw kan worden gescheiden van het natuurlijke kwelwater. Door de maatregelen is het mogelijk om de verdroging van de natuur tegen te gaan. Het natuurgebied kan het water langer vasthouden en het grondwaterpeil in het natuurgebied zal stijgen.

Ter bescherming van de kwetsbare habitats blijkt het noodzakelijk op gronden binnen de 30-jaarszone aan de zuidoostzijde van het natuurgebied ingrijpende maatregelen te nemen ten behoeve van de kwaliteit van kwelwaterstromen. Niet alleen gaat het hierbij om de uitspoeling van stikstof en fosfaat, maar ook om sulfaat.

Mijlpalen en bijzonderheden

Afronding hydrologische modellen en inrichtingsplan.

Begin 2021 zijn de modellen afgerond waarmee de effecten van de hydrologische herstelmaatregelen op natuur en landbouw beter kunnen worden voorspeld. Binnen deze context zijn in samenspraak met Waterschap Vechtstromen de doelstellingen voor de Kaderrichtlijn Water beter in het ontwerp van de Weerselerbeek verwerkt. Bij het afwerken van het concept-inrichtingsplan bleek de onderbouwing voor het achterwege laten van sulfaatmaatregelen te ontbreken en niet te leveren, waardoor het gesprek hierover opnieuw moest worden gevoerd. Behalve naar de 10-jaarszone is hiervoor ook de 30-jaarszone in beeld gekomen. De discussie ligt gevoelig omdat de sulfaatmaatregelen samen met de eerdere bemestingsmaatregelen voor nitraat en stikstof samen zo'n 45 ha cultuurgrond betreffen.

Gemeente Haaksbergen

De gemeente Haaksbergen is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Buurserzand en Haaksbergerveen en Witte Veen.

Jan-Herman Scholten, wethouder gemeente Haaksbergen:

“Juli 2021 was het na jarenlange voorbereidingen eindelijk zo ver. De werkzaamheden voor natuurherstel in het Buurserzand gingen van start. De komend jaren worden ook de overige Natura 2000-gebieden, Witte Veen en Haaksbergerveen, onderhanden genomen. De maatregelen hebben impact op agrariërs, bewoners en bedrijven in het buitengebied. Gelukkig hebben we met de meeste grondeigenaren al overeenstemming bereikt over maatregelen op hun gronden en de schadeloosstelling. We hebben gedurende het proces altijd geprobeerd een goede balans te vinden tussen natuur en landbouw. Wanneer ik nu in het Buurserzand wandel, dan is het wel een beetje leeg. Maar ik weet wat ervoor terugkomt en behouden blijft: prachtige heide, vennen, jeneverbesstruwelen en bijzonder diersoorten. Juweeltjes voor de generaties na ons.”

Buurserzand en Haaksbergerveen

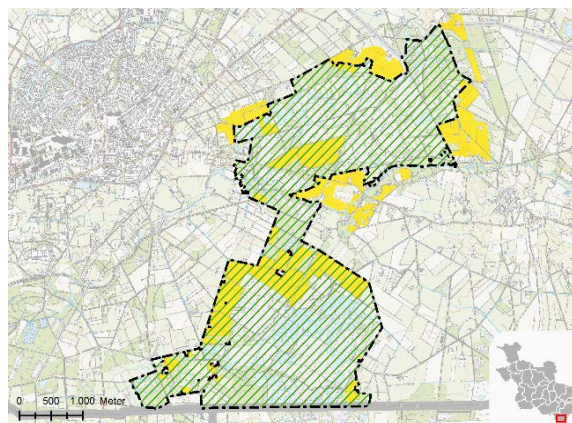
Peildatum 01.01.2022

Fase: Planuitwerking: gemeente Haaksbergen

Gemeente Haaksbergen

Oppervlakte: Natura 2000: 1.243 ha
Uitwerkingsgebied: 324 ha

Het Natura 2000-gebied Buurserzand-Haaksbergerveen ligt in de gemeente Haaksbergen. Het gebied bestaat uit twee deelgebieden.

Het Haaksbergerveen in het zuiden is een veenputtencomplex met goed ontwikkelde overgangen naar het omliggende zand- en (basenrijk) leemlandschap. Door vernattingsmaatregelen in het verleden zijn de nog aanwezige, met hoogveenvegetatie begroeide veenpakketten veranderd in drijftillen, die qua vegetatie sterk lijken op moerasheiden. Er is een afwisseling van veenputten en dijkjes.

Het Buurserzand in het noorden is een heidegebied op voormalig stuifzand. Er komen hier op uitgebreide schaal natte heidebegroeiingen voor met her en der zwakgebufferde vennen, afgewisseld met droge heide met jeneverbesstruweel.

Mijlpalen en bijzonderheden

Provinciaal Inpassingsplan Buurserzand-Horsterveen gereed en start uitvoering
In samenwerking met diverse gebiedspartijen en in overleg met de grondeigenaren zijn de maatregelen binnen de uitwerkingsgebieden Buurserzand/Horsterveen (noordzijde Haaksbergerveen) nader uitgewerkt. Tijdens de planfase zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. Het gaat met name om grondwater-modellen, systeemanalyses en bodemonderzoeken. Deze onderzoeken zijn samen met de reeds beschikbare informatie input geweest voor het deskundigenteam om tot een uitwerking op perceelsniveau te kunnen komen van de herstelmaatregelen. Het resultaat is een inrichtingsplan voor het Buurserzand/Horsterveen. De maatregelen zijn planologisch vastgelegd in een Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Provinciale Staten hebben op 28 oktober 2020 ingestemd met het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) voor Buurserzand-Horsterveen (een deel van het Haaksbergerveen).

In 2021 is een start gemaakt met de uitvoering van de maatregelen. Komend jaar wordt de uitvoering afgerond.

Uitwerking Haaksbergerveen

Voor het Haaksbergerveen wordt een grondwatermodel opgesteld. Met dit model kunnen de effecten van de maatregelen op de natuur en de omgeving worden berekend. De uitwerking van het model is complex. Komend jaar wordt het grondwatermodel afgerond en nader onderzoek gedaan naar de maatregelen en effecten voor het Haaksbergerveen met als resultaat een inrichtingsplan.

Witte Veen

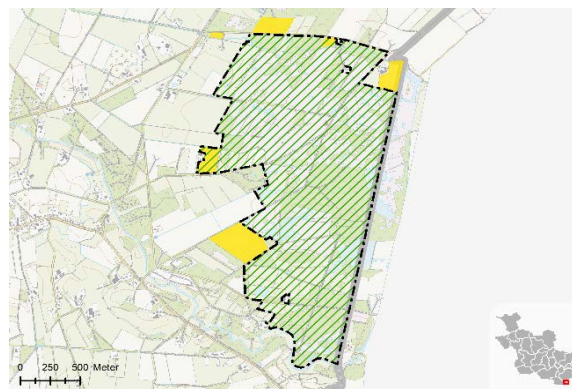
Peildatum 01.01.2022

Fase: Planuitwerking: gemeente Haaksbergen

Gemeente Haaksbergen

Oppervlakte: Natura 2000: 290 ha
Uitwerkingsgebied: 22 ha

Het Witte Veen ligt in de gemeente Haaksbergen. Het Witte Veen met het Duitse Witte Venn is een vrij klein en ondiep voormalig hoogveen (komveen) dat vooral van belang is vanwege een hoogveenrestant met vochtige heide en enkele vennen. Een groot deel van het gebied is in de 20ste eeuw ontgonnen; in het niet ontgonnen deel is veel bos opgeslagen. Door inrichtingsmaatregelen wordt geprobeerd de kwaliteit van het gebied te vergroten en uiteindelijk ook herstel van het hoogveen te bereiken.

Het Witte Veen bestaat uit verschillende soorten natuur, zoals vochtige heide, natte heide, (herstellend) hoogveen en hoogveenbossen. Deze natuursoorten wisselen elkaar af en vormen samen een karakteristiek natuurgebied.

Voortgang

Inrichtingsplan Witte Veen en PIP gereed

Het inrichtingsplan en definitief PIP voor Witte Veen zijn gereed. Provinciale Staten hebben op 1 juli 2021 het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Witte Veen vastgesteld. Eén van de maatregelen voor Witte Veen is het verondiepen van de Hegebeek. Dit gebeurt door middel van zandsuppletie (het toevoegen van zand) gedurende twee tot drie jaar. Op die manier krijgt de natuur geleidelijk de kans om zich aan te passen aan de nieuwe situatie. Komend jaar wordt gestart met de uitvoering van de maatregelen voor Witte Veen.

Gemeente Raalte

De gemeente Raalte is bestuurlijk trekker van het Natura 2000-gebied Boetelerveld.

Wout Wagenmans, wethouder gemeente Raalte:

“Klaar. De werkzaamheden in het Boetelerveld zijn in 2021 afgerond. Na 6 jaar komt er een einde aan intensieve en leerzame jaren. Ik ben blij en trots op de samenwerking die eraan ten grondslag lag en de mooie compromissen die zijn gevonden in de balans tussen landbouw en natuur. Nu is het tijd dat het gebied tot rust komt en we in de natuur het resultaat gaan zien van het uitgevoerde werk.”

Boetelerveld

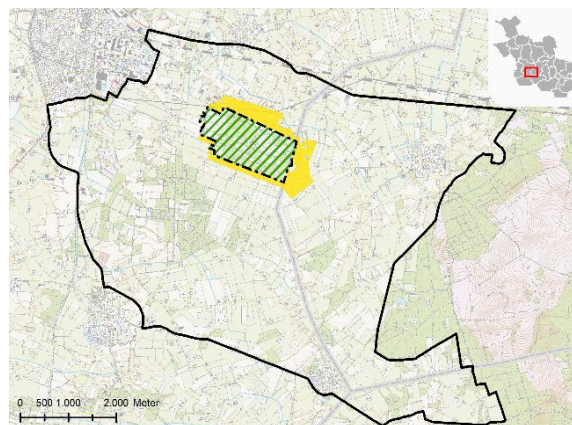
Peildatum 01.01.2022

Fase: Planuitwerking: gemeente Raalte

gemeente Raalte

Oppervlakte: Natura 2000: 171 ha
Uitwerkingsgebied: 118 ha

De natuur van dit uitgestrekte natte heideterrein in Salland is afhankelijk van langdurig natte omstandigheden. Enkele bijzondere natuurtypen, zoals blauwgraslanden, heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen en kamsalamanders houden echter van basenrijke omstandigheden (lage zuurgraad) en voedselarme omstandigheden.

Boetelerveld heeft een omvang van 171 hectare. Om de natte heiden en schrale graslanden te behouden, moeten maatregelen worden genomen in het gebied, maar ook in de bufferzone eromheen. Deze bufferzone is ongeveer 120 hectare groot.

De hoeveelheid stikstof in het gebied moet omlaag. Hoge grondwaterstanden en vermindering van inspoeling van meststoffen zijn daarom voor Boetelerveld van belang. Om dit te bereiken moeten er maatregelen worden genomen in en rond het gebied.

Aan de oostzijde wordt de uitspoeling van nutriënten beperkt door het verminderen van de bemesting. Aan de noord- en zuidzijde worden vernattingsmaatregelen getroffen in de vorm van het verwijderen van ontwatering, het dempen en verondiepen van bermsloten en het herstel van een oude slenkenstructuur.

De maatregelen hebben directe gevolgen voor 24 particuliere grondeigenaren. Met hen is nauw contact vanuit het gebiedsproces. Deskundigen bepalen met de eigenaren de effecten van de maatregelen voor hun percelen, zodat een ieder goed wordt gecompenseerd.

Mijlpalen en bijzonderheden

Uitvoering afgerond

In 2020 en 2021 zijn alle maatregelen zoals beschreven in het inrichtingsplan uitgevoerd. Daarnaast zijn extra werkzaamheden uitgevoerd, te weten:

- Opschonen Grote Rietgat
- Ontwikkeling natuurperceel aan de noordkant van het Boetelerveld
- Aanleg wandelpad in samenwerking met lokale ondernemer

Beheer

Rondom en in de gegraven slenk, maar ook in het Boetelerveld moeten beheerwerkzaamheden worden uitgevoerd. Landschap Overijssel en de provincie zijn nu eigenaar van deze gronden. In 2021 is een start gemaakt om te kijken of het beheer in samenwerking met de omgeving kan worden opgepakt.

Landschap Overijssel

Landschap Overijssel is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Aamsveen en Lonnekermeer en verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur in de Natura 2000-gebieden Bergvennen en Brecklenkampse Veld, Boetelerveld, Springendal & Dal van de Mosbeek, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Vecht Beneden Regge en Wierdense Veld.

Hans Pohlmann, manager Natuurterreinen Landschap Overijssel:

“Dit jaar is er in en om de terreinen van Landschap Overijssel veel werk uitgevoerd. De resultaten daarvan zijn nu al goed zichtbaar. Het overgangs- en eindbeheer van deze delen moet nu worden opgepakt, en dat willen we doen in goede samenwerking met onze burens. Ik ga er van uit dat we de opgestarte gesprekken hierover in goede sfeer kunnen voortzetten en dat dat leidt tot goede resultaten voor de natuur én de omliggende bedrijven”.

Aamsveen

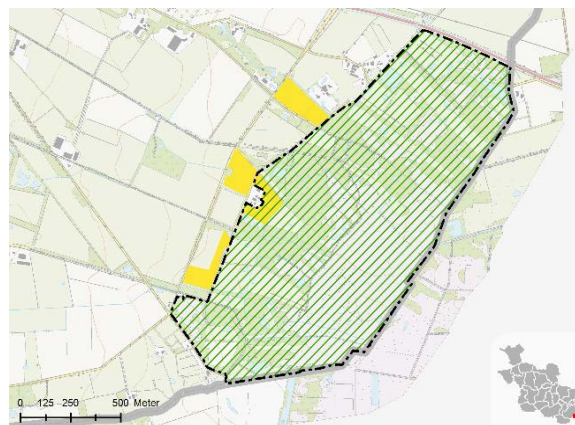
Peildatum 01.01.2022

Fase: Realisatie

Gemeente Enschede

Oppervlakte: Natura 2000: 144 ha
Uitwerkingsgebied: 9 ha

Het Natura 2000-gebied Aamsveen ligt in de gemeente Enschede. Dit hoogveen gebied maakte ooit deel uit van een veel groter hoogveencomplex, dat zich ook over de grens heen uitstrekt. Het gebied ligt ten zuidoosten van Enschede en heeft een oppervlakte van 144 hectare. Het grenst aan de in Duitsland gelegen natuurgebieden Amtsvenn en Hündfelder Moor.

Het Aamsveen omvat de overgang van hoogveen, via een kwelzone naar het beekdal van de Glanerbeek tot op de flank van de stuwwal van Enschede. Deze overgang wordt gekenmerkt door een grote variatie in vegetatietypen met een duidelijke gradiënt in voedselrijkdom. Dit zorgt voor een gevarieerd landschap met een afwisseling van (deels afgegraven) hoogveen, natte broekbossen, heidevegetaties, gageelstruwelen, natte schraalgraslanden en rond de Glanerbeek beekbegeleidend bos. Tot in de jaren '60 van de vorige eeuw werd in het hoogveen gebied turf gewonnen. Er komen zowel vergraven als onvergraven delen voor. In de hierbij ontstane plassen ontstond vrijwel direct weer veengroei.

Mijlpalen en bijzonderheden

Voor het Aamsveen is gezien de Natura 2000-opgave geen gebiedsproces nodig. De maatregelen worden uitgevoerd binnen het natuurgebied. Landschap Overijssel is als terreinbeheerder verantwoordelijk voor de uitvoering van deze maatregelen.

Werk in uitvoering

In 2021 is volop gewerkt aan de uitvoering van de maatregelen in de LAGG-zone. Dit is zonder problemen verlopen. Wel moest een oude vuilstort worden gesaneerd.

LIFE-aanvraag

Eind 2021 is de LIFE-subsidieregeling weer opengesteld voor aanvragen. In samenwerking met Duitse partners is hier een aanvraag ingediend voor het gezamenlijk uitvoeren van maatregelen aan Duitse en Nederlandse zijde.

Lonnekermeer

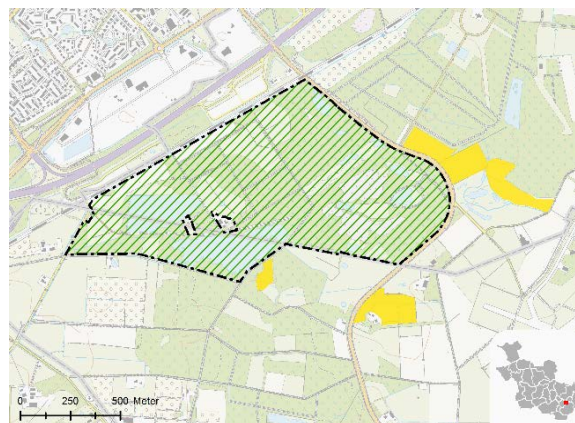
Peildatum 01.01.2022

Fase: Realisatie: Landschap Overijssel

Landschap Overijssel

Oppervlakte: Natura 2000: 105 ha
Uitwerkingsgebied: 12 ha

Lonnekermeer is een relatief jong natuurgebied dat van belang is vanwege twee waterplassen met zeldzame pionierbegroeiingen en die tevens de grootste populatie van de gevlekte witsnuitlibel in ons land herbergt. Naast het landgoed omhelst het gebied het Hartjesbos, een kleinschalig beekdallandschap met natte en droge heide op landgoed De Wildernis.

De belangrijkste maatregelen die in het gebied moeten worden uitgevoerd om de natuurwaarden te behouden en te herstellen gaan over het herstel van de waterhuishouding. Hiervoor worden een aantal door het gebied lopende beken en waterlopen verondiept. Daarnaast wordt het heidegebied vergroot door het kappen van bos dat vaak in de loop van de 20e eeuw op de heidevelden is aangeplant.

Gelijk met de uitvoering van de (herstel)maatregelen bestaande natuur wordt ook een ecologische verbindingszone aangelegd die de natuur op de heringerichte voormalige vliegveld Twente verbindt met het Natura 2000-gebied.

Mijlpalen en bijzonderheden

Realisatiefase en uitvoering

Landschap Overijssel is de trekker van de planuitwerking en de planuitvoering die voor dit gebied is gemaakt. In 2021 zijn de bermsloten van de N737 verondiept. Het groot Lonnekermeer en het Gibraltarven zijn gebaggerd, evenals het Klein Lonnekermeer. Er zijn enkele graslandpercelen geplagd en stukken bos gekapt waarbij de strooisellaag is verwijderd. De afgelopen 2 jaar heeft de heide zich hier goed hersteld. In de zomer van 2019 is de faunapassage van de Blankenbellingsbeek met de wegreconstructie N737 uitgevoerd door de provincie. Het beheer en onderhoud van een aantal ingerichte terrein is overgedragen aan de (particuliere) grondeigenaren. De standaard beheerwerkzaamheden zijn nu overgedragen aan Landschap Overijssel en Waterschap Vechtstromen. Het gebied is vanaf 1 maart ook weer opengesteld voor het publiek, met uitzondering van de beschermde habitattypen. Met uitzondering van de verondieping van de Hesbeek zijn alle werkzaamheden uitgevoerd. De verondieping van de Hesbeek wordt in overleg met de landgoedeigenaar uitgewerkt waarbij onderzocht wordt of hiermee tevens een duurzame ontwikkeling van het landgoed kan worden gerealiseerd

Grondverwerving

De grondverwerving die nodig was om het plan uit te kunnen voeren is inmiddels afgerond. Een aantal percelen is aangekocht en met een aantal particulieren is overeenstemming over zelfrealisatie. Ten behoeve van de verondieping van de Hesbeek overlegt Landschap Overijssel met de grondeigenaar

Monitoring

De provincie monitort de herstelmaatregelen. Een groot deel van de inrichtingswerkzaamheden betreft het aanpassen van de waterhuishouding. Om de effecten van deze maatregelen te kunnen volgen zijn er naast de 9 bestaande peilbuizen nog 7 nieuwe peilbuizen geplaatst. De effecten zijn tot dusver goed, ondanks de droge zomers zijn de grondwaterstanden op goed niveau.

LTO Noord

LTO Noord is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Engbertsdijksvenen en Springendal & Dal van de Mosbeek.

Klaas de Lange, bestuurder LTO Noord:

“2021 was (opnieuw) een jaar waarin het door corona een uitdaging was om met elkaar in gesprek te blijven. We hebben geprobeerd dat toch zo goed mogelijk te doen. Juist deze fase waarin gesprekken over grond moeten worden gevoerd en maatregelen op perceelsniveau moeten worden uitgewerkt, is echt contact aan de keukentafel onmisbaar. Vanuit zorgvuldigheid hebben we het proces dan ook vertraagd. Uiteindelijk hebben we voor 1 december 2021 met iedereen over grond gesproken. Na een gesprek tussen bestuurders en grondeigenaren is de terinzagelegging van het ontwerp Provinciaal Inpassingsplan net voor kerst weer gestart. Terugkijkend was het daarmee toch een jaar waarin belangrijke stappen zijn gezet voor het gebiedsproces en we in gesprek hebben weten te blijven met elkaar.”

Engbertsdijksvenen

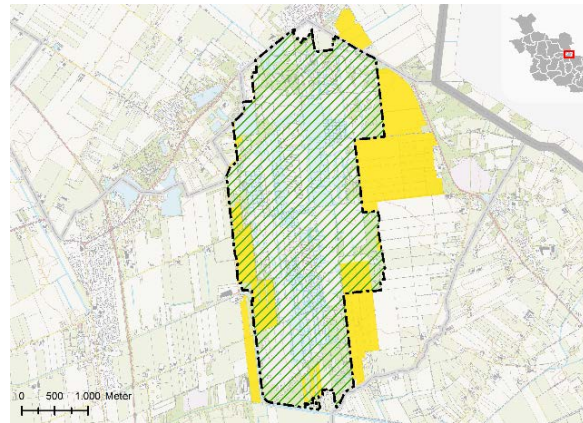
Peildatum 01.01.2022

Fase: Planuitwerking: LTO Noord

LTO Noord

Oppervlakte: Natura 2000: 998 ha
Uitwerkingsgebied: 339 ha

Het natuurreservaat Engbertsdijksvenen in Noordwest Twente is een van de laatste hoogveengebieden in Nederland. In de kern van het reservaat bevindt zich een restant levend hoogveen. De belangrijkste Natura 2000-opgave in het gebied waarvoor Nederland zich heeft geplaatst is het initiëren van hoogveenvorming. De voorwaarde daarvoor is dat het grondwater jaarrond de veenbasis van het hoogveen bereikt. Om dit te bereiken is een ingrijpende verandering van de hydrologie in en rond het gebied noodzakelijk.

Mijlpalen en bijzonderheden

Uitwerken varianten

De afgelopen jaren zijn er meerdere varianten voor de inrichting in en rondom Engbertsdijksvenen uitgewerkt en doorgerekend met het grondwatermodel. Eind 2020 ging de Bestuurlijke Adviescommissie (BAC) akkoord om de voorkeursvariant (variant 2020) door te rekenen om meer inzicht te krijgen in de effecten op natuur, landbouw en woningen. Hierbij zijn twee varianten met maatregelen uitgewerkt. Eind december heeft de BAC het maatregelenpakket gekozen waarmee wordt ingezet op het maximaal haalbare resultaat voor het ecologische doelbereik. Deze variant wordt het komende jaar verder uitgewerkt in een inrichtingsplan en Provinciaal Inpassingsplan (PIP).

Verruimen uitwerkingsgebied

In juni 2021 heeft de Bestuurlijke Adviescommissie de provincie Overijssel gevraagd het uitwerkingsgebied voor het Natura 2000 gebied Engbertsdijksvenen te verruimen en de financiële middelen daarvoor beschikbaar te stellen. De verruiming is nodig om een duurzame toekomstbestendige inrichting mogelijk te maken en om belanghebbenden zekerheid te kunnen geven. In september 2021 hebben Provinciale Staten besloten het uitwerkingsgebied (de buffer) te verruimen en de financiële middelen beschikbaar te stellen.

Springendal en Dal van de Mosbeek

Peildatum 01.01.2022

Fase:

Realisatie: LTO Noord

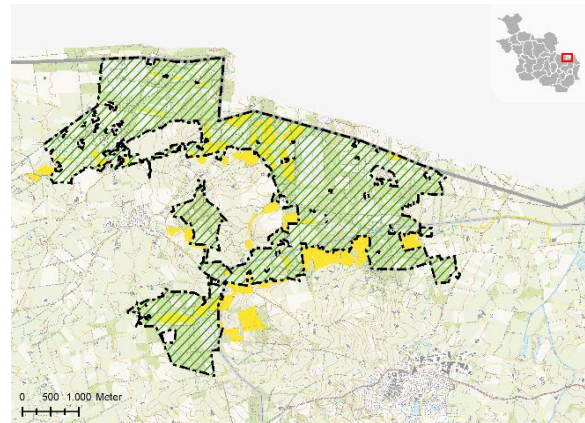

LTO Noord

Oppervlakte:

Natura 2000: 1.245 ha

Uitwerkingsgebied: 209 ha

Het Natura 2000-gebied Springendal en Dal van de Mosbeek ligt in de gemeenten Dinkelland en Tubbergen op de stuwwal van Ootmarsum. Het gebied dankt zijn grote verscheidenheid voor een groot deel aan het aanwezige reliëf met opgestuwde heuvelruggen, waarin een aantal erosiedalen is uitgeschuurd. In de dalen is het oude kleinschalige cultuurlandschap met een afwisseling van bos, heide en beekjes herkenbaar. Keileem afzettingen en glauconiethoudende kleien in de ondergrond maken het gebied zeer gevarieerd en rijk aan bronnen. In het Springendal, het Dal van de Mosbeek en Hazelbekke vinden we natte schraalgraslanden (waaronder kalkmoeras en trilveenvegetaties), bronnetjesbos, jeneverbesstruweel, droge en vochtige heiden en heischrale graslanden. De graslanden en heiden worden afgewisseld met bos, struweel en houtwallen.

Mijlpalen en bijzonderheden

Op 9 februari 2021 is het ontwerp Provinciaal Inpassingsplan, met het inrichtingsplan als onderbouwing, vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Normaal gaat het plan daarna ter inzage. In verband met corona is dit uitgesteld, om voldoende tijd te kunnen nemen voor grondgesprekken.

Uitstel terinzagelegging

Op basis van gevoerde grondgesprekken na de coronagolf van voorjaar 2021, is na de zomer de terinzagelegging van het Ontwerp-PIP gestart. Onrust in het gebied hierover heeft geleid tot het verder uitstellen van de terinzagelegging tot de periode 21 december 2021 – 31 januari 2022.

Natuurmonumenten

Natuurmonumenten is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur in de Natura 2000-gebieden Buurserzand-Haaksbergerveen, De Wieden, Landgoederen Oldenzaal, Sallandse Heuvelrug, Vecht Beneden Regge en Witte Veen.

Marjet Korf, bestuurder Natuurmonumenten:

“Ook afgelopen jaar zijn we weer voortvarend aan de slag geweest met het herstellen en beschermen van onze mooie en bijzondere natuur. Natuur die door steeds meer Overijsselaars wordt gevonden en gewaardeerd. En daar mogen we echt trots op zijn!”

Natuur en Milieu Overijssel

Natuur en Milieu Overijssel is bestuurlijk trekker van het Natura 2000-gebied Ijsseluiterwaarden.

Matthijs Nijboer, bestuurder Natuur en Milieu Overijssel:

“In 2021 zijn we naar buiten getreden met onze plannen rondom de Ijsseluiterwaarden: we legden contact met de bewoners rondom Zalk en de Duursche Waarden met enkele informatieavonden. We zijn ons ervan bewust hoeveel verschillende belangen er spelen in deze gebieden. Het gaat erom hoe we deze belangen goed meenemen bij het realiseren van de Natura 2000-opgave. Dit begint bij luisteren naar wat er leeft.”

Ijsseluiterwaarden

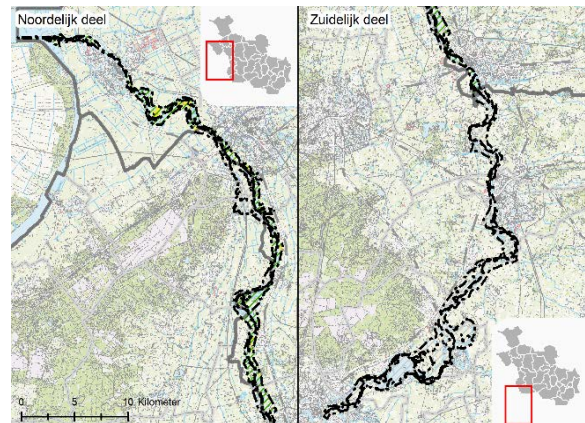
Peildatum 01.01.2022

Fase: Planuitwerking: Natuur en Milieu Overijssel

Natuur en Milieu Overijssel

Oppervlakte: Natura 2000: 3.121 ha
Uitwerkingsgebied: 209 ha

Het Natura 2000-gebied Ijsseluiterwaarden is het gebied langs de IJssel. De gebieden waar maatregelen moeten worden genomen liggen geografisch ver uiteen. Ijsseluiterwaarden heeft geen eigen gebiedsanalyse of eigen beheerplan. Ijsseluiterwaarden is onder de noemer 'Uiterwaarden IJssel' opgenomen in het beheerplan Rijntakken. De 80 inrichtingsmaatregelen voor de uitbreiding van 228 hectare nieuwe natuur moeten in de tweede en derde periode van elk 6 jaren zijn uitgevoerd. In het begin van de tweede beheerplan periode zal de balans opgemaakt worden in welke mate de doelstellingen gerealiseerd zijn. Hiervan is afhankelijk of, hoe en wanneer de maatregelen in de tweede en derde periode uitgevoerd worden.

Mijlpalen en bijzonderheden

In de Olsterwaarden wordt een variantenstudie uitgevoerd waarbij naast de N2000-maatregelen ook de KRW-opgave een plek heeft.

In Fortmond/de Duursche Waarden hebben we het omgevingsproces opgestart en bewoners geïnformeerd over de N2000-opgave. Er wordt nu gewerkt aan een schetsontwerp.

In 2021 hebben we bewoners van het dorp Zalk over het conceptplan voor het Zalkerbosch geïnformeerd. Zij hebben ons wensen en suggesties gegeven. Samen met deze input wordt het conceptplan nu verder gedetailleerd en er wordt gewerkt aan een eerste opzet van een beheer- en onderhoudsplan.

Voor de Oldenelerwaard heeft Staatsbosbeheer een plan van aanpak gemaakt om de voorgestelde maatregelen uit te voeren.

Overijssels Particulier Grondbezit

Overijssels Particulier Grondbezit is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur particuliere eigenaren in de Natura 2000-gebieden Buurserzand-Haaksbergerveen, Landgoederen Oldenzaal, Sallandse Heuvelrug, Springendal & Dal van de Mosbeek en Vecht Beneden Regge.

Max van Rechteren, bestuurder Overijssels Particulier Grondbezit:

“De noodzaak voor samenwerking tussen alle partijen in het buitengebied om met succes de gezamenlijke doelstellingen te realiseren, blijft onveranderd. Het behoud en waarborgen van NNN is het fundament voor het duurzaam behoud van de soorten diversiteit en habitats in heel Overijssel. De belangen van de verschillende partijen in het buitengebied kunnen uiteenlopen. Echter om de doelen op een breed gedragen wijze te realiseren, zal er rekening gehouden moeten worden met dat de gekozen maatregelen geen onevenredige sociale, economische en cultuurhistorische kosten vergen.”

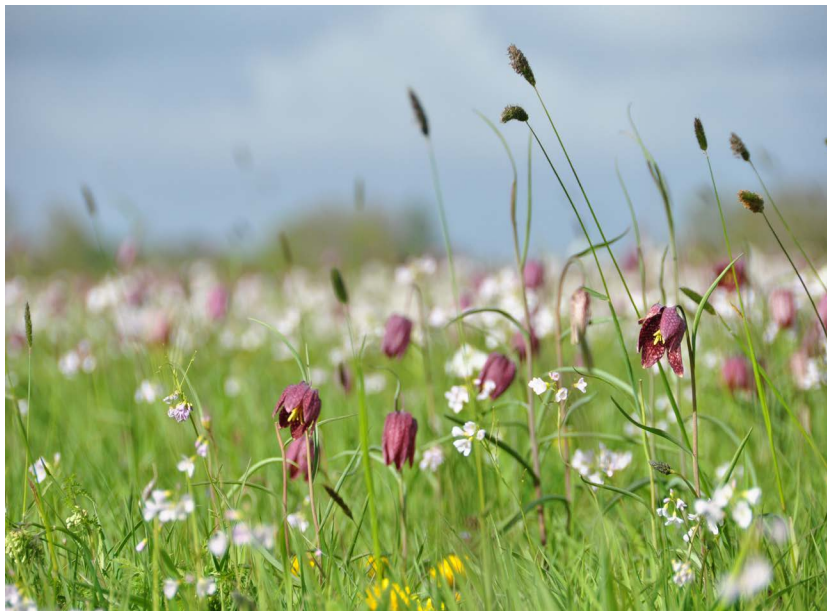

Provincie Overijssel

Provincie Overijssel is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Landgoederen Oldenzaal, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Wieden Weerribben en Wierdense Veld.

Gert Harm ten Bolscher, gedeputeerde provincie Overijssel:

“We spannen ons gezamenlijk in om de 24 Natura 2000-gebieden te versterken en te herstellen. We koesteren ze want ze zijn kostbaar. Vanwege de natuurwaarden die ze hebben, maar ook omdat ze onlosmakelijk verbonden zijn met hun omgeving. Vooral met de agrariërs en de inwoners van de dorpen en kernen die de gebieden de afgelopen eeuwen mede gevormd hebben. We blijven ons ook de komende jaren inspinnen om die verbinding tussen de mensen die in de nabijheid van de gebieden leven, die er wonen en werken, en de natuur in stand te houden”

Landgoederen Oldenzaal

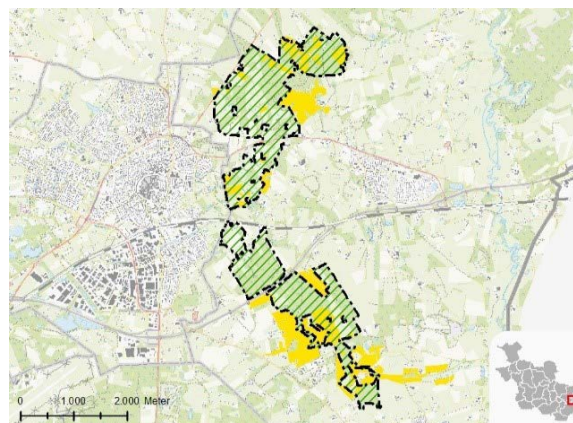
Peildatum 01.01.2022

Fase: Realisatie: provincie Overijssel

Provincie Overijssel

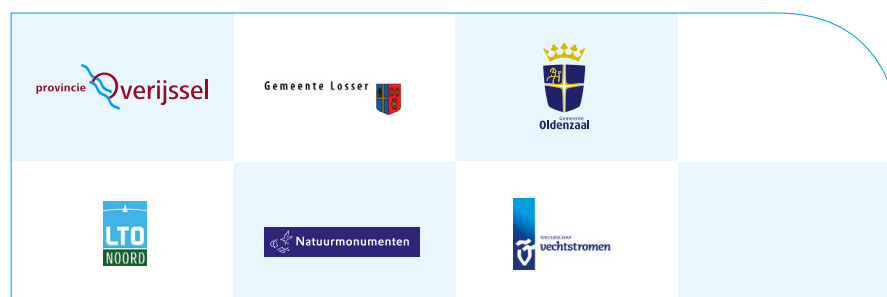
Oppervlakte: Natura 2000: 578 ha
Uitwerkingsgebied: 234 ha

De Stuwwal tussen Oldenzaal en De Lutte behoort tot de mooiste landschappen van Twente. Het gebied ligt grotendeels in de gemeente Losser en een heel klein deel in de gemeente Oldenzaal. Kenmerkend voor dit gebied zijn de vele beken, hoogteverschillen, houtwallen en bossen. Langs de beken bevinden zich beekbegeleidende bossen, de vochtige alluviale bossen. De beuken-eikenbossen met hulst en eiken-haagbeukenbossen zijn ook typische bossen in dit landschap. Landgoederen Oldenzaal is, gezien de hoeveelheid poelen, een succesvolle leefomgeving voor de kamsalamander en op nationaal niveau van grote betekenis. Dit betreft vooral het noordelijke deel. Aanleg van poelen in het zuidelijke deel is van groot belang om de instandhouding van de kamsalamander te waarborgen.

Gebiedsanalyse en opgave

Voor het in stand houden van de bossen zijn maatregelen beschreven in de gebiedsanalyse. Verdroging is het belangrijkste knelpunt waarbij zowel de eiken-haagbeukenbossen als de vochtige alluviale bossen in kwaliteit een dalende trend laten zien. Herstel van de hydrologie is noodzakelijk om verdere verslechtering te voorkomen. De te hoge stikstofdepositie en fosfaatbelasting is een aanvullend knelpunt waarvoor passende maatregelen getroffen moeten worden. Een onderzoeksopgave geldt voor

de kamsalamander en uitbreiding van de eiken-haagbeukenbossen. Uitgangspunt in de gebiedsanalyse is dat in de eerste periode (herstel)maatregelen voor de bossen worden gerealiseerd. Voor de tweede en derde beheerplanperiode staat oppervlakte-uitbreiding van de Eiken-haagbeukenbossen aangegeven, wat nog niet is gekwantificeerd.

Aanpak planuitwerkingsfase en grondeigenaren

De grondeigenaren, waarvoor maatregelen zijn beschreven in de gebiedsanalyse, zijn bezocht door een specialistenteam (hydroloog, ecooloog en landbouwdeskundige). Informatie van de eigenaren, veldonderzoek, deskundigheid en expertise hebben geleid tot de gerichte maatregelen. De maatregelen zijn in een vervolggesprek toegelicht aan de eigenaar. De maatregelen zijn uitgewerkt opgenomen in het inrichtingsplan. In het gebied wonen agrariërs, landgoedeigenaren en particulieren. In totaal zijn er circa 70 eigenaren met gronden in het uitwerkingsgebied. De rentmeesters voeren de gesprekken met de betreffende eigenaren om tot overeenstemming te komen, waarbij ook de schadeloosstelling wordt vastgesteld. Met veel eigenaren is al tot minnelijke overeenstemming gekomen.

Het uitwerkingsgebied dat invloed heeft op de te beschermen habitattypen omvat 234 ha. Het specialistenteam heeft geconstateerd dat niet alle percelen die invloed hebben op de habitattypen waren begrensd als uitwerkingsgebied. Deze zijn toegevoegd aan het uitwerkingsgebied. Daarnaast zijn er ook percelen die wel begrensd waren als uitwerkingsgebied maar geen invloed bleken te hebben op de habitattypen er af gehaald.

Mijlpalen en bijzonderheden

Onderzoeken planfase

Gedurende de planfase zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd voor de onderbouwing van de maatregelen. Dit was nodig omdat er weinig onderzoeksgegevens bekend waren van dit gebied. Een hydrologisch model ontbrak evenals een Landschapsecologische Systeemanalyse (LESA). Onderzoeken naar de bodemopbouw, de fosfaat- en nitraatgehaltes in de bodem en water en oppervlakte- en grondwaterstromen hebben plaatsgevonden. Deze onderzoeken hebben veel tijd gekost.

Onderzoeken realisatiefase

In de winter 2017 en het voorjaar van 2018 zijn peilbuizen geslagen langs beken, op landbouwpercelen en bij erven. De kwaliteit in de beken en de natuur, maar ook de kwaliteit van het grondwater worden gemeten. Ook de mate van vernatting in de toekomst wordt gemeten. Naar de bronnen op de Tankenberg is een ecohydrologische systeemanalyse uitgevoerd.

Snoeyinksbeek-benedenloop

De Snoeyinksbeek-benedenloop is toegevoegd aan het Natura 2000-gebied Landgoederen Oldenzaal. Officieel hoort dit deelgebied bij het Natura 2000-gebied Dinkelland. Dit deel heeft een duidelijke samenhang met het gehele beekdal.

Ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP)

Het ontwerp Provinciaal Inpassingsplan heeft in de periode van 18 december 2018 tot en met 28 januari 2019 ter inzage gelegen.

Vaststelling definitieve PIP door Provinciale Staten, beroepen en uitspraak Raad van State

Op 10 juli 2019 hebben Provinciale Staten het definitieve PIP vastgesteld. Hierop volgend heeft het PIP van 6 augustus tot 16 september 2019 ter inzage gelegen. Bij de Raad van State zijn 7 beroepen ingediend, waarvan er voor de zitting 2 zijn ingetrokken in verband met minnelijke overeenstemming. De zitting bij de Raad van State voor de behandeling van de 5 beroepen heeft plaatsgevonden op 26 november 2020. Op 30 juni 2021 heeft de Raad van State uitspraak gedaan. Door de Raad van State zijn de maatregelen niet ter discussie gesteld. Het overgrote deel van het PIP is nu door de uitspraak onherroepelijk. Een aantal percelen zijn uit het PIP gehaald. Voor deze percelen wordt een nieuw inpassingsplan opgesteld binnen de kaders die de Raad van State heeft gesteld.

Maatregelen in uitvoering

Het gehele werk is in de eerste helft van 2020 aanbesteed en gegund aan Gerwers uit Tilligte. Ondanks de coronamaatregelen is de uitvoering van fase 1 in augustus 2020 gestart. Op 13 juli heeft er voor eigenaren en de omgeving een informatie-inloop plaatsgevonden.

In fase 1 (2020) zijn in eerste instantie de werkzaamheden uitgevoerd bij eigenaren die overeenstemming hadden bereikt met de provincie en met name ten noorden van de A1. Dankzij de goede weersomstandigheden verliep de uitvoering voorspoedig en zijn vanaf eind oktober ook ten zuiden van de A1 werkzaamheden uitgevoerd. De aannemer heeft tot half november door kunnen werken. De werkzaamheden in fase 1 hebben met name bestaan uit het verondiepen van de Rossumerbeek en in de Snoeyinksbeek is tussen de Veldmatenweg en de Lutterstraat een retentiegebied ingericht. De oude loop van de diepe en rechte beek is gedempt en er is een nieuwe ondiepe beek gegraven. Deze nieuwe beek slingert door het retentiegebied dat zich als natuurgebied kan gaan ontwikkelen. Het provinciale perceel aan de Denekamperstraat is als natuurgebied ingericht, waarbij een groot deel van de bovengrond afgegraven. Daarnaast zijn ook bij enkele particuliere eigenaren percelen omgevormd van landbouw naar natuur.

In fase 2 (2021) is o.a. de kwijpstuw in de Reuver aangelegd. Ook zijn de werkzaamheden bij de bronnen op de Tankenberg uitgevoerd en zijn op landgoed de Wilmersberg oude stuwtejes vervangen. Tevens zijn herstelwerkzaamheden aan de Rossumerbeek uitgevoerd. Sommige delen waren weer teveel uitgesleten. Voor de verondieping is nu ander materiaal toegepast. Het verondiepen van de Snoeyinksbeek en de werkzaamheden op de percelen langs de beek schuiven door naar 2022. Dit geldt ook voor de resterende werkzaamheden op basis van het onherroepelijke PIP.

Kaderrichtlijn Water

Het waterschap Vechtstromen is mede financier voor veel van de werkzaamheden aan de Snoeyinksbeek. Met name de natuurherstelmaatregelen aan de Snoeyinksbeek wordt ook gewerkt aan de KRW-doelen.

Interne maatregelen

Door Natuurmonumenten worden natuurherstelmaatregelen op hun eigen gronden voorbereid en uitgevoerd.

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

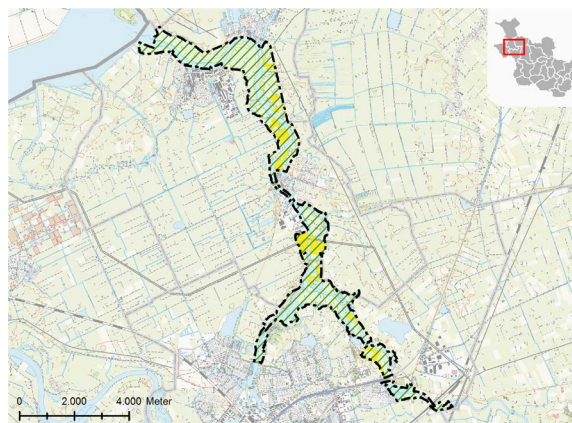
Peildatum 01.01.2022

Fase: Realisatie: provincie Overijssel

Provincie Overijssel

Oppervlakte: Natura 2000: 1.464 ha
Uitwerkingsgebied: 169 ha

Het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht ligt in de gemeenten Zwartewaterland en Zwolle. Het gebied betreft het geheel aan uiterwaarden ten noorden van Zwolle, waar de Overijsselse Vecht samenstroomt met het Zwarte Water. De uiterwaarden bestaan uit buitendijkse graslanden, waarin strangen, kolken, rivierduinen en hakhoutbosjes voorkomen. Bijzonder in het gebied zijn de glanshaverhooilanden met onder andere de unieke kievitsbloem als vlaggendrager. Naast flora is het gebied ook belangrijk voor bijzondere diersoorten, waaronder de schuwe kwartelkoning, de roerdomp en de zwarte stern. Langs het Zwarte Water komen nattere graslanden voor. Dit gebied herbergt veel kievitsbloemhooilanden. Daarnaast liggen er in het gebied een aantal hardhoutoibosjes.

Het uitwerkingsgebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht heeft een omvang van ongeveer 170 hectare. Ten behoeve van het behoud en de ontwikkeling van kievitsbloemhooilanden, moeten inrichtings- en beheermaatregelen worden genomen in het gebied. Inrichting betreft vooral de aanleg van regelbare duikers om daarmee de juiste winterinundatie te krijgen. Bij de ontwikkeling van diverse hooi- en graslanden gaat het om het juiste maaibeheer en het niet meer bemesten van de gronden. Daarnaast worden diverse maatregelen genomen ter verbetering van de leefomgeving van diverse soorten vogels (o.a. kwartelkoning, roerdomp en grote karekiet) en vissen.

De maatregelen in het gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht richten zich op het inrichten van landbouwgrond voor natuurdoelstellingen door de verbetering van de waterhuishouding en het stoppen met bemesting. Deze maatregelen hebben directe gevolgen voor 33 particuliere grondeigenaren.

Doelstelling is om herinrichtingmaatregelen zo veel mogelijk gepaard te laten gaan met agrarische structuurversterking. Voor de herinrichting wordt ook een aantal hydrologisch onderzoeksmaatregelen uitgevoerd. Ook richt het project zich op ontstening van de oever langs de Vecht. Rijkswaterstaat heeft een Kaderrichtlijn Water-opgave langs het Zwarte Water. De uitvoering van de maatregelen binnen de bestaande natuur wordt door de desbetreffende terreinbeheerder uitgevoerd. Eventuele aanvullende maatregelen buiten de opdracht, op verzoek van partners, kunnen worden mee gekoppeld. Financiering hiervan valt niet binnen de opdracht en wordt afzonderlijk geregeld.

Mijlpalen en bijzonderheden

Start uitvoering

Na aanbesteding in 2019 zou de uitvoering starten. Door de beleidslijn PFAS moest extra milieukundig onderzoek worden gedaan. De uitkomst liet zien dat veel minder vrijkomende m³'s grond kunnen worden hergebruikt en moeten worden afgevoerd (o.a. storten in IJsseloo). De uitvoeringskosten stegen daardoor aanzienlijk. Er zijn alternatieven onderzocht om de uitvoeringskosten te verlagen. Met Rijkswaterstaat (RWS) is het akkoord bereikt waarbij RWS enkele duizenden m³'s uit het N2000-gebied vrijkomende PFAS houdende grond, conform wet- en regelgeving gaat toepassen in oeveroptimalisaties langs het Zwarte Water. RWS kan daardoor KRW-doelstellingen realiseren. Daarmee is bereikt dat de provincie aanzienlijk lagere uitvoeringskosten heeft en RWS geen grond van elders hoeft aan te voeren. Het akkoord wordt in januari 2022 getekend.

In september van 2020 is aannemersbedrijf Oosterhuis BV gestart met de werkzaamheden. Een aantal klepduikers zijn aangelegd en beplanting rond een aantal op te schonen poelen is verwijderd. Het overgrote deel van het grondwerk heeft in 2021 in verschillende deelgebieden plaatsgevonden. Er zijn sloten en poelen opgeschoond en een aantal sloten en kolken ontgraven. Ook is een plas-dras zone ontgraven.

Samenwerking met Rijkswaterstaat

Bij Genne-Overwater, het gebied ten zuiden van Hasselt, maken de provincie en Rijkswaterstaat onder andere een nevengeul. Rijkswaterstaat heeft alle vooronderzoeken afgerond en de aanbesteding voor de werkzaamheden opgestart. De start van de uitvoering is in 2022. Met vrijkomende grond uit o.a. dit deelgebied worden een aantal oevers van het Zwarte Water flauwer gemaakt als uitvoering van KRW-maatregel. De uitvoering van alle 150 ha Natura 2000-uitwerkingsgebied en aanvullende werkzaamheden van RWS zijn uiterlijk 2023 gereed. Dat is ruimschoots voor de datum van het beheerplan, nl. 2027.

Op de laarzen langs de kievitsbloem

Elk voorjaar zorgen de bloeiende kievitsbloemen – uniek voor dit gebied – weer voor prachtige beelden. Op verzoek van bewoners zijn Staatsbosbeheer en provincie bezig om tijdens de bloeiperiode een extra ommetje of 'laarzenpad' open te stellen in De Brommert (tussen Holten en Streukel). Daarnaast werkt de provincie samen met de gemeente Zwolle, Landschap Overijssel, Staatsbosbeheer en Waterschap Drents Overijsselse Delta aan plannen om een tweede laarzenpad aan de westkant van het Zwarte Water mogelijk te maken. Het gaat hier om het oude Jaagpad, waarover u vlak langs de rivier kunt wandelen. Uiteraard houden we u op de hoogte van toekomstige ontwikkelingen!

Interne maatregelen

Door Staatsbosbeheer en Landschap Overijssel zijn in 2021 natuurherstelmaatregelen op hun eigen gronden voorbereid en uitgevoerd in het gebied Langenholte.

Wieden en Weerribben

Peildatum 01.01.2022

Fase:

Realisatie: provincie Overijssel

Provincie Overijssel

Wieden oppervlakte:

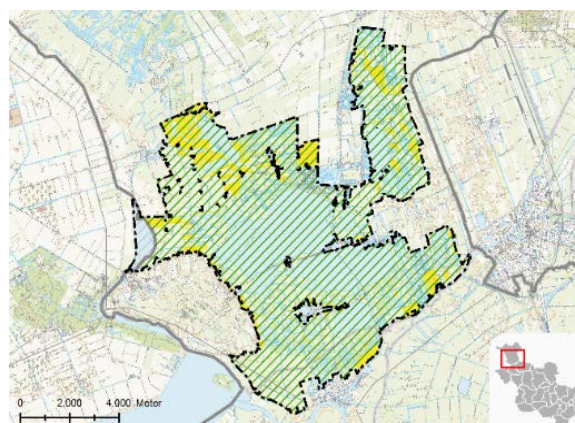
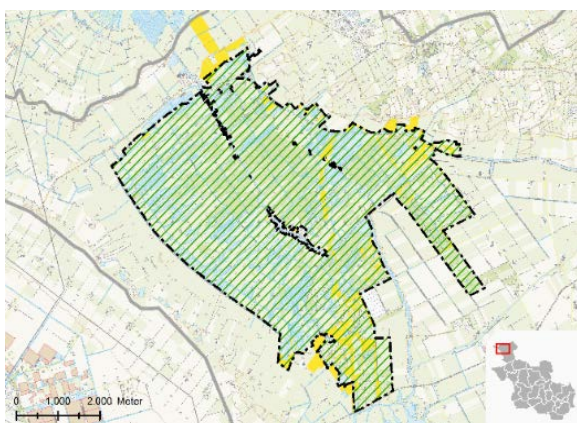
Natura 2000: 8.885 ha

Uitwerkingsgebied: 891 ha

Weerribben oppervlakte:

Natura 2000: 3.329 ha

Uitwerkingsgebied: 262 ha

De opgave in Wieden en Weerribben buiten de bestaande natuurgebieden (zogenoemde externe maatregelen) betreft in totaal ca. 1004 hectare en is verdeeld over 18 deelgebieden die in de komende 18 jaar gerealiseerd moet worden, waarvan het grootste deel in de eerste zes jaar. Binnen deze deelgebieden is de netto opgave voor inrichting of het wijzigen van het beheer 946 ha. Daarnaast wordt in de opgave voor de externe maatregelen in het deelgebied Noordmanen ook 185 hectare bestaand natuurgebied bij de opdracht betrokken (bestaande herstelmaatregelen) met daarbinnen een netto opgave voor de ontwikkelopgave van 116 ha. De reden hiervoor is dat de opgave voor de externe maatregelen en de interne maatregelen hier sterk verweven zijn.

Het gaat in eerste instantie om het opstellen van inrichtingsplannen voor de realisatie van de leefomgeving voor diverse moerasbroedvogels zoals de roerdomp, de purperreiger, de bruine kiekendief en de grote vuurvliinder, die uniek is in de wereld. Daarnaast worden plannen voor blauwgraslanden opgesteld. Het gaat in een deel van de gebieden om het creëren van moerasgebieden en in andere deelgebieden om het wijzigen van het beheer.

Na de planuitwerking volgt de realisatiefase. De provincie heeft de leiding over het project en er wordt daarbij nauw samengewerkt met de partnerorganisaties, waterschap Drents Overijsselse Delta, gemeenten Steenwijkerland en Zwartewaterland, LTO, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Zij zijn vertegenwoordigd in werkgroepen voor het opstellen van plannen, in een ambtelijke adviesgroep waar alle producten voor advies worden voorgelegd en in een bestuurlijke adviesgroep voor bestuurlijke adviezen.

Mijlpalen en bijzonderheden

De Wieden I

In 2020 is het PIP vastgesteld door PS. Hierop zijn enkele beroepen in gediend. De behandeling door de Raad van State van de beroepen op het PIP heeft in 2021 niet plaats gevonden. De Raad van State heeft hiervoor nog geen zittingsdatum bepaald.

De voorbereiding van de uitvoering van de maatregelen in De Wieden I (deelgebieden Muggenbeet, Duinweg-Leeuwte en de Verbindingszone De Wieden-Vollenhovermeer) is opgepakt. Na een aanbestedingsprocedure is met Boskalis een overeenkomst aangegaan voor de voorbereiding en het uitvoeringsgereed maken van de natuurmaatregelen. In bouwteamverband werken provincie en Boskalis hier samen aan. In deze maatregelen is, op verzoek van het waterschap Drents Overijsselse Delta, ook de verbreding van het Ettenlandsch kanaal opgenomen. Het waterschap draagt zelf zorg voor de kosten van deze maatregel. De fysieke uitvoering van de maatregelen ('schem in de grond') vindt gefaseerd plaats. De eerste fase start halverwege 2022 en de tweede fase start in 2024.

De Wieden II

In 2021 is de planuitwerking voortgezet van de deelgebieden Zomerdijk Zwartsluis, Zomerdijk, Beukers, Doosje en Polder Giethoorn. De bewoners en belanghebbenden rond deze deelgebieden zijn daarbij betrokken. Zij hebben hun kennis en wensen voor het inrichtingsplan kunnen inbrengen. Vanwege de coronabeperkingen is dat analoog en digitaal gebeurd. Analoog in de vorm van het toesturen van een deelgebiedskaart met een retourenveloppe. Digitaal in de vorm van een site waar men op een interactieve kaart opmerkingen kon plaatsen. Van beide mogelijkheden is goed gebruik gemaakt. Samen met de betrokken gebiedspartners is verder gewerkt aan het inrichtingsplan. Daarbij is het gebruik van de hydrologische gegevens, die de geplaatste peilbuizen opleveren, van groot belang. Daarnaast is begonnen met het opstellen van een milieu effect rapportage (MER). De afronding van het inrichtingsplan en de MER wordt halverwege 2022 verwacht. Er is nog niet bekend of voor De Wieden II een PIP of een Projectbesluit opgesteld wordt. Deze keuze hangt af van het moment wanneer de nieuwe Omgevingswet van kracht wordt.

Uitvoering Dwarsgracht-Jonen

2021 was het laatste jaar van de onderhoudsperiode van 10 km oeverstroken voor de grote vuurvliinder. De aanleg van deze oeverstroken was in 2019 uitgevoerd. De laatste maaironde heeft plaats gevonden en het beheer is overgedragen aan Natuurmonumenten. De eerste resultaten zijn bemoedigend. De oeverstroken laten nu al zien dat de waterzuring en nectarsoorten er zich vestigen. Ter verbetering van het leefgebied voor de grote vuurvliinder is de uitvoering voorbereid van de aanleg van 4 km sloten. Dit zijn voornamelijk dichtgegroeide sloten. De uitvoering hiervan start in het eerste kwartaal van 2022.

Weerribben

Voor verschillende deelgebieden zijn inrichtingsplannen in voorbereiding.

Deelgebieden Noordmanen en Kooi van Pen

Sinds 2017 worden voorbereidingen getroffen om natuurherstelmaatregelen in de natuurgebieden Noordmanen en Kooi van Pen uit te voeren. Staatsbosbeheer en Provincie werken samen om invulling te geven aan de doelstellingen zoals verwoord in het Natura 2000-Beheerplan De Wieden en Weerribben. Er is voor deze gebieden een inrichtingsplan opgesteld. Voor het deelgebied Noordmanen is het noodzakelijk een inpassingsprocedure (PIP) te doorlopen om de natuurherstelmaatregelen mogelijk te maken.

Tijdens gesprekken en inspraakmomenten hebben agrariërs, eigenaren en pachters hun zorgen kenbaar gemaakt over de mogelijke hydrologische effecten en eventuele mitigerende maatregelen. Ook is de wens geuit om meer duidelijkheid te krijgen over stikstof. Er is besloten om met de meest betrokken agrariërs meer overleg te hebben. Deze gesprekken zijn erop gericht om overeenstemming te verkrijgen met pachters over hun toekomstige rol in het natuurgebied. Met eigenaren / gebruikers in de omgeving worden oplossingen gezocht voor de mogelijke hydrologische effecten.

Agrariërs in de Baarlingerpolder hebben besloten om samen een pilot te starten. Ze gaan een streefbeeld opstellen met bedrijfsmodellen voor de agrarische ondernemers waarbij de opgaven op het gebied van stikstof, veenweide/bodemdaling en de wettelijke opgave voor natuur worden gerealiseerd.

In december 2021 heeft GS besloten het ontwerp PIP Noordmanen in procedure te brengen. De vaststelling van het PIP wordt in juni 2022 verwacht.

Er zijn natuurherstelmaatregelen in de Kooi van Pen in uitvoering. In de winter 2020/2021 is 8 ha. bosopslag verwijderd en grondwerk uitgevoerd voor rietlandherstel. In de zomerperiode is een begin gemaakt met (ca. 8 km) oeveraanpassingen voor de Grote vuurvliinder. In totaal zal er 33 km oever aangepast worden. Begin november 2021 is gestart met de volgende fase rietlandherstel. Er zal ca. 22 ha. bosopslag verwijderd worden. Daarnaast worden in dit werk een aantal petgaten en watergangen gegraven nabij het Kooibomenpad en zal op een deel van het Kooibomenpad bomen gekapt worden. Dit om de verspreiding van zaad in het rietland te verminderen.

Verbindingszone Ossenzijl

Voor dit gebied op de grens met Friesland is een inrichtingsvariant gereed. In 2021 heeft de gemeente een zgn. Schetsschuit georganiseerd waarbij meerdere opgaven in samenhang zullen met partijen en omwonenden besproken. In dit deelgebied is in 2021 een agrarisch bedrijf aangekocht. De gemeente is op zoek naar cofinanciering van een randweg. Begin 2022 zal in afstemming tussen gemeente, Staatsbosbeheer en provincie een aanpak worden bepaald voor de realisatie van deze verbindingszone.

Waterkwaliteitsonderzoek

De waterkwaliteit in De Wieden en Weerribben wordt voor een belangrijk deel bepaald door de kwaliteit van het water dat uit de polders aan de oostzijde van De Wieden en Weerribben aangevoerd wordt. Een deel van deze polders bestaat uit veen(weide)gronden. Op deze gronden is sprake van bodemdaling. Het model van het waterkwaliteitsonderzoek is in 2021 afgerond. Er worden begin 2022 een aantal scenario's met maatregelen uitgewerkt. In 2022 zal besluitvorming over eventueel te nemen maatregelen plaatsvinden.

Wijziging beheer

In het SOVON onderzoek naar geschikt leefgebied voor het paapje en de kwartelkoning is duidelijk geworden dat de deelgebieden Sint Jansklooster en Belt-Schutsloot niet geschikt zijn voor het paapje. GS heeft in 2021 ingestemd om in deze deelgebieden het paapje niet langer als N2000 doelsoort te handhaven. Het gebied bij Giethoorn-Zuideinde/Wanneperveen is wel geschikt voor zowel het paapje als de kwartelkoning. Met de eigenaren en pachters in dit gebied vindt nog een verkenning plaats naar oplossingen.

Gemeenteraad en PS

In 2021 is de gemeenteraad van Steenwijkerland een aantal keren bijgepraat tijdens een werkvergadering en veldbezoek over de voortgang in de Weerribben en De Wieden en de te nemen maatregelen. Ook heeft de gemeenteraad geadviseerd over het ontwerp PIP Noordmanen.

In september van 2021 hebben PS een veldbezoek afgelegd waarbij terreinen zijn bezocht en gesprekken met ondernemers in het gebied hebben plaatsgevonden. Ook in september 2021 is voor de raadleden van Zwartewaterland en Steenwijkerland een veldbezoek georganiseerd voor de planuitwerking in De Wieden II.

Natuurherstel in de natuurgebieden

Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zijn de beheerders in de Wieden-Weerribben en moeten natuurherstelmaatregelen op hun eigen gronden uitvoeren. In nauwe samenwerking met de terreinbeheerders is een pakket herstelmaatregelen uitgewerkt. Het betreft een reeks aan maatregelen over aanzienlijke oppervlakten waarbij petgaten worden gegraven, rietvelden worden geschraapt, bosopslag worden verwijderd en greppels worden aangelegd.

In het Natura 2000-beheerplan voor de gebieden De Wieden en Weerribben (2017) is beschreven dat het graven van petgaten noodzakelijk is om de verlandingsreeks met de daarbij behorende habitattypen weer op gang te brengen. Hierdoor wordt de behoudsdoelstellingen voor met name trilvenen en veenmosrietlanden behaald. Een deel van de hierboven beschreven maatregelen in het deelgebied Kooi van Pen valt ook onder deze interne maatregelen. Bij Jonen en Dwarsgracht is gestart met het graven van petgaten. Via de aangelegde persleiding wordt het vrijkomende materiaal vervoerd naar een gebied achter aangelegde vooroever. Daar wordt het materiaal onder water opgeborgen. Omdat weinig materiaal onder water niet oxideert wordt bij de uitvoering van deze natuurherstelmaatregelen de uitstoot van CO₂ tot een minimum beperkt.

Wierdense Veld

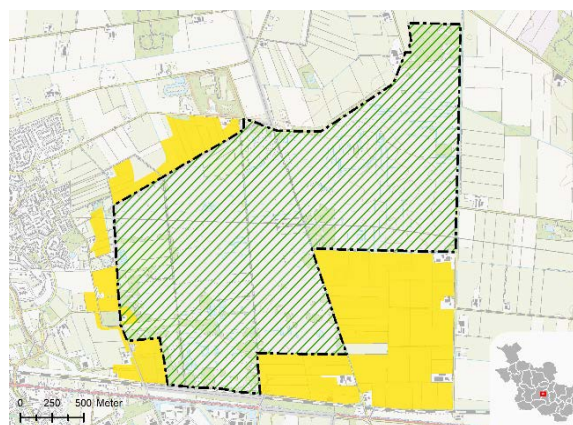
Peildatum 01.01.2022

Fase: Planuitwerking: gebiedsproces opnieuw gestart

Provincie Overijssel

Oppervlakte: Natura 2000: 420 ha
 Uitwerkingsgebied: 170 ha. Wordt uitgebreid met 180 ha

Het Wierdense Veld is een restant van een ooit uitgestrekt veenlandschap in Twente. Het gebied is grotendeels afgegraven voor de turf. Het is begroeid met vochtige heide en enkele berkenbosjes. Binnen het hoogveen is het dekzandrelief plaatselijk zo sterk en uitgesproken dat op dekzandruggen droge heide voorkomt. Op de lage delen zijn enkele met water gevulde veenputten.

Mijlpalen en bijzonderheden

Start planvormingsfase

Door de late aanwijzing van dit gebied (pas op 25 november 2016 is het Wierdense Veld definitief aangewezen door het Ministerie van Economische Zaken als Natura 2000-gebied), is pas in 2017 begonnen met een verkenning (fase 1) gecombineerd met het opstellen van een plan van aanpak. Dit is gedaan door LTO in nauwe samenwerking met Landschap Overijssel. Het plan van aanpak is eind 2017 afgerond, maar nog in procedure gebracht.

Onderzoeken

2018 was vooral gericht op het hydrologisch onderzoek en hydrologische modellering voor het te maken inrichtingsplan. De eerste helft van 2019 is besteed aan het uitwerken van een aantal scenario's (van maatregelen). Vervolgens zijn deze scenario's doorgerekend met behulp van een grondwatermodel. Daaruit kwamen een aantal scenario's naar voren, waarmee de natuurdoelen voor de korte termijn - het borgen van het behoud van de huidige natuurwaarden - behaald kunnen worden. Deze scenario's hebben allen een grotere impact op de agrarische percelen dan eerder voorzien in de PAS-gebiedsanalyse. De projectgroep gaf daar echter bij aan dat als de drinkwaterwinningen Wierden en Hoge Hexel langjarig op de maximaal vergunde capaciteit water winnen, het behalen van de natuurdoelen in deze scenario's niet gegarandeerd kan worden. Omdat de provincie verantwoordelijk is voor het beleid voor zowel de drinkwaterwinning als voor de Natura 2000-doelen, is zij ook de aangewezen instantie om hier een afweging in te maken. Daarom heeft de provincie Overijssel besloten de planuitwerking tijdelijk op te schorten en een nadere verkenning uit te voeren naar de relatie tussen de drinkwaterwinning en de Natura 2000-doelen. Op basis van de uitkomsten van deze verkenning beslist de provincie Overijssel over de vervolgstappen.

De uitkomsten van deze verkenning zijn tot op Europees- en Rijksniveau besproken. Hierbij is de conclusie dat de drinkwaterwinning op korte termijn niet kan worden beperkt en dat het gebied Wierdense Veld terecht is aangewezen als Natura 2000-gebied. Voor het behoud van de verschillende habitattypen moeten minimaal de maatregelen genomen worden die nu uitgewerkt worden. In september 2021 hebben Provinciale Staten ingestemd om het uitwerkingsgebied met 180 ha uit te breiden. Ook gaven Provinciale Staten opdracht om het gebiedsproces voor Wierdense Veld weer op te starten. In het najaar van 2021 is LTO-Noord gevraagd of zij het trekkerschap voor de planuitwerkingsfase op zich willen nemen. LTO pakt deze handschoen op en is inmiddels begonnen met de voorbereidingen. In 2022 wordt een doorstart gemaakt waarbij wordt gewerkt aan het opstellen van een Inrichtingsplan. In het najaar van 2021 zijn op basis van het besluit van Provinciale Staten al de nodige gesprekken gevoerd met grondeigenaren en is met een aantal van hen overeenstemming bereikt.

Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Punthuizen-Stroothuizen, Olde Maten en Veerslootslanden (beheer) en Sallandse Heuvelrug oostflank. Daarnaast is Staatsbosbeheer verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur in de Natura 2000-gebieden Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek, Buurserzand-Haaksbergenveen, Borkeld (bestuurlijk trekker), Dinkelland, Engbertsdijksvenen, Lemselermaten, Sallandse Heuvelrug, Springendal & Dal van de Mosbeek, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Vecht Beneden Regge, IJsseluiterwaarden en Weerribben.

Susan Bonekamp, bestuurder Staatsbosbeheer:

“Ik heb dit jaar het stokje overgenomen van Herman Brink en ik kon gelijk aan de slag met N2000. Mooi om te zien hoe er wordt samengewerkt in de Overijsselse gebiedsprocessen. We hebben in 2021 het externe gebiedsproces Zunasche Heide kunnen afsluiten. En we zitten volop in de uitvoering bij de projecten, zoals het Dinkeldal, de Borkeld, De Weerribben, Haaksbergenveen en de Sallandse Heuvelrug. Ook in de voorbereidende planfase zetten we stappen: het inrichtingsplan Agelerbroek, Volterbroek en Achter de Voort (AVAV) is vastgesteld door de BAC; het BAG Wieden- Weerribben heeft een positief advies gegeven op het inrichtingsplan aan Gedeputeerde Staten. En met betrekking tot de Engbertsdijksvenen zijn we blij dat er is besloten om het uitwerkingsgebied te verruimen en het budget te verhogen. We wachten voor het vervolg van de uitvoering van de interne maatregelen de uitspraak van de Raad van State af. Ook volgend jaar gaan we door met de ontwikkelopgave want de natuur heeft de versterking hard nodig.”

Borkeld

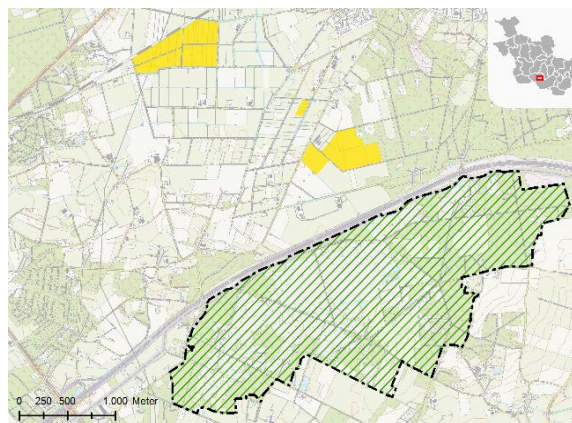
Peildatum 01.01.2022

Fase: Realisatie: Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer

Oppervlakte: Natura 2000: 493 ha
Uitwerkingsgebied: 51 ha

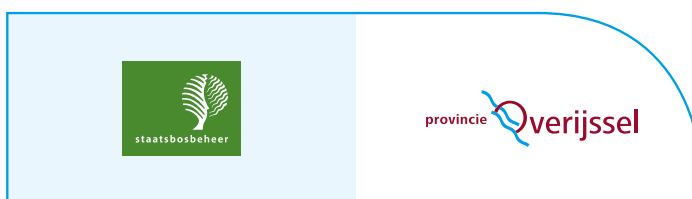
De Borkeld is onderdeel van een eindmorene tussen Hellendoorn en Lochem. Het gebied is gevarieerd door hoogteverschillen en tussen zandige, ijzerhoudende lemige en venige bodem. De vegetatie in het gebied bestaat aan de randen uit heide, jeneverbesstruweel en bos. In het centrale deel van het gebied ligt een voormalig hoogveen dat nu vergrast en enigszins verbost is. Ten westen hiervan komt een strook met vergraste natte heide voor die over gaat in een groter droog heidegebied. Het leemkuilengebied is deels vergraven en deels onvergraven. Als gevolg hiervan bestaat het uit een kleinschalig patroon van heischrale graslanden en natte heide, omgeven door bos.

Mijlpalen en bijzonderheden

Voor de Borkeld is gezien de Natura 2000-opgave geen gebiedsproces nodig. De maatregelen worden uitgevoerd binnen het natuurgebied. Staatsbosbeheer is als terreinbeheerder verantwoordelijk voor de uitvoering van deze maatregelen.

Werk in uitvoering

In het najaar van 2021 is de uitvoering van het gros van de natuurherstelmaatregelen in de Borkeld gestart.

Dinkelland: Punthuizen-Stroothuizen

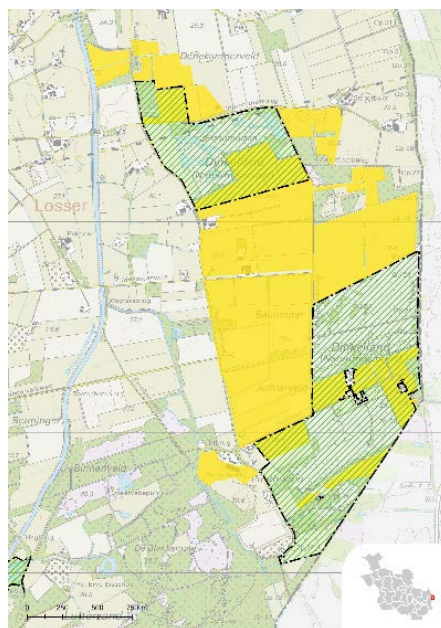
Peildatum 01.01.2022

Fase: Realisatie: Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer

Oppervlakte: Natura 2000: 532 ha
Oorspronkelijk uitwerkingsgebied Punthuizen-Stroothuizen: 246 ha

De natuurgebieden Punthuizen-Stroothuizen en Beuninger Achterveld maken deel uit van het Natura 2000-gebied Dinkelland. Het deelgebied Stroothuizen is circa 60 hectare groot en een restant van het vroegere omvangrijke heidelandschap in Oost-Twente. Het bestaat uit droge en natte heide en een aantal natte slenkvormige laagtes met vennen en schraalland. Het deelgebied Punthuizen is 135 hectare groot (inclusief Beuninger Achterveld) en bestaat voor een belangrijk deel uit heide en laagtes met diverse goed ontwikkelde schraalland- en venvegetaties. Delen van het reservaat zijn kortstondig ontgonnen geweest, maar worden ondertussen 25 à 30 jaar verschraald. Ook het tussengelegen deelgebied Beuninger Achterveld is een restant van het vroegere omvangrijke heidelandschap in Oost-Twente (Denekamperveld). Het waterpeil van de natuurgebieden en de omgeving is gedaald. Door de verdroging is de natuurwaarde van het gebied achteruitgegaan.

Onder leiding van Staatsbosbeheer, als bestuurlijk trekker van dit gebiedsproces, is een Inrichtingsplan opgesteld dat is vertaald naar een Provinciaal Inpassingsplan. Dit PIP is op 10 juli 2019 vastgesteld door Provinciale Staten. Op het vastgestelde PIP zijn zeven beroepen ingediend. Deze beroepen zijn op 26 november 2020 behandeld door de Raad van State.

Mijlpalen en bijzonderheden

Op 30 juni 2021 heeft de Raad van State uitspraak gedaan. Essentie van de uitspraak is dat de maatregelen goed onderbouwd zijn en proportioneel en noodzakelijk zijn. Een deel van het PIP is vernietigd door de Raad van State. Aan de betreffende bedrijven worden nu eerst aanbiedingen gedaan waardoor de eigenaren beter zicht hebben op de mogelijkheden. Daarna wordt voor de percelen waar de PIP vernietigd is, de PIP-procedure weer opgestart. De verwachting is dat de procedure tot eind 2022 zal duren. Gezien de noodzaak voor natuurherstel is ervoor gekozen om die delen die obstakelvrij zijn, op korte termijn in uitvoering te nemen. Een ingehuurd ingenieursbureau werkt samen met het project de detaillering van de maatregelen uit. Met deze maatregelen herstellen we de hydrologische werking van de slenken, dempen we sloten zodat het gebied beter water kan vasthouden en wordt de natuur robuuster gemaakt. Planning is dat in het voorjaar van 2022 het definitieve ontwerp en vervolgens het bestek wordt afgerond, zodat de aanbestedingsprocedure kan aanvangen. In het najaar van 2022 kan de uitvoering van de eerste maatregelen dan aanvangen.

Olde Maten en Veerslootslanden

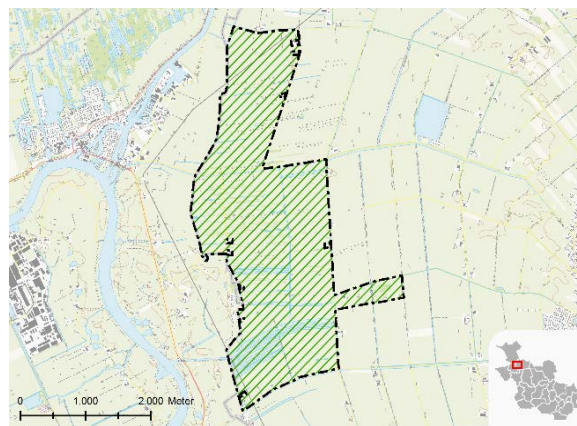
Peildatum 01.01.2022

Fase: Realisatie: Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer

Oppervlakte: Natura 2000: 795 ha
Uitwerkingsgebied: 0 ha

Het Natura 2000-gebied Olde Maten en Veerslootslanden ligt in de gemeente Staphorst. De Olde Maten en Veerslootslanden omvatten één van de laatst bewaard gebleven restanten van onbemeste blauwgraslanden in het Nederlandse laagveengebied. De bodemkundige en hydrologische situatie zijn gunstig voor herstel waar de kwaliteit achteruitgegaan is. Het uitgebreide slotenpatroon in het gebied is een van de belangrijkste leefomgeving van de grote modderkruiper in ons land.

Mijlpalen en bijzonderheden

De benodigde maatregelen vanuit de Ontwikkelopgave Natura 2000 zijn gerealiseerd.

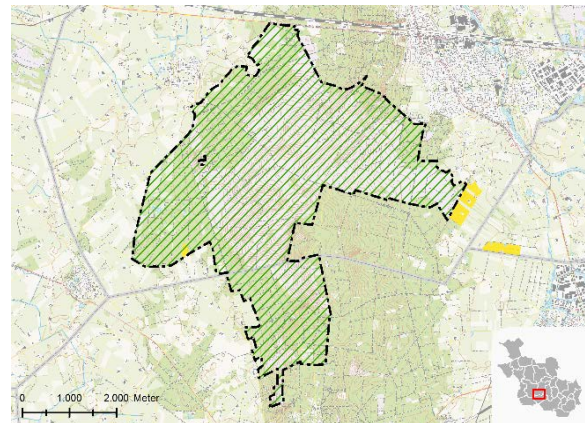

Sallandse Heuvelrug

Peildatum 01.01.2022

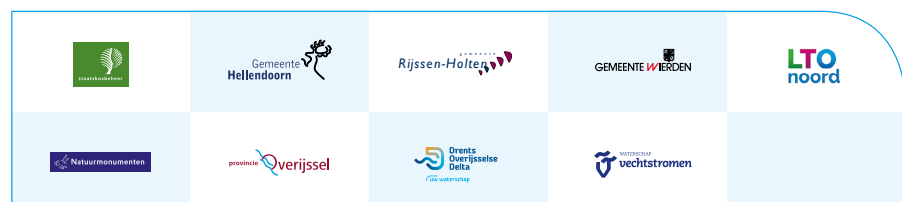

Oppervlakte: Natura 2000: 2.217 ha
Oorspronkelijk uitwerkingsgebied: 40 ha

De Sallandse Heuvelrug wordt gevormd door een glaciële zandrug die een totale lengte heeft van veertien kilometer en een variabele breedte van ongeveer één tot zes kilometer. In het sterk geaccidenteerd terrein bevatten de heuveltoppen (gemiddelde hoogte tussen de 45 en 70 meter boven NAP) grote aaneengesloten struikheibegroeiingen, met enkele jeneverbesstruwelen en zure vennen. In de lagere delen en op de flanken van de heuvelrug komt een vochtiger heidetype voor, waaronder ook een hellingveentje. De flanken van de stuwwal zijn grotendeels begroeid met naaldbos, loofbos en gemengd bos van verschillende leeftijden. Dit gevarieerde heidelandschap vormt de leefomgeving voor soorten als de nachtzwaluw, de roodborsttapuit en het korhoen.

De Sallandse Heuvelrug heeft een omvang van 2.217 hectare. Door verdroging en teveel stikstof staan de vochtige Heide en hellingveentjes onder druk, terwijl juist deze nattere vegetatie nodig is voor het habitat van het korhoen. Insecten in deze nattere delen zijn noodzakelijk voedsel voor korhoenkuijken. Behalve maatregelen op de heuvelrug zelf om de heide te herstellen, zoals het dempen van greppels en het kappen van bomen, wordt daarom aan de oostzijde een natter gebied geschikt gemaakt als foerageergebied voor het korhoen. Op en rond de Zunasche Heide wordt daarom minder bemest, worden hekken verwijderd en verkeersbepurende maatregelen genomen om een aaneengesloten foerageergebied, aansluitend aan de heuvelrug te creëren. Predatie wordt tegengegaan door het gebied meer open te maken.

Mijlpalen en bijzonderheden

Nationaal Park

Behalve een Natura 2000-gebied is de Sallandse Heuvelrug ook een Nationaal Park. In dit kader is er een uitvoeringsagenda en wordt er periodiek een nieuwsbrief verstuurd. De informatievoorziening over de maatregelen op de Heuvelrug en op de Zunasche Heide verloopt ook via deze nieuwsbrief.

Uitvoering Zunasche Heide afgerond

Na bijna anderhalf jaar uitvoering en meerdere jaren van voorbereiding daaraan voorafgaand, is de inrichting van de Zunasche Heide gereed. Het laatste deel van de werkzaamheden is in de 1e helft van 2021 uitgevoerd.

Waterschap Vechtstromen

Waterschap Vechtstromen is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Dinkeldal en Vecht Beneden Regge: Reggedal en Benoorden de Vecht.

Nettie Aarnink, bestuurder Waterschap Vechtstromen:

“Ook in 2021 hebben we weer mooie stappen gezet in de opgaven die we hebben voor Natura 2000-gebieden langs de Vecht, Regge en Dinkel. We zijn trots op wat we tot nu toe bereikt hebben samen met de provincie, andere overheden en natuur- en belangenorganisaties. Denk daarbij aan de afronding van het project Karshoek-Stegeren en de start van de realisatie van het gebied Dinkeldal Zuid. Samen komen we verder in onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van het leefgebied van dieren en planten te verbeteren. En daarmee krijgen water en natuur weer de ruimte.”

Dinkelland: Dinkeldal

Peildatum 01.01.2022

Fase: Planuitwerking: Waterschap Vechtstromen

Verkenning

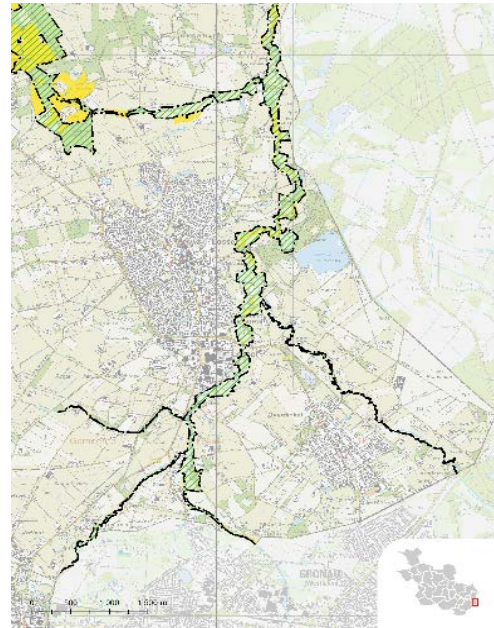
Planuitwerking

Realisatie

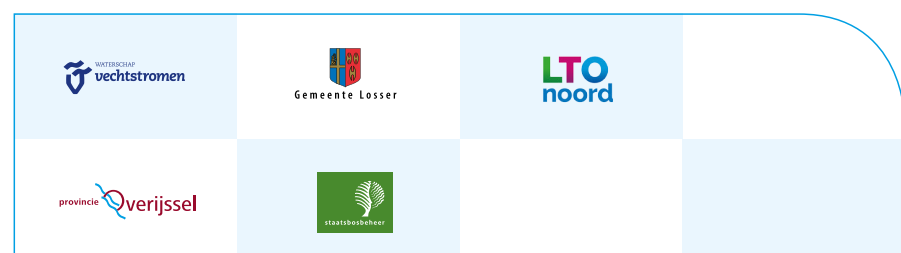
Beheer

Waterschap Vechtstromen

Oppervlakte: Natura 2000-gebied Dinkelland: 532 ha
Uitwerkingsgebied Dinkeldal: 53 ha

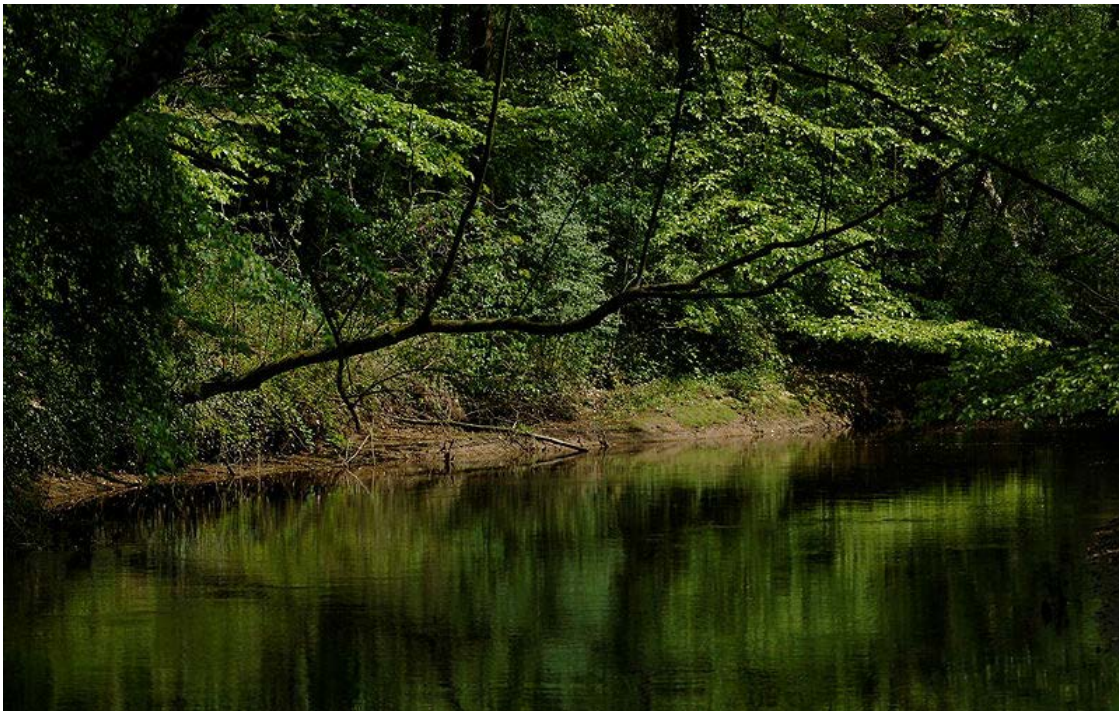

Het Dinkeldal maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Dinkelland. De Dinkel is een kleine laaglandrivier. Bovenstrooms van de aftakking van het Omleidingskanaal heeft de Dinkel een vrij natuurlijke hydrodynamiek. Benedenstrooms van deze aftakking is de hydrodynamiek sterk gereguleerd. Landschappelijk is het een gaaf beekdal, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen.

Mijlpalen en bijzonderheden

Het Provinciaal Inpassingsplan voor deelgebied Dinkeldal-Zuid is op 23 september 2020 vastgesteld door Provinciale Staten. In dit PIP worden N2000-maatregelen (stroomdalgraslanden) en KRW-doelen (meanderen van de Dinkel) gerealiseerd. Daarnaast wordt een fietspad (LAGA-pad) verlegd en verlengd. De uitvoering is half april 2021 gestart en het eerste deel wat grenst aan Duitsland is begin november 2021 opgeleverd. Het tweede deel waarbij o.a. het fietspad wordt verlengd naar Losser wordt in de zomer van 2022 opgeleverd. Voor het deel Dinkeldal-Noord wordt gestart met de planfase voor de gronden waarmee overeenstemming is bereikt met de eigenaren.

Vecht Beneden Regge

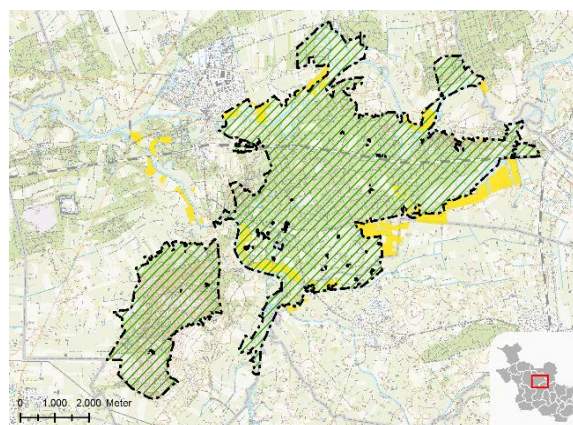
Peildatum 01.01.2022

Fase: Planuitwerking: Waterschap Vechtstromen

Waterschap Vechtstromen

Oppervlakte: Natura 2000: 4.122 ha
 Uitwerkingsgebied: 397 ha

Het Vecht Beneden Reggegebied ligt in de gemeenten Hardenberg, Ommen en Twenterand. Het Natura 2000-gebied ligt in twee zeer verschillende landschappen: in het rivierengebied (uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge) en in de hogere zandgronden (Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archemer- en Lemelerberg).

De bodem van de hogere zandgronden is van oorsprong zuur en voedselarm, langs Vecht en Regge komen voedselrijkere bodemtypes voor. De Overijsselse Vecht is een kleine rivier waarin veel transport van zand plaatsvindt door erosie en sedimentatie. De rivier is hier niet bedijkt en er zijn reliëfrijke rivierduinen, hoge oeverwallen en oude meanders. De rivier is, onder andere bij de koelanden van Junne en Arriën, rechtgetrokken, er zijn stuwen in aangebracht en het zomerbed is verbreed. Inundaties met rivierwater zijn daardoor afgenomen evenals nieuwe zandafzettingen. De Regge is een kleine laaglandrivier in het oostelijk zandgebied. Langs de Vecht bevinden zich oude meanders in verschillende stadia van verlanding, rivierduinen, natte en droge schraalgraslanden (waaronder stroomdalgraslanden), ruigten, struwelen gedomineerd door sleedoorn, heiderestanten met jeneverbesstruweel en loofbos. In de ongestoorde kronkelwaarden is een grote verscheidenheid aan milieumomstandigheden die wordt bepaald door hoogteligging, vochtigheid, voedselrijkdom, kalkgehalte, expositie en microklimaat. Het dekzandgebied is een groot complex van naald- en

					Particuliere grondeigenaren

loofbossen, heiden, stuifzanden en vennen. Het grootste deel van de heiden bestaat uit droge struikheibegroeiingen. In laagten komen natte heiden met dophei en soms veenmossen voor. Plaatselijk komen vochtige, schrale graslanden voor waarin klokjesgentiaan en borstelgras kenmerkend zijn.

In Beerze liggen daarnaast een mooi kamduin en uitgebreide veenputtencomplexen. Op de hogere gronden ten oosten van de Regge komen goede voorbeelden van zure vennen voor. Landgoed Eerde bestaat uit oud kampenlandschap en jongere heideontginningen met heiderestanten en jeneverbessen. De Archemer- en Lemelerberg bestaan uit gestuwde rivierzanden en dekzanden. Hier komt droge heide, jeneverbesstruweel, een hellingveentje en stuifzand voor.

Mijlpalen en bijzonderheden

Regge

Na vaststelling door Provinciale Staten van het Provinciaal Inpassingsplan voor deelgebied Eerderhooilanden in het voorjaar van 2021 is door twee belanghebbenden beroep ingesteld bij de Raad van State, waarbij één partij eveneens een verzoek om een voorlopige voorziening heeft ingediend. Beide zittingen hebben inmiddels plaatsgevonden. Het verzoek om een voorlopige voorziening is afgewezen aangezien er volgens de rechter geen sprake was van een spoedeisend belang. De uitspraak op het beroep tegen het PIP hebben we nog niet ontvangen.

Benoorden de Vecht

De uitvoering van het project Karshoek Stegeren is 2021 afgerond en is op 8 november officieel geopend. In vergelijking met anderhalf jaar geleden is De Vecht erg veranderd. Om op klimaatverandering voorbereid te zijn is de Vecht in het gebied Karshoek-Stegeren opnieuw ingericht. Daarnaast is er in het gebied ruimte gecreëerd voor nieuwe natuur en is de nevengeul rondom stuw Junne verlengd. Er is naast de verlengde nevengeul een nieuwe meander aangelegd en er zijn natuurvriendelijke oevers ingericht. De rivier kan nu gemakkelijker uit zijn oevers treden bij hoog water. Hierdoor wordt het water beter vastgehouden, wat belangrijk is voor natuur en landbouw, en wordt tegelijk ruimte gemaakt voor extreme situaties om zo in de omgeving droge voeten te houden.

Voortgang deelgebied Arriën

De provincie heeft in 2020 het trekkerschap voor deelgebied Arriën overgenomen van waterschap Vechtstromen. De opgave beperkt zich hier tot N2000-doelen aangezien de KRW-opgaven (verwijderen oeverversteviging) al in een eerder stadium zijn gerealiseerd. Dit betekent dat Vechtstromen hier geen waterdoelen heeft waarvan de uitvoering gecombineerd kan worden met de N2000-opgave. Uiteraard blijft het waterschap als een van de partners betrokken bij het vervolg.

Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij Ketelmeer en Vossemeer, Veluwerandmeren en het Zwarte Meer.

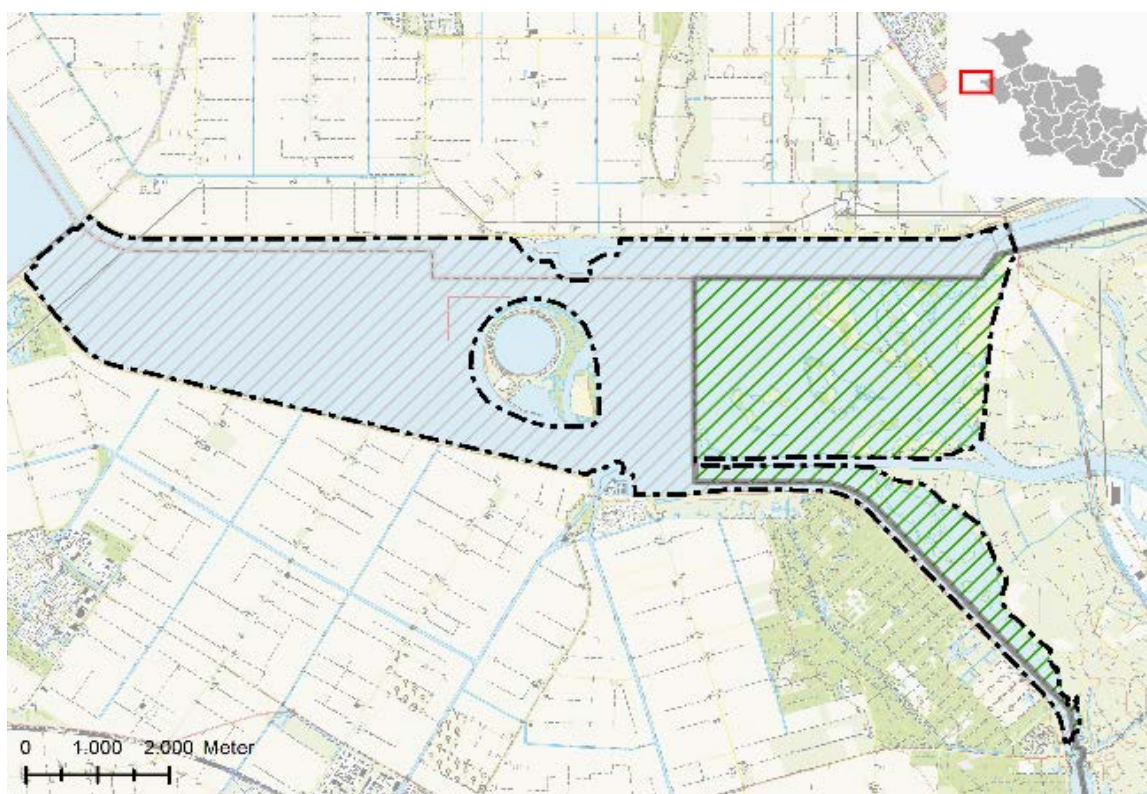

Ketelmeer en Vossemeer

Peildatum 01.01.2022

Oppervlakte: Natura 2000: 1.381 ha
Uitwerkingsgebied: 0 ha

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij Ketelmeer en Vossemeer.

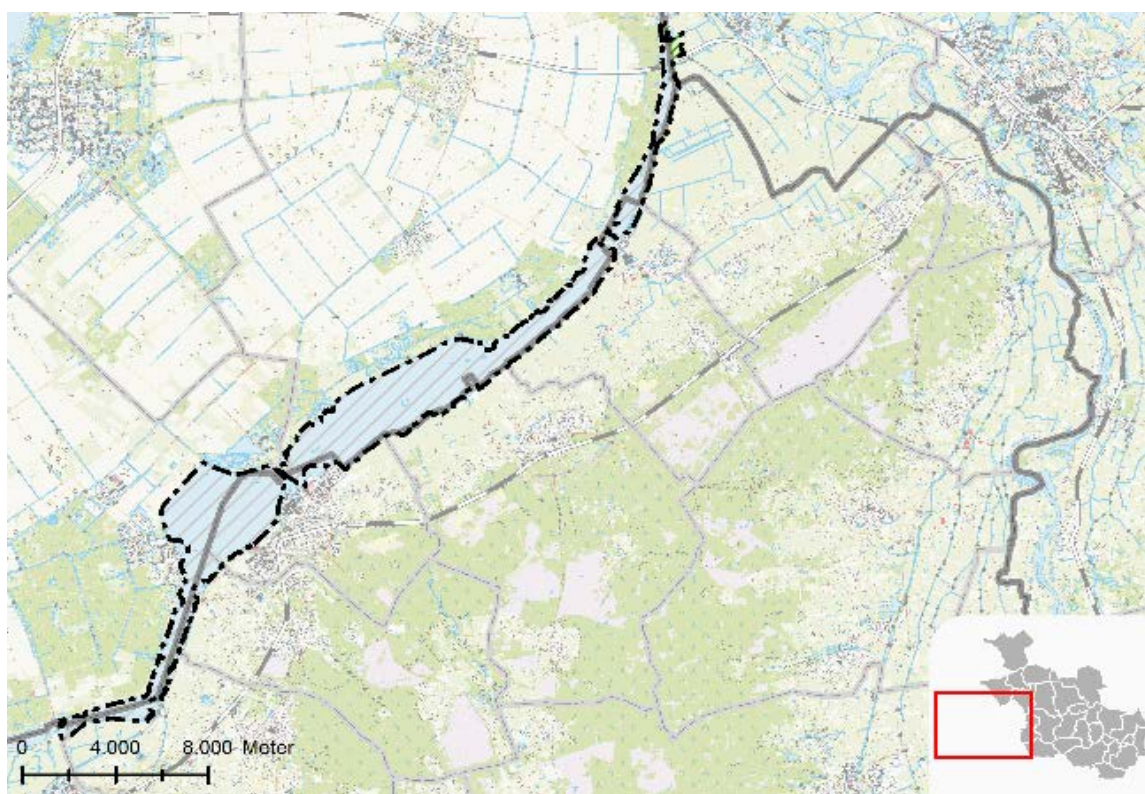

Veluwerandmeren

Peildatum 01.01.2022

Oppervlakte: Natura 2000: 73 ha
Uitwerkingsgebied: 0 ha

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij Ketelmeer en Vossemeer.

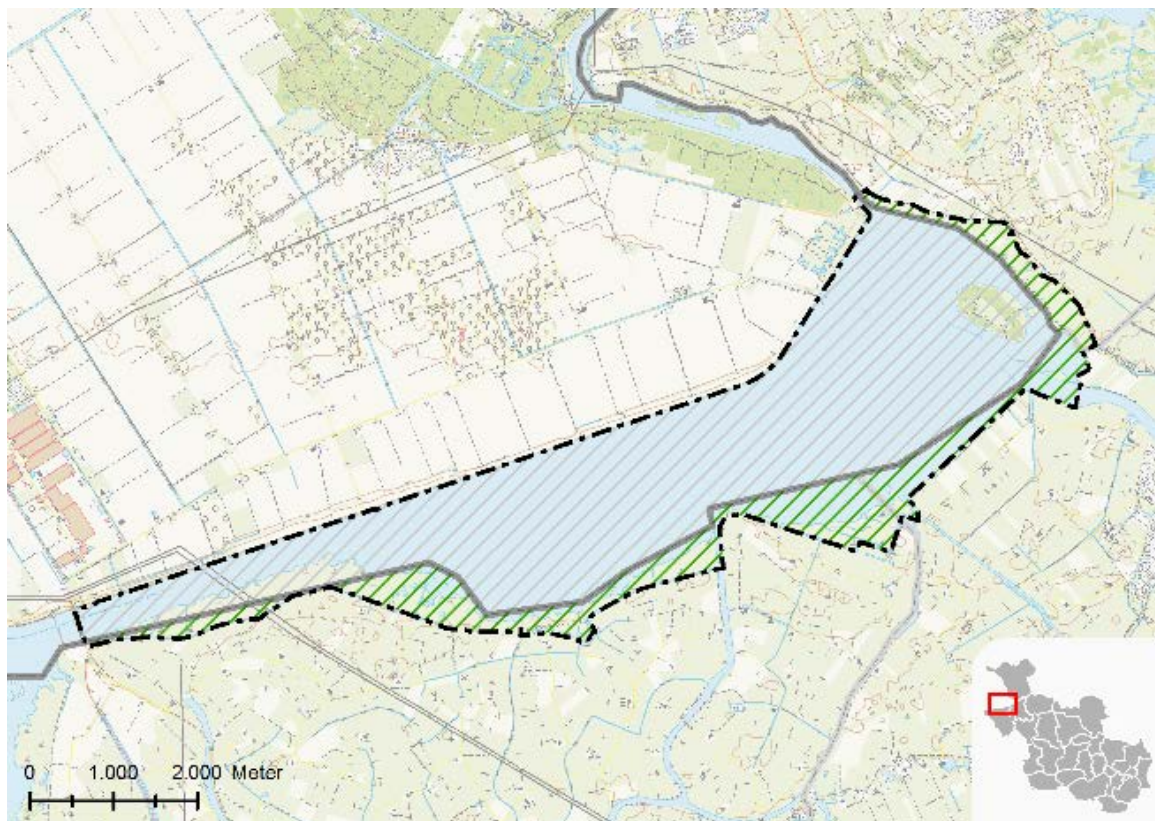

Zwarte Meer

Peildatum 01.01.2022

Oppervlakte: Natura 2000: 507 ha
Uitwerkingsgebied: 0 haa

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij het Zwarte Meer.

Resultaten per verbetervoorstel

De verbetervoorstellen Natuurnetwerk Nederland hebben een andere status dan de Ontwikkelopgave zelf. Er is geen sprake van juridische afdwingbaarheid van de te realiseren natuur. Er is een verkenning gedaan en er zijn procesafspraken gemaakt met de partners die de verbetervoorstellen hebben ingediend en ook trekken.

Opgave per verbetervoorstel

Deelgebied	Hectare
Barsbekerbinnenpolder Ga naar de pagina over dit gebied »	44
Beneden-Dinkel en Ottershagen (incl. Wiemsel) Ga naar de pagina over dit gebied »	130
Cellemuiden (= afgerond) Ga naar de pagina over dit gebied »	6
Deldenerbroek (= afgerond) Ga naar de pagina over dit gebied »	79
Ruiten Ga naar de pagina over dit gebied »	37
Ijsseluiterwaarden Fabrieksweg Ga naar de pagina over dit gebied »	17
Kuiperberg Ga naar de pagina over dit gebied »	5
Landgoed het Lankheet (= afgerond) Ga naar de pagina over dit gebied »	2
Landgoed Schultenwolde (= afgerond) Ga naar de pagina over dit gebied »	2
Reestdal, Vledder en Leijerhooilanden Ga naar de pagina over dit gebied »	82
Regge Ga naar de pagina over dit gebied »	124
Reutum Ga naar de pagina over dit gebied »	13
Stuwwal Oldenzaal Ga naar de pagina over dit gebied »	100

Barsbekerbinnenpolder

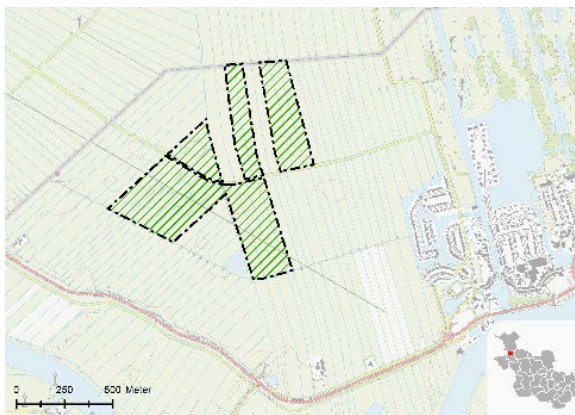
44 hectare

Barsbekerbinnenpolder is een oude veenpolder die van grote betekenis is als broedgebied voor weidevogels en foerageergebied voor ganzen. De binnenpolder is aangewezen als Vogelrichtlijng gebied. Hier broeden onder andere grutto's, tureluurs, Kievieten, slobeenden en zomertalingen.

De afgelopen jaren is de weidevogelstand hier sterk achteruitgegaan door te intensief agrarisch gebruik, de lage grondwaterstanden en predatie door onder andere vossen. Natuurmonumenten is samen met agrarische ondernemers bezig om de weidevogelstand te verbeteren. Het is de bedoeling dat de komende jaren in het gebied een kern ontstaat waar het waterpeil wordt verhoogd, zodat het gebied geschikter wordt als broedgebied.

Bijzonderheden

De natuurkern wordt gerealiseerd via de landinrichting Blokzijl-Vollenhove. Via het ruilplan worden de eigendommen van Natuurmonumenten bij elkaar geruild. Het ontwerp-ruilplan heeft vanaf eind mei tot begin juli 2019 ter inzage gelegen. Er zijn 75 zienswijzen ingediend. In het ontwerp-ruilplan heeft de uitvoeringscommissie ruimte vrijgemaakt voor nieuwe natuur in de Barsbekerbinnenpolder. De afhandeling van alle zienswijzen en eventuele beroepen bij de rechtbank duurt tot eind 2021. De kavel- overgang (ingebruikname van de nieuwe toedeling) en aktepassering zal naar verwachting najaar 2022 plaatsvinden. Natuurmonumenten heeft een voorstel om 19 hectare extra natuur te begrenzen ten behoeve van de weidevogels. Deze hectares zijn vrijkomende hectares uit het zoekgebied Ottershagen.

Beneden-Dinkel en Ottershagen (inclusief Wiemsel)

130 hectare

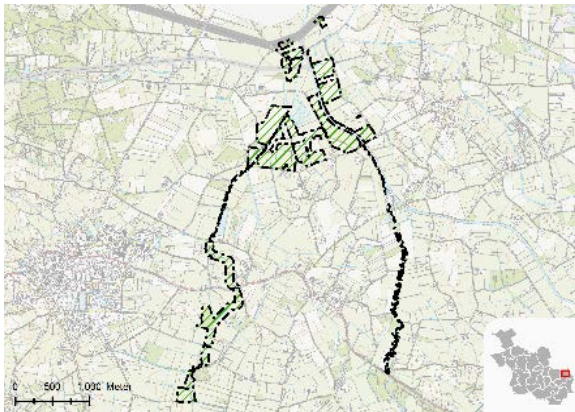
Ottershagen is het vroegere overstromingsgebied van de Dinkel. Door kanalisatie van de Dinkel en de Hollandergraven komen overstromingen nu nog maar zelden voor. Het gebied is van regionale betekenis als broedgebied voor weidevogels (hier broedt de grootste populatie grutto's van Twente) en als overwinteringsgebied voor veel watervogels. Het gebied is ook belangrijk voor de zeldzame boomkikker.

Het streven is om de betekenis van dit gebied voor weidevogels en boomkikkers te versterken in combinatie met de functie van waterberging.

Bijzonderheden

De verschillende partners zijn het eens geworden over de begrenzing van dit zoekgebied. Het zal deels worden ingericht als natuur voor weidevogels en deels wordt geprobeerd via agrarisch natuurbeheer de doelstellingen te halen. De SWB partners hebben in 2018 overeenstemming bereikt over de inzet van 36 hectare verbetervoorstel elders. Plannen voor de weidevogeldoelstelling zijn in voorbereiding.

In 2018 is onderzoek gestart om te bepalen of KRW- en NNN-opgave worden gerealiseerd via de Wiemsel of de Tilligterbeek. Dit onderzoek is nog niet afgerond. Zodra er meer duidelijkheid is over de uitwerking van o.a. de KRW-opgave en er afstemming is geweest over de opgaven in het gebied, zal het gebiedsproces concreter vorm krijgen. De verwachte realisatie is in 2026.

Cellemuiden

6 hectare

Cellemuiden is een Natura 2000-vogelrichtlijngebied. Het heeft vooral betekenis voor ganzen en is een broedgebied voor weidevogels. Lokaal komt hier nog de beschermde kievitsbloem voor.

Het was in dit gebied de bedoeling om de bestaande, versnipperde eigendommen van Staatsbosbeheer bij elkaar te ruilen tot goed beheerbare eenheden.

Bijzonderheden

Inmiddels is gebleken dat het ruilen van deze percelen op grote praktische bezwaren stuit. Zo komen in deze percelen al bijzondere natuurwaarden voor (o.a. kievitsbloemen). Er is daarom door Staatsbosbeheer besloten om af te zien van ruiling. De eigendommen blijven liggen en het verbetervoorstel is hiermee afgerond.

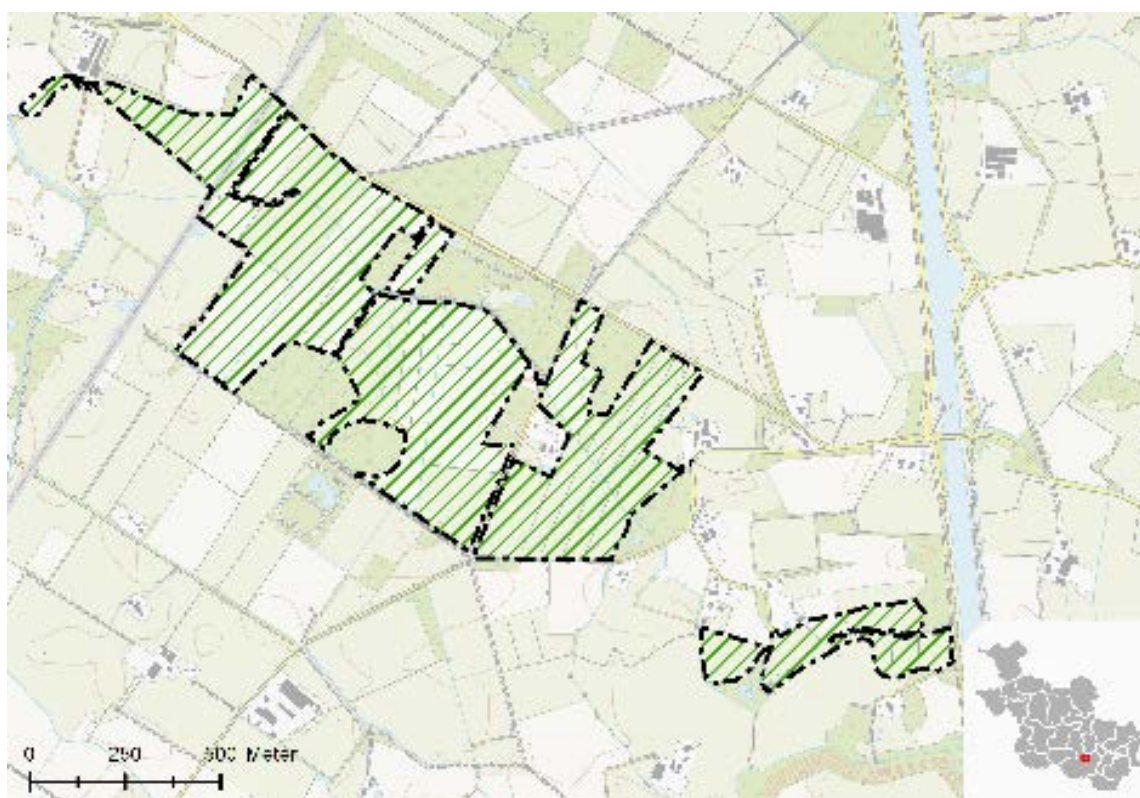
Deldenerbroek

79 hectare

Deldenerbroek is een voormalig heideontginningslandschap met veel variatie in terreintypen. Een afwisseling van kleinschalig agrarisch cultuurlandschap met houtwallen en bosjes. Het laagstgelegen centrale deel van het gebied (Demmersblok) is rijk aan kalkrijke kwel. Hier stroomt de Hagmolenbeek. In het kader van de landinrichting Enter is dit gebied ingericht als nat beekdallandschap.

Bijzonderheden

Het verbetervoorstel is gerealiseerd via de landinrichting Enter en is in 2017 afgerond.

Ruiten

37 hectare

Kenmerkend voor dit open weidegebied is de aanwezigheid van schoon kwelwater dat afkomstig is vanuit het Drents plateau. Het betreft het laagste deel van de polder Haerst-Genne. Door het kwelwater zijn de sloten en slootkanten rijk aan bijzondere plantensoorten zoals de dotterbloem, de grote pimpernel en de blauwe zegge. In het natuurgebied van Staatsbosbeheer, dat enkele jaren geleden is ingericht, ontwikkeld zich een soortenrijke schraalgrasland vegetatie.

In dit gebied is het de bedoeling om de versnipperd gelegen eigendommen van Staatsbosbeheer via een kavelruil bij elkaar te ruilen, zodat er een meer aaneengesloten hooilandreservaat kan ontstaan.

Bijzonderheden

In 2017 is er een concept ruilplan gemaakt. Deze vrijwillige kavelruil is in 2018 verder uitgewerkt met Staatsbosbeheer, provincie en enkele particuliere eigenaren. De aktepassering van de kavelruil heeft plaats gevonden in februari 2019. Daarna kunnen de gronden van Staatsbosbeheer ingericht worden en kan het verbetervoorstel worden afgerond. De verwachte inrichting is in 2022.

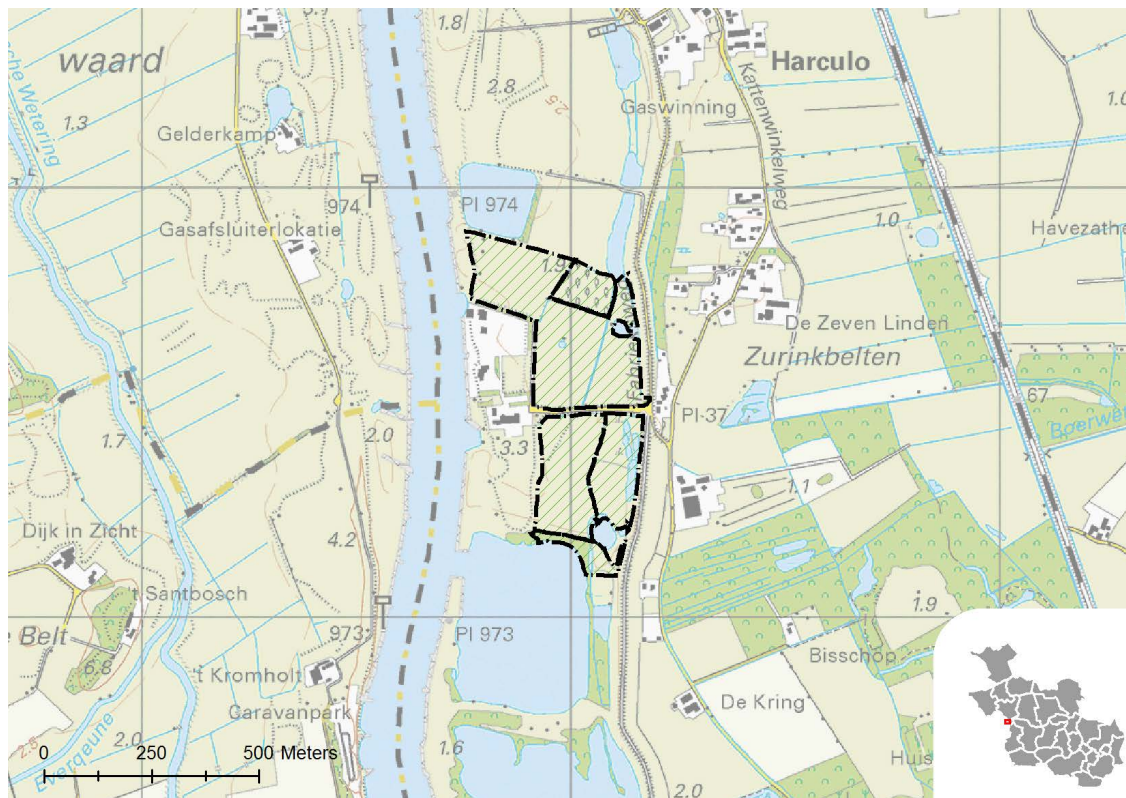
Ijsseluiterwaarden Fabrieksweg

17 hectare

Het gaat hier om de afronding van een natuurreservaat in de Ijsseluiterwaarden bij Windesheim. Het is de bedoeling dat de natuurkwaliteit van een aantal percelen van Staatsbosbeheer wordt verhoogd.

Bijzonderheden

Inrichting van enkele percelen van Staatsbosbeheer. Deze percelen worden nu nog verpacht en landbouwkundig gebruikt. Op dit moment zijn er geen middelen voor de inrichting. In afwachting van meer duidelijkheid hierover ligt het verbetervoorstel stil.

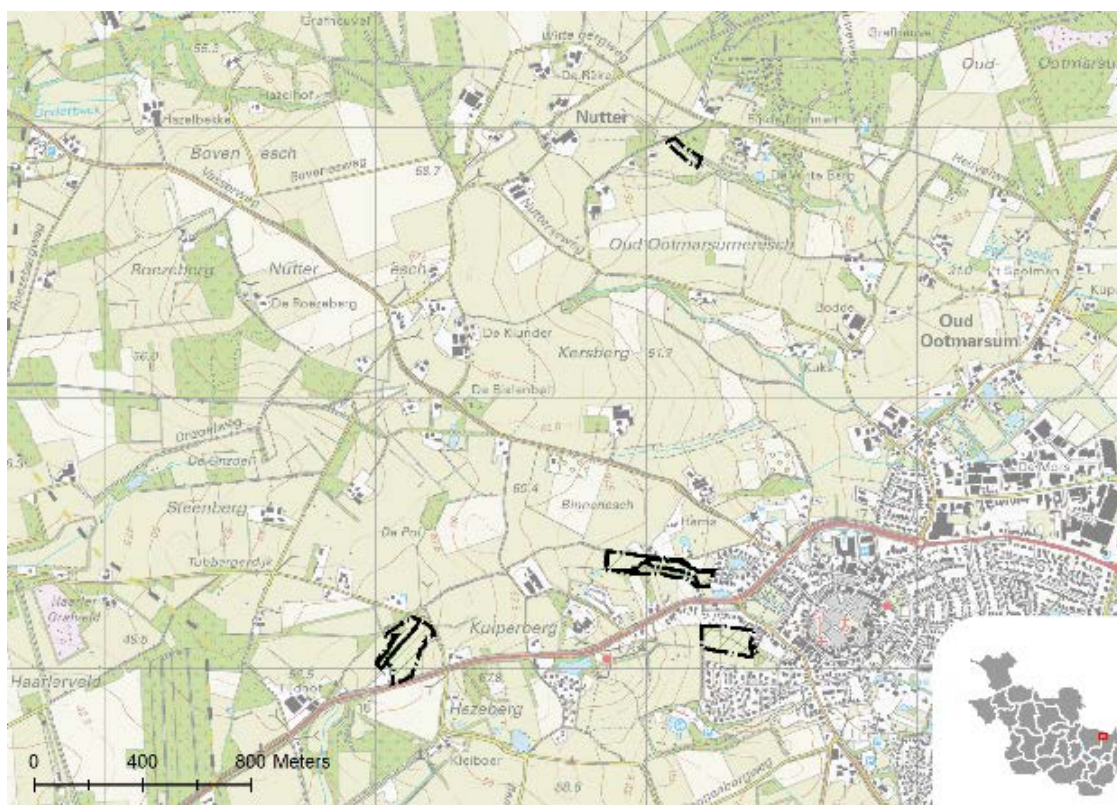
Kuiperberg

5 hectare

Aan de rand van Ootmarsum liggen een aantal bronbeken die hier ontspringen. Deze beken en beekdalen hebben kenmerkende flora van natte schraalgraslanden en bronbossen met o.a. goudveil en bittere veldkers. Een aantal beken wordt hersteld en natuurlijk ingericht. Hierbij wordt vrijwel steeds een combinatie gezocht met een wandelpad. Ook de toeristische betekenis van Ootmarsum wordt hiermee vergroot.

Bijzonderheden

In 2017 is de begrenzing van het verbetervoorstel gewijzigd in overleg met de gemeente. Er lopen gesprekken met enkele grondeigenaren en er zijn beoogde ontwikkelingen rondom enkele van de locaties. Hierdoor zal er waarschijnlijk geen sprake zijn van een afgerond plan binnen 2 jaar. Planning van dit verbetervoorstel is gereed in 2024.

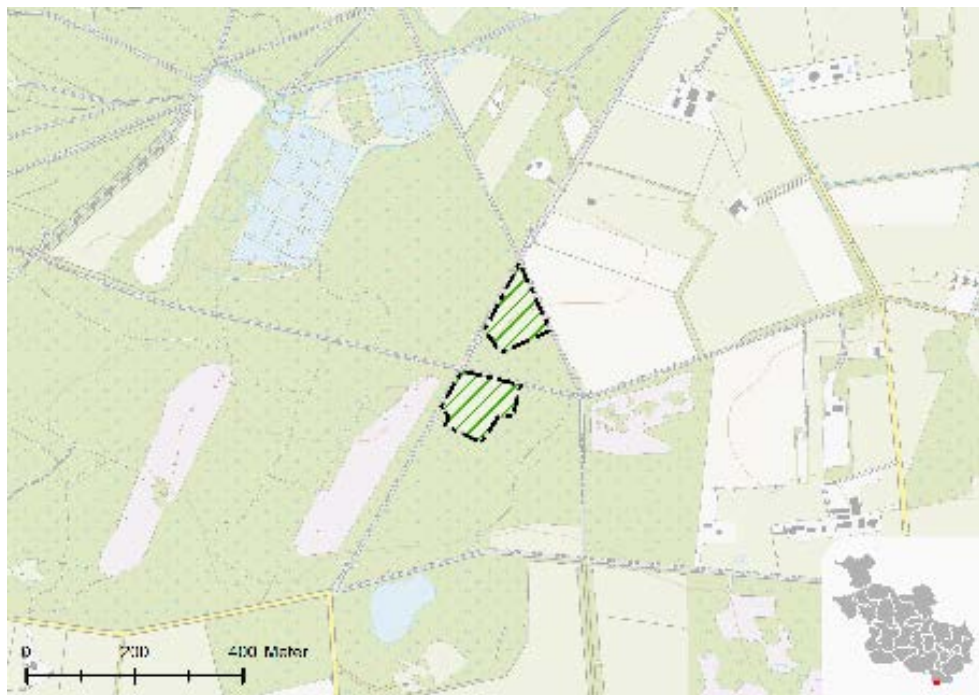
Landgoed Het Lankheet

2 hectare

Landgoed Het Lankheet heeft een afwisseling van bossen, heideterreinen en landbouwgronden. Op deze landgoederen kunnen enkele percelen cultuurgrond worden omgevormd tot natuurgebied, waardoor de natuur en landschapswaarden hier worden vergroot.

Bijzonderheden

Het verbetervoorstel is afgerond in 2016 via SKNL.

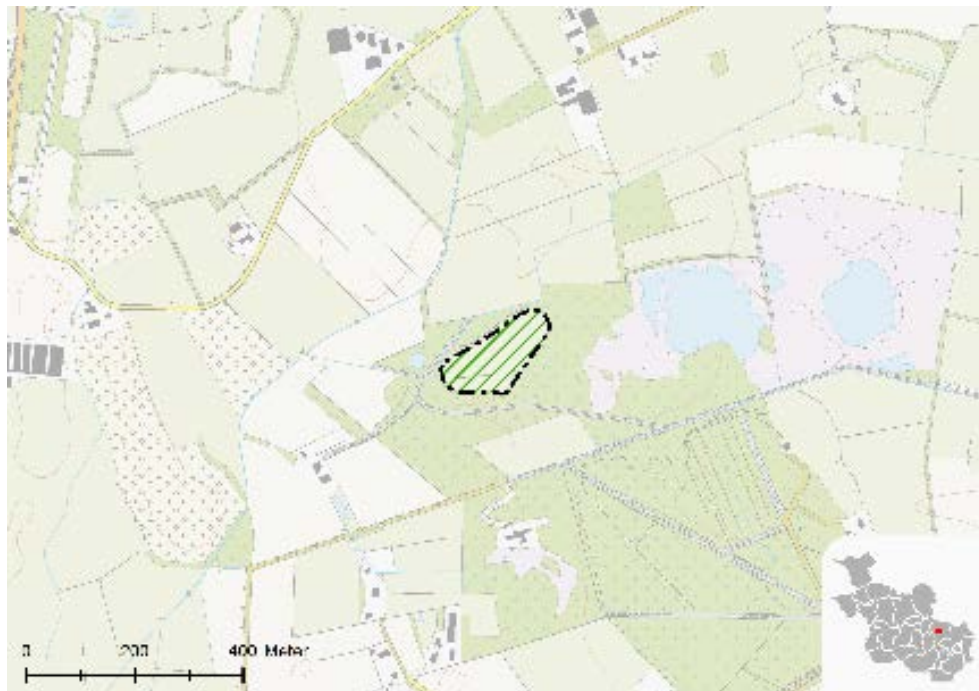
Landgoed Schultenwolde

2 hectare

Net als landgoed Lankheet heeft dit landgoed een afwisseling van bossen, heideterreinen en landbouwgronden. Op deze landgoederen kunnen enkele percelen cultuurgrond worden omgevormd tot natuurgebied, waardoor de natuur en landschapswaarden worden vergroot.

Bijzonderheden

Het verbetervoorstel is afgerond in 2016 via SKNL.

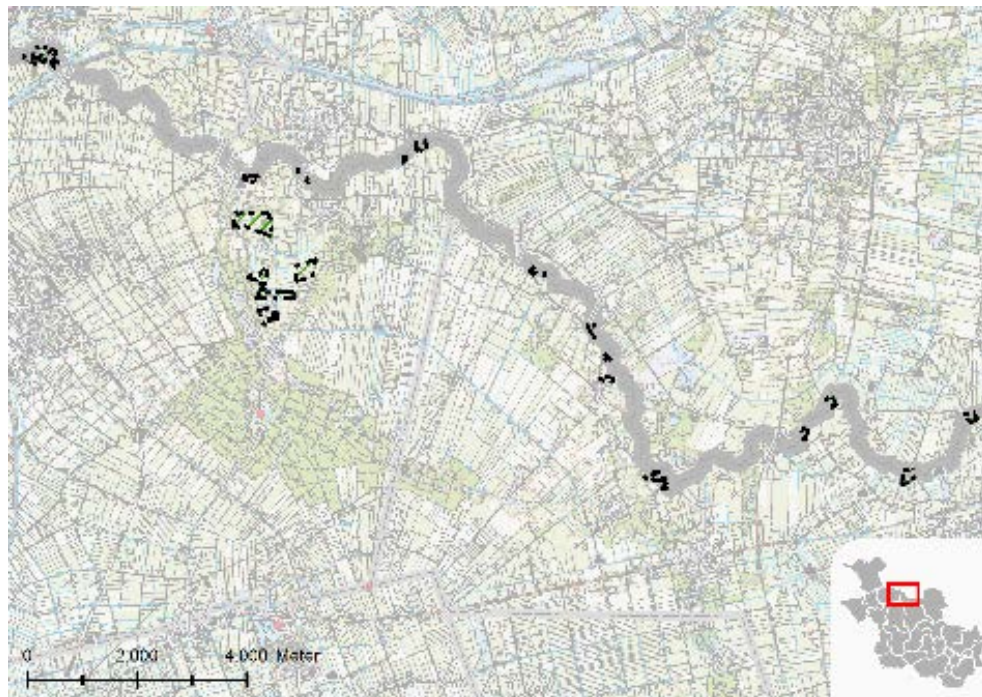
Reestdal Vledder en Leijerhooilanden

82 hectare

Reestdal is één van de gaafste niet ontgonnen beekdallandschappen van Nederland gelegen op de grens van Drenthe en Overijssel. De van oorsprong natte hooilanden in het beekdal hebben veel last van te lage grondwaterstanden. Daarom is het waterschap bezig om het waterpeil van de Reest te verhogen. Hierdoor wordt de natuurkwaliteit van deze hooilanden verhoogd.

Bijzonderheden

Het grootste deel van dit project wordt gerealiseerd via de landinrichting Staphorst. Het plan van toedeling waarmee de meeste gronden beschikbaar komen voor natuurrealisatie is vastgesteld. De herinrichting van de Vledders en Leijerhooilanden is uitgevoerd in 2021 en nagenoeg gereed.

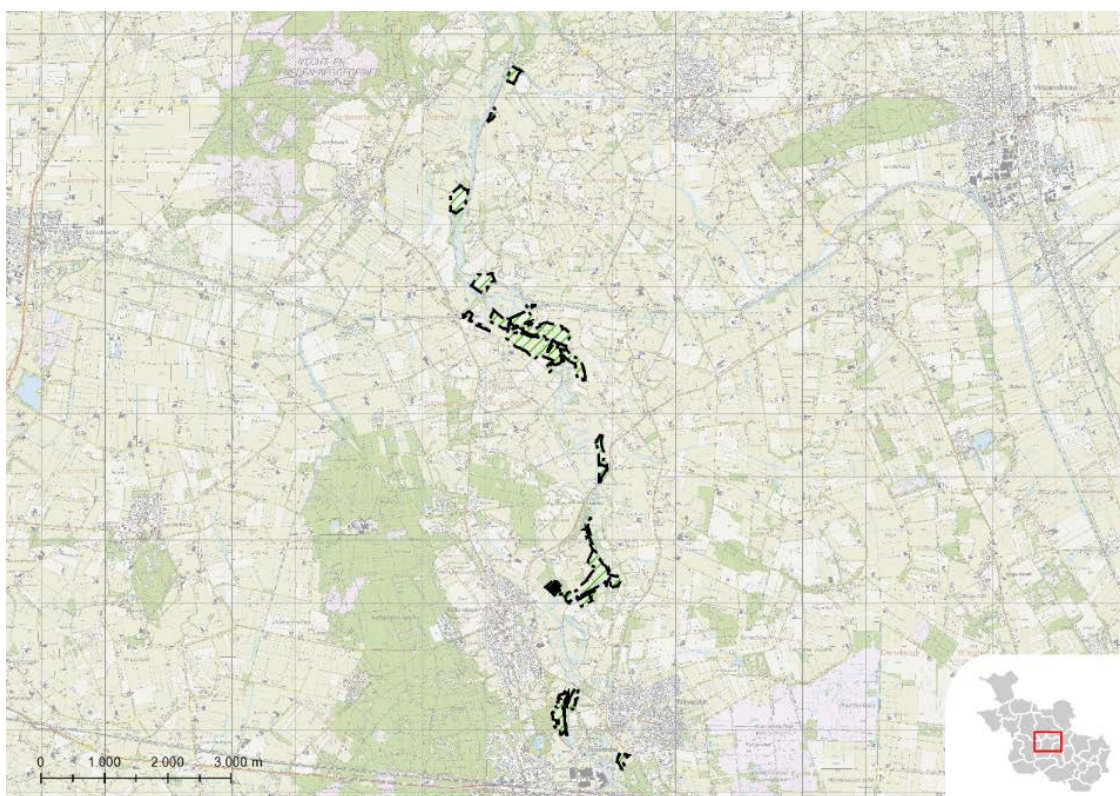
Regge

124 hectare

De Regge is eind 19de eeuw gekanaliseerd en bekaad ten behoeve van de scheepvaart en de landbouw. De afgelopen jaren heeft het waterschap grote delen van de Regge weer natuurlijk heringericht. De kaden zijn verdwenen en er ligt weer een natuurlijk meanderend riviertje. Hierdoor is zowel de betekenis voor de natuur als die voor de recreatie en het waterbeheer sterk toegenomen. De komende jaren worden de nog ontbrekende schakels in dit rivierherstelproject uitgevoerd.

Bijzonderheden

In dit gebied vindt verwerving en functiewijziging plaats. Het verbetervoorstel loopt mee in het gebiedsproces voor het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge. De voorbereiding en de uitvoering loopt. Waterschap, gemeente en provincie zijn hierbij betrokken. Inmiddels is 58 hectare gerealiseerd.

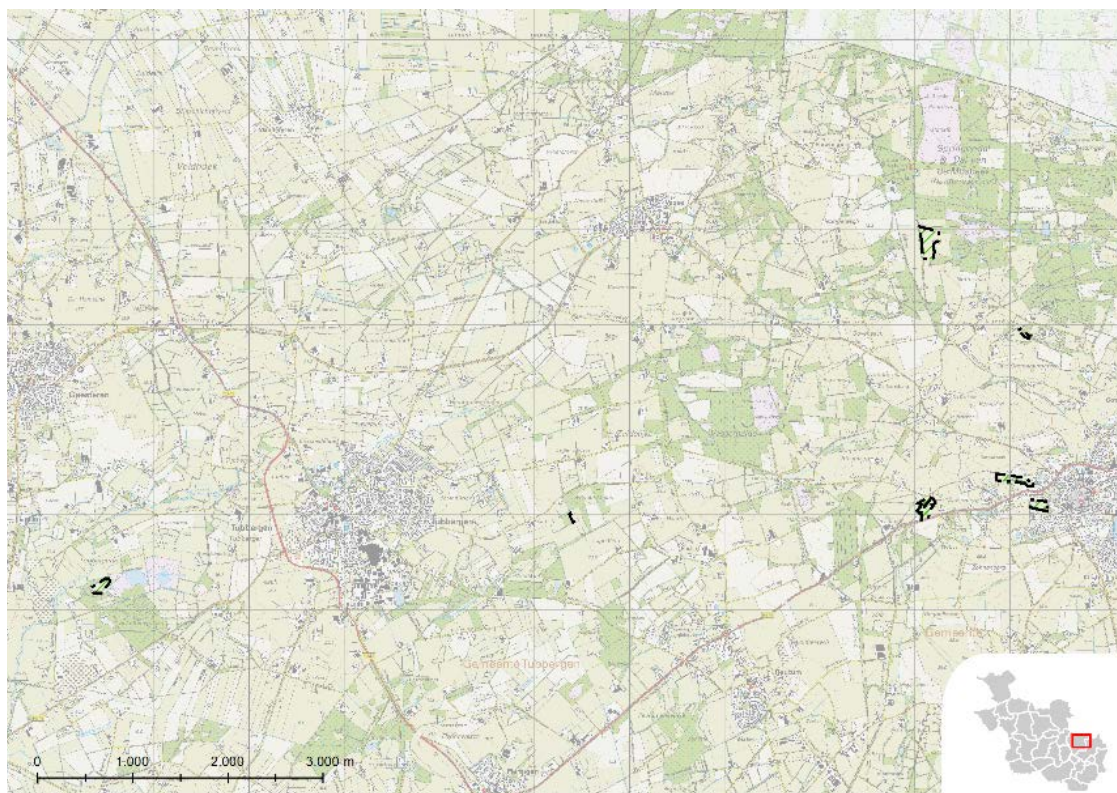
Reutum

13 hectare

Met de percelen die onder dit verbetervoorstel vallen en die eigendom zijn van de provincie, wordt de waterhuishouding van het natuurgebied 'de Reutumerweuste' van Staatsbosbeheer verbeterd. Hierdoor nemen de natuurwaarden van dit gebied toe.

Bijzonderheden

Het betrof hier een vrijwillige kavelruil. Het ruilplan is in 2019 afgerond en de akte is gepasseerd. Het ruilplan is door het Kadaster in opdracht van het CKO opgesteld. De inrichting is in uitvoering, deels door het Waterschap Vechtstromen. Afhankelijk van de benodigde, droge weersomstandigheden is de verwachting dat dit verbetervoorstel in 2022 wordt afgerond.

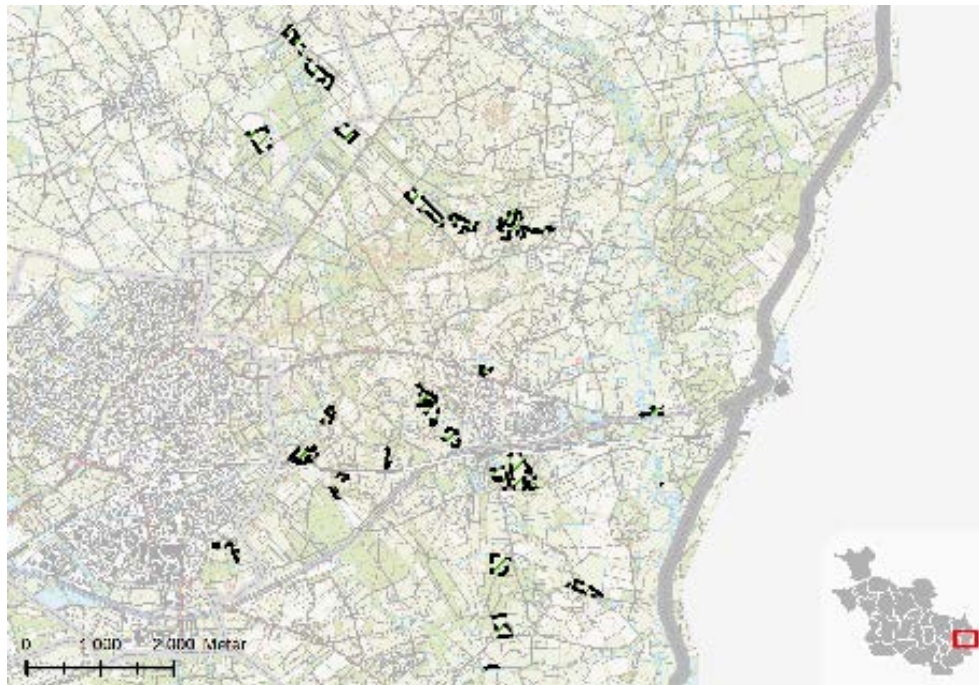
Stuwwal Oldenzaal

100 ha

Het verbetervoorstel Stuwwal Oldenzaal betreft verspreid liggende percelen die omgevormd zullen worden van landbouw naar natuur. Hiermee wordt de kwaliteit en samenhang van het natuurnetwerk verbeterd en versterkt.

Bijzonderheden

Er is 56 hectare gerealiseerd en/of beschikbaar. In dit gebied vinden vrij veel verschuivingen van hectares plaats en is daardoor arbeidsintensief. Het verbetervoorstel is nagenoeg afgerond, op een aantal hectares na, die in voorbereiding zijn. De komende jaren zal Natuurmonumenten nog afrondende inrichtingswerkzaamheden uitvoeren. Naar verwachting is dit in 2024 klaar.

Bestuurlijke en juridische verplichtingen

Dit jaarverslag richt zich primair op de realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000. De opgave voor de bestuurlijke en juridische verplichtingen zijn in oktober 2014 voor het laatst vastgesteld door Provinciale Staten (PS/2014/702). Deze verplichtingen zijn inmiddels afgerond, de bestedingen tot en met 2021 zijn via de Uitvoeringsreserve NNN gelopen. De belangrijkste resultaten met betrekking tot de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland worden dit jaar voor het laatst in dit jaarverslag opgenomen.

Majeure projecten

Als onderdeel van de gebiedsontwikkeling IJsseldelta-Zuid is ruim 350 hectare nieuwe NNN-deltanatuur gerealiseerd. Een deel ervan (ca. 43 ha. rietmoeras) is toegevoegd aan het bestaande Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. De eerste 8 hectare rietmoeras hiervan is al in 2014 aangelegd. Dit deel is in 2018 “ecologisch functioneel” geworden. Het tweede deel van het rietmoeras is in 2016 gerealiseerd en is mede tot stand gekomen dankzij een Europese LIFE-subsidie. Sinds 2017 broedde de roerdomp in het rietmoeras en vanaf 2019 heeft de grote karekiet er naar alle waarschijnlijkheid ook voor het eerst gebroed. In 2020 werden 3 territoria roerdomp (minimaal twee broedgevallen) en 2 territoria grote karekiet (waarschijnlijke broedgevallen) vastgesteld. Uit de monitoring van 2021 is gebleken dat roerdomp en grote karekiet wederom hebben gebroed in het rietmoeras. Het gaat om 1 paar van beide soorten. Duidelijk is echter dat begrazing van het riet door ganzen ervoor zorgt dat zowel oppervlakte als kwaliteit van het leefgebied voor beide soorten onder druk staan. Naar verluidt, lukt het onvoldoende om het rietmoeras op adequate wijze te beheren. Binnenkort vindt hierover een gesprek plaats met de beheerder, Staatsbosbeheer. De overige natuur ontwikkelt zich verder door. Talloze bijzondere vogelsoorten hebben het gebied al ontdekt als broed- en/of verblijfplaats, waaronder krooneend, waterral, baardmannetje, zeearend, zwarte ibis en reuzenstern. De nieuwe natuur is begin 2019 opgeleverd en overgedragen aan de eindbeheerder, Staatsbosbeheer. Rond de zomer van 2020 is de voltooiingsrapportage van het project Ruimte voor de Rivier IJsseldelta fase 1 opgeleverd. Op basis van deze voltooiingsrapportage is de Realisatieovereenkomst Ruimte voor de Rivier IJsseldelta beëindigd en hebben beide opdrachtgevers (de Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door Rijkswaterstaat, en de provincie Overijssel) eind 2020 decharge verleend voor het project Ruimte voor de Rivier IJsseldelta.

De inrichting van de nieuwe natuur (NNN) op het voormalige militaire luchthaventerrein is afgerond met de bouw van een uitzichttoren (2018) nabij Deventerpoort en een informatieplatform bij de voormalige Gefechtsstand (2019). In 2019 zijn twee gebouwen verwijderd vanwege vernielingen en onderhoudskosten. Het beheer van de NNN is op jaarbasis gegund aan Donkergroen. Voor de inzet van een BOA zijn afspraken gemaakt met Landschap Overijssel. Deze constructie is in 2020 voortgezet. Veel mensen maken gebruik van de website www.vliegbasistwenthe.info om vragen te stellen over historie, excursies en gebruik van het gebied. Zo is toestemming gegeven voor diverse activiteiten. Voor excursies wordt o.a. verwezen naar de gidsen van Landschap Overijssel.

Meer informatie

Kijk op www.overijssel.nl/nnn voor meer informatie over de maatregelen, regelingen en achtergronden. Hier vindt u ook de koppeling naar de PAS-gebiedsanalyses.

Het NNN is op perceelsniveau begrensd en zichtbaar in de Atlas van Overijssel > Landelijk gebied > Natuur en landschap > Begrenzing EHS & zone ONW. Op de kaart is bestaande natuur, gerealiseerde nieuwe natuur en nog te realiseren nieuwe natuur te zien.

Colofon

Datum

April 2022

Realisatie:

Provincie Overijssel, Programma Ontwikkelopgave Natura 2000

Beeldmateriaal

Gezamenlijke beeldbank Provincie Overijssel en Ontwikkelopgave Natura 2000

Arnold Lassche

ASR

B.A. Moraal

Celeste Alink

GJ. Hansen

Jan Lohuis

Jordi Timmer

J.T. Smit

Marjon Tigchelaar

Maurice Bijl

M. Reemer

Rien Heerdink

Wim Hendriks

Digitaal beschikbaar via

www.overijssel.nl/Natura2000jaarverslag2021

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

038 499 88 99

Natura2000@overijssel.nl

www.overijssel.nl/nnn